معرفی میراث مخطوط

(۲۴۲)

فهرست کتب خطی کتابخانه آیت الله حاج شیخ غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی)

(یزد - ایران)

نشر مجمع ذخائر اسلامی /۱۳۹۳ش

نگارش:

موسسه فرهنگی ریحانة الرسول (س) - یزد

معرفی میراث مخطوط ۲۴۲

فهرست کتب خطی کتابخانه

آیت الله حاج شیخ غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی)

(یزد ـ ایران)

نگارش:

مؤسسه فرهنگی ریحانة الرسول (س) ـــ یزد

نشر مجمع ذخائر اسلامی ـ قم

۱۳۹۳

سرشناسه : کتابخانه آیت‌الله حاج شیخ غلامرضا یزدی "فقیه خراسانی "(یزد)

عنوان و نام پدیدآور : فهرست کتب خطی کتابخانه آیت‌الله حاج شیخ غلامرضا یزدی (فقیه‌خراسانی) (یزد ـ ایران)/ نگارش مؤسسه فرهنگی ریحانه الرسول (س) یزد.

مشخصات نشر : قم: مجمع ذخائر اسلامی، ۲۰۱۴م.= ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۱٤٥ص.

فروست : معرفی میراث مخطوط؛ ۲۴۳.

شابک : ٩٧٨-٩٦٤-٩٨٨-٦٣٠-٦

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع : کتابخانه آیت‌الله حاج شیخ غلامرضا یزدی "فقیه خراسانی "(یزد) -- فهرست‌ها

موضوع : نسخه‌های خطی -- ایران -- یزد -- فهرست‌ها

موضوع : نسخه‌های خطی فارسی -- ایران -- یزد -- فهرست‌ها

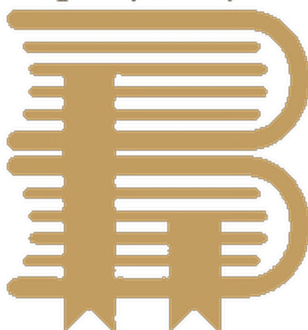
موضوع : نسخه‌های خطی عربی -- ایران — یزد -- فهرست‌ها

شناسه افزوده : دفتر مطالعات فرهنگی و موقوفات میرزا کاظمینی

رده بندی کنگره : Z۶۶۲۱ ۱۳۹۳ ۹ف۸ع/

رده بندی دیویی : ۰۱۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی : ۳۶۲۸۶۵۶

بسم الله الرحمن الرحیم

معرفی میراث مخطوط/۲۴۲

مجمع ذخائر اسلامی - قم، ایران

فهرست کتب خطی کتابخانهٔ

آیت الله حاج شیخ غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی)

(یزد ـ ایران)

نگارش:

مؤسسه فرهنگی ریحانة الرسول (س) ـــ یزد

گرافیست و صفحه آرا: روح الله علی‌زاده

چاپ: ظهور / صحافی: نفیس

نشر: مجمع ذخائر اسلامی - قم

نوبت چاپ: اول ـ ۱۳۹۳ ش (۲۰۱۴م)

شمارگان: محدود

شابک: ٦ـ ٦٢٠ ـ ٩٨٨ ـ ٩٦٤ ـ ٩٧٨

ارتباط با ناشر

قم: خیابان طالقانی (آذر)- کوی ۲۳ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن: ۰۲۵۳۷۷۱۳۷۴۰+۹۸ دورنگار: ۱۱۱۹ ۷۷۰ ۲۵۳ ۹۸+ همراه: ۴۳۳۵ ۲۵۲ ۰۹۱۲۲

نشانی پایگاههای اینترنتی:

www.mzi.ir www.zakhair.net

info@mzi.ir info@zakhair.net

قیمت رنگی: ۴۵۰۰۰ تومان، تک رنگ: ۱۵۰۰۰ تومان

بسمه تعالی

مقدمه

هر فهرستی که از گنجینه‌های نسخه‌های خطی ناشناخته فراهم می‌شود، تحفه‌ای است برای پژوهشگران و کتابشناسان، و کلیدی است برای دست یافتن به علوم انسانی، و استفاده از دانش پیشینیان. در این راستا، نظر به آنکه در موزهٔ موقوفه نزدیك به چهل هزار نسخه و سند خطی موجود است از روی تجربه به اهمیت و کاوش در این برگه‌های تاریخی پی برده، و مجمع ذخائر اسلامی قم تحت عنوان معرفی میراث مخطوط تا کنون ۸ مجلد از نسخه ها و اسناد را فهرست نموده است.

بنابراین تهیهٔ نسخه های خطی و کاوش پیرامون این موضوع، حفظ تمدن کهن ایران اسلامی است.

چندی پیش نخست توسط آقای حسین مسرّت و بعداً از طرف کتاب‌شناس و فهرست نویس گرامی جناب آقای آراسته که از کارکنان برجستهٔ کتابخانهٔ مرحوم وزیری وابسته به آستان قدس رضوی می‌باشند مطلع شدم که نزدیك به پنجاه نسخهٔ خطی از نیای اعلایم مرحوم آیت الله حاج شیخ غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی) از سوی حضرات آقایان فرزندان عالیقدر مرحوم، حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ حسین فقیه خراسانی (ره) فرزند ارشد حاج شیخ خاصه فاضل گرامی حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ رضا فقیه خراسانی به امانت تحویل کتابخانهٔ وزیری شده است تا پس از بازسازی بیت مرحوم حاج شیخ، و تبدیل آن به حوزهٔ علمیه یا کتابخانهٔ جامع، بخشی را برای این نسخ اختصاص داده تا منبعی برای اصحاب پژوهش و اندیشه باشد. لذا به جهت فهرست شدن این نسخه‌ها که تکلیفی بر همگان است با هماهنگی مدیریت محترم کتابخانهٔ مرحوم وزیری جناب آقای انتظاری و همکاری برادر فاضل آقای حسین مسرّت و همت فهرست نویس

محترم جناب آقای آراسته، نسخه‌ها را تصویر برداری و فهرست‌بندی نموده و بصورت مجلد حاضر در آوردم تا مقدمه‌ای بر همت والای فرزندان حاج شیخ تحت زعامت نوادهٔ بلند آوازهٔ حاج شیخ، حضرت آیت الله ناصری نمایندهٔ معزز ولی فقیه و امام جمعهٔ یزد برای ایجاد حوزه علمیه یا کتابخانه باشد.

ضمناً آثار مکتوب حاج شیخ که شامل کتاب‌های مفتاح علوم القرآن، هدایة المسترشدین، ترجمه نماز و سی بحث در اصول دین می‌باشد هرکدام چندین بار بزیور طبع آراسته گردیده است، و در احوالات حاج شیخ کتاب تندیس پارسانی که هم اکنون به چاپ هشتم رسیده و کتاب کیمیای امروز و پناه مردم تدوین و چاپ شد که مورد استقبال مردم دینمدار یزد و سایر استان‌ها بخصوص قم و مشهد قرار گرفته است.

همچنین یك فیلم مستند بلند بنام پیك پارسایی (٤٥ دقیقه) و یك فیلم مستند کوتاه بنام آفتاب آبادی (١٥ دقیقه) با کارگردانی آقای علیرضا دهقان تدوین که تاکنون در جشنواره‌های داخلی خارجی صاحب رتبه‌های ممتازی گردیده است.

در پایان، این فهرست را به فرزندان حاج شیخ، آقایان حاج شیخ محمد، حاج شیخ حسین و حاج شیخ علی و حسن آقا و سه صبیهٔ ایشان تقدیم می‌دارم.

و من الله التوفیق

ذی الحجة ١٤٣٥

«عید قربان»

یزد- میرزا محمد کاظمینی

فهرست کتب خطی

١ـ اختیارات بدیعی

٢ـ الاجتهاد و الاخبار

٣ـ الاحتجاج علی اهل اللجاج

٤ـ ارشاد الاذهان الی احکام الایمان

٥ـ الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار

٦ـ الخصال

٧ـ الاعلام باعلام بیت‌الله الحرام

٨ـ الدرة النجفیه منظومه فی الفقه

٩ـ الشواهد الربوبیة فی منهاج السلوکیه

١٠ـ الکافی

١١ـ الکافی

١٢ـ الکشاف عن حقائق التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التاویل

١٣ـ انوار سهیلی مشهور به کلیله دمنه

١٤ـ تحریر اقلیدس

١٥ـ تحریر الاحکام الشرعیه علی مذهب الامامیه

١٦ـ تحفة الغریب فی الکلام علی مغنی اللبیب

١٧ـ تفسیر کمال الدین حسین الواعظ السبزواری

١٨ـ تقریرات غلامرضا فقیه خراسانی

١٩ـ تنزیة الانبیاء

٢٠ـ تهذیب‌الاحکام

٢١ـ تهذیب‌الاحکام

٢٢ـ حاشیه روضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة

٢٣ـ حاشیه شرح تجرید الکلام

٢٤ـ حاشیه فواید الضیائیه فی شرح الکافیه

۲۵ـ حیوة النفس

۲۶ـ خلاصةالاقوال‌فی معرفةالرجال

۲۷ـ ذخیرة خوارزمشاهی(فارسی)

۲۸ـ رجال الطوسی

۲۹ـ رساله در رد شیخیه

۳۰ـ ریاض‌المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

۳۱ـ زادالمعاد

۳۲ـ سرورالمومنین فی مناقب امیرالمومنین(ع)

۳۳ـ سفینه نجات

۳۴ـ شرح المقاصد

۳۵ـ شرح شواهد شرح الفیه

۳۶ـ شرح منازل السائرین

۳۷ـ صحاح اللغة

۳۸ـ صحیفة السجادیه

۳۹ـ غایةالمراد فی شرح نکت‌الارشاد

۴۰ـ قواعدالاحکام فی مسائل حلال و الحرام

۴۱ـ کنزالعرفان فی فقه‌القرآن

۴۲ـ لیال عشر فی الحزن علی شفیع یوم الحشر

۴۳ـ مسالک الافهام فی شرح شرایع الاسلام

۴۴ـ من لا یحضره الفقیه

۴۵ـ منتقی الجمان فی الاحادیث الصحاح و الحسان

۴۶ـ منهاج الهدایة الی احکام الشریعة

۴۷ـ هدی العقول الی احادیث الاصول (ج ۱۳)

۴۸ـ هینت

معرفی کتب خطی

۱ـ انصاری شیرازی، علی‌بن حسین، ۷۲۹ - ۸۰۶ق

اختیارات بدیعی/ علی بن الحسین انصاری المشهور به حاجی زین‌العطّار

فارسی

معرّفی کتاب: مؤلّف در سال ۷٦۷ق کتابی در سه « مقاله » نوشته بوده به نام «مفتاح الخزائن» و در سال ۷۷۰ق با تغییراتی در آن، کتاب «اختیارات بدیعی» در داروشناسی را پدید آورده و آن را بر دو «مقاله» تنظیم نموده است : مقاله ۱. در ادویه مفرده و اسامی آن ها به لغت هر طایفه و ابدال و اصلاح و منفعت و مضرّت آن به ترتیب حروف معجم؛ مقاله ۲. در مرکّبات مستعمل،شامل ۲۳ «باب» : المفرّحات، المعاجین، الجوارشات، الاطریفلات، المربّیات، الاشربة، اللعوقات، السفوفات، الحبوبات، الاقراص، الایاراجات، التریاقات، المطبوخات و النقوعات، میاه الاصول، الحقن، الشیافات و الفرازج، الادویة العین من الاکحال و البرودات و الشیافات، الاطلیة و الضمادات و النطولات، الغراغر و المضمضات، الادهان و الخضابات، المراهم، خاتمه کتاب.

آغاز موجود: نماند که هیچ چیز از انواع مخلوقات و اصناف...

انجام: ... انجام: بساید و دیگر بار بشوید و استعمال کند نافع بود.

٤۰۰برگ، ۱۹سطر، اندازه سطور ۱۵×۷/۵؛ قطع۲۲×۱۳س.م، رقعی

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشان ها شنگرف

۱. داروشناسی - متون قدیمی تا قرن ۲.۱۴ . گیاهان دارویی

۲ـ بهبهانی، محمد باقربن محمد اکمل، ۱۱۱۸؟ - ۱۲۰۵؟ق

الاجتهاد و الاخبار/ محمد باقربن محمد اکمل وحید بهبهانی

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی واجب... و بعد فهده رساله ... من مصنفات... محمد باقربن محمد اکمل وحید الاصفهانی...

انجام : و یمکنه استعلام الحال فی کل واحد منها بعد ملاحظة ما ذکرنا ولو یسرالله و وفق لنتوجه الی کل فی رسالة علیحدة بما یوفقنی و یهدینی من التوضیح و التنقیح.

۳۹برگ، ۲۲سطر، اندازه سطور ۱۴/۵×۱۰؛ قطع۲۰/۵×۱۴/۵س.م، رقعی
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی کتاب: رساله‌ای است در هفت فصل در بیان مقدمات اجتهاد و کیفیت و اقسام آن.
در ضمیمه نسخه کتاب حاشیه معالم‌الاصول/ محمدباقربن محمد اکمل وحید بهبهانی؛ حاشیه معالم الاصول/ محمد بن حسن شیروانی؛ رساله فی الاجماع / محمدباقربن‌محمد اکمل بهبهانی؛ اصالة البرائه/ محمد باقر بن محمداکمل؛ رساله فی الاستصحاب؛ حجیةالشهرة/ علی بن محمد بن علی بن ابی‌المعالی حسنی حسینی طباطبایی حایری؛ رساله فی القیاس/ محمد باقر بن محمداکمل حائری وحید بهبهانی؛ رؤیت هلال قبل از زوال/ محمد باقر بن محمد اکمل بهبهانی؛ الجمع بین الاخبار / محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی؛ تخصیص الکتاب بخبر الواحد/ محمد باقربن محمد اکمل وحید بهبهانی؛ ثبوت الحقیقه اللغویه و العرفیه / محمدباقربن‌محمداکمل بهبهانی؛ مقدمه رساله الجمعه/ محمدباقربن‌محمداکمل وحید بهبهانی؛ فوائدالحائریه/ محمد باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی آمده است.
اصول فقه شیعه - قرن ق

۳ـ طبرسی، احمد بن علی، قرن۶ق
الاحتجاج علی اهل اللجاج/ ابومنصور احمد بن علی بن ابیطالب الطبرسی
عربی
آغاز:بسمله. الحمدلله المتعالی عن‌صفات المخلوقین المنزه عن نعوت النّاعتین... ثم ان الذی دعانی الی تألیف هذا الکتاب عدول جماعة من الاصحاب عن طریق الحجاج جدا...
انجام موجود: و انور قال علیه السلام
۲۵۱برگ، ۲۱سطر، اندازه سطور ۱۷×۸؛ قطع۲۷×۱۵س.م، وزیری
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه:کتابی است کلامی از نیمه اول قرن ششم هجری قمری، از کتب معتبر شیعه که به «احتجاج طبرسی» مشهور موصوف است. نویسنده آن از محدثین موثق و علمای بزرگ نیمه اول قرن ششم هجری قمری است. این کتاب شامل بحث‌ها، مناظرات و استدلال‌های معصومین (ع) و

بزرگان دین با مخالفان در موضوعات مختلف است. طبرسی در مقدمه الاحتجاج می‌گوید: آن چه باعث شد من چنین کتابی تألیف کنم، این بود که عده‌ای از شیعیان امامیه دست از استدلال و بحث با مخالفان برداشته‌اند و می‌گویند این کار بر ما روا نیست زیرا پیامبر و ائمه (ع) هیچ گاه جدال نکرده‌اند و به شیعه نیز چنین اجازه‌ای نداده‌اند؛ لذا تصمیم گرفتم در یک کتاب بحث‌های بزرگان را با مخالفان در اصول و فروع دین جمع کنم. طبرسی در ادامه متذکر می‌شود که نهی آنان از مجادله، نسبت به افراد ضعیف در دفاع ا ز دین و عقاید بوده است، نه افراد مبرز و توانا برای ابراز حق و دفاع از باطل. کتاب الاحتجاج از کتب معتبری است که علما به آن اعتماد دارند و بلون هیچ دغدغه‌ای روایات آن را نقل می‌کنند. مقدمه کتاب شامل انگیزه تالیف کتاب .احتجاجات و استدلات ماثور از پیغمبر اکرم (ص) و سایر ائمه معصومین درباره اصول و فروع دین. ذکر واقعه غدیر خم، ماجرای فدک و محاجه‌های حضرت علی(ع) و فاطمه زهرا(س) و دیگر صحابه و اهل بیت محاجات امام علی (ع) با معاویه و اهل شام و خوارج و نقص کنندگان بیعت با او. در بخش پایانی، احتجاجات حضرت صاحب الزمان(عج)، مکاتبات آن حضرت زمان غیبت صغری با نواب چهارگانه،توقیعات حضرت در زمان غیبت کبری است.

۱.اسلام - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها. ۲.شیعه - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها. ۳.کلام شیعه امامیه- قرن ۶ق.
٤.احادیث شیعه - قرن ۶ق.

٤ـ علامه‌حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ق

ارشاد الاذهان الی احکام الایمان/حسن بن یوسف بن مطهر حلی

عربی

آغاز موجود: و العشر الرغید لنضیف کتاب یحتوی النکت...

انجام: و من اراد التوسط فعلیه بما افدناه فی التحریر و تذکرة الفقها او قواعد الاحکام او غیر ذلک من کتبنا و السلام....

۱۸۵برگ، ۱۳سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۱؛ قطع ۳۰/۵×۲۰س.م، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و سرترنج؛ کاغذاصفهانی؛ دارای حواشی تصحیحی و توضیحی

معرفی نسخه: علامه حلّی، از علمای شیعه قرن هشتم قمری است. ارشاد الاذهان در فقه و حاوی بیست باب است بشرح زیر: طهارة، صلوة، زکوة صوم و اعتکاف، حج و مزار، جهاد، متاجر و شفعه، دیون و رهن و حجر و ضمان و حوالات و کفالات و صلح و اقرار وکاله، اجاره و مزارعه و مساقاة و جعاله و سبق و رمایه و شرکه و مضاربه و ودیعه و لقطه و غصب، عطایا و وقوف و وصایا و صدقات، نکاح و طلاق، خلع و مباراه و ظهار و ایلاء و لعان، عتق و تدبیر و مکاتبه و نذور و کفارات، صید و ذباحه اطعمه و اشربه، مواریث، قضا و شهادات، حدود، جنایات، دیات.

فقه جعفری - قرن ۸ق.

۵ـ طوسی، محمدبن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ق

الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار/ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی

عربی

آغاز:بسمله. الحمدلله ولی الحمد و مستحقه و الصلاة علی خیرته من خلقه ... اما بعد فانی رایت جماعة من اصحابنا لما نظروا فی کتابنا الموسوم بتهذیب الاحکام و راوا ما جمعنا فیه...

انجام موجود: قال هما مدعیان جمیعاً و الذی بایدیهما جمیعاً مما یترکان.

۲۹۰برگ، ۲۱سطر، اندازه سطور ۲۱×۱۰؛ قطع ۳۰×۱۷/۵س.م، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و سرترنج؛ کاغذاصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار؛ چهارمین کتاب از کتب اربعه امامیه و مجموعه‌ای روایی از ابوجعفر محمد بن حسن طوسی. شیخ طوسی در این اثر کوشیده است تا کتابی مشتمل بر احادیث فقهی مختلف تالیف کند. بنابر مقدمه کتاب، پس از تألیف مجموعة منفصل تهذیب الاحکام، برخی از علما و شاگردان شیخ طوسی از ایشان درخواست کردند تا کتابی بنویسد که در آن روایات متعارض و مخالف را جمع آوری کند و به بررسی آن‌ها بپردازد و روایات صحیح و غیر صحیح را مشخص نماید. شیخ طوسی در این کتاب ابتدا روایاتی را که معتبر و صحیح می داند، آورده و سپس به روایات مخالف اشاره کرده و سعی داشته که روایتی را از قلم نیندازد، پس از آن نیز به جمع میان روایات و بررسی آن ها پرداخته است. طوسی در این اثر علاوه بر این‌که احادیث مربوط به هر باب را در یکجا فراهم آورده، به نقد و بررسی سندی و محتوایی آن‌ها

نیز عنایت داشته، و در باب باب آن پیشنهاد خود را برای رفع ناهمخوانی ظاهری میان احادیث، یا ترجیح گروهی از روایات بر گروهی دیگر ارائه کرده است. شیوه های جمع بین احادیث و رفع ناهمخوانی‌ها که در فقه شیخ طوسی جایگاهی ویژه دارد، به خصوص در کتاب الاستبصار او بازتاب یافته است. این کتاب در نوع خود بی نظیر است و اولین کتابی می باشد که برای جمع بین روایات مخالف نگاشته شده است.کتاب شامل همه ابواب فقهی نیست و فقط به ابوابی اشاره می کند که در آن روایات مخالفی وارد شده باشد، ولی ترتیب ابواب به ترتیب ابواب کتاب های فقهی است، یعنی از کتاب طهارت شروع شده و به کتاب دیات پایان می پذیرد. این کتاب از معتبرترین مجموعه های روایی شیعه به شمار می آید و هر فقیه و مجتهدی هنگام استنباط احکام شرعی باید به روایات این کتاب توجه داشته باشد. کتاب استبصار یکی از کتب اربعه و در ردیف کتاب کافی شیخ کلینی و کتاب من لایحضره الفقیه شیخ صدوق و تهذیب الاحکام، کتاب دیگر شیخ طوسی، است. با توجه به اهمیت و ارزش کتاب استبصار نام آن پیوسته در فهرست کتاب ها بوده و علما و فقهای شیعه روایت آن را به یکدیگر اجازه می داده اند. نسخه حاضر شامل کتب ذیل است: ۱- کتاب الطهارة۲- کتاب الصلوة ۳- کتاب الزکوة و الخمس ۴- کتاب الصیام۵- کتاب الحج و الزیارات۶- کتاب الجهاد ۷- کتاب الدیون ۸- کتاب الشهادات ۹- کتاب القضایا و الاحکام است.

۱.احادیث شیعه - قرن ۵ق. ۲.احادیث احکام - قرن ۵ق.

٦ـ ابن بابویه، محمد بن علی، ۳۱۱-۳۸۱ق

الخصال/ محمدبن علی ابن‌بابویه مشهور به شیخ صدوق؛ کاتب زین العابدین ابن حاجی شفیع

عربی

آغاز:بسمله. الحمدلله الذی توحد بالوحدانیه و تفرد بالالهیه و فطر العباد علی معرفته...

انجام:... لقد خلق الله تبارک و تعالی الف الف عالم و الف الف آدم انت فی آخر تلک العوالم و اولیک الادمیین.

۲۸۹برگ، ۲۱سطر، اندازه سطور ۱٤×۷؛ قطع۱۹×۱۲س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف عناوین و خط کشی روی عبارات متن و بعضی کلمات به سرخی است.:در حاشیه اوراق تصحیح صورت گرفته است.

معرفی نسخه: الخصال نوشته شیخ صدوق از فقها و محدثین بزرگ شیعه در قرن چهارم هجری . شیخ صدوق در این کتاب روایات فراوانی درباره مسائل اخلاقی و عقیدتی و دیگر موضوعات مورد نیاز جامعه بشری جمع آوری کرده است این کتاب در نوع و سبك خود بی نظیر است و اولین کتابی است که به این سبك به نگارش در آمده است .مؤلف به شکلی زیبا و با توجه به اعداد یك تا هزار، روایات را دسته‌بندی نموده است.کتاب خصال با وجود حجم کم، دائرة المعارف بزرگی از معارف اسلامی و احکام حلال و حرام است و هیچ فقیه دانشمند و یا ادیب نام‌آوری از آن بی‌نیاز نیست.همچنین این کتاب، به مباحث تاریخی، تفسیر قرآن، نکات فلسفی و مسائل سیاسی نیز اشاره دارد.کتاب خصال با مطالب مفید و مباحث گرانقدر خود از مجموعه‌های نفیس روایات اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به شمار می‌آید.این کتاب نیز مانند دیگر کتاب‌های شیخ صدوق مورد توجه خاص علما و فقهای شیعه قرار گرفته و روایات آن در بسیاری از مجموعه‌های روایی شیعه مانند کتب اربعه و بحار الانوار آمده و نقل آنها زینت بخش کتب روایی علمای متأخر از شیخ صدوق شده است.کتاب حاضر شامل ۱۲۵۵ حدیث است و در ۲۶ باب مجزا تنظیم گردیده. عنوان بندی باب‌ها بر اساس ارقام است بدین شکل که روایات شامل یك خصلت در یك باب آمده و شامل دو خصلت در بابی و شامل سه خصلت در بابی دیگر و... شیخ صدوق در این کتاب احادیثی را که مشتمل بر «شماره ای» بوده اند، گردآوری کرده و به ترتیب اعداد در ابواب مختلف آورده است. این شیوه نگارش و چینش احادیث موجب شده که صفحات کتاب خصال موضوعات متفاوتی را در خود ثبت نماید. تنوع موضوعات احادیث در این کتاب، مطالعه آن را برای توده مردم شیرین، دلنشین و نشاط انگیز کرده است. یشتر روایات خصال ناظر به مباحث اخلاقی و بیان رفتارها و صفات پسندیده یا نکوهیده است. خصال با شماره «یك» آغاز و به شماره «هزار هزار» (یك ملیون) پایان می یابد.۴ ـ شیخ صدوق سند کامل هر روایت را در آغاز آن بیان کرده است.

۱.احادیث شیعه - قرن ۴ق. ۲.احادیث اخلاقی - قرن ۴ق. ۳.اخلاق اسلامی.

زین العابدین ابن حاجی شفیع، کاتب

۷ـ نهروالی، محمد بن احمد، ۹۱۷ - ۹۹۰ق

الاعلام باعلام بیت‌الله الحرام / قطب‌الدین المکی الحنفی؛ تعلیقه محمد بن محمد بن عبدالکریم الجزری الدمشقی الشافعی الشهیر بابن امعی

تاریخ کتابت: ۱۰۶۱ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل المسجد الحرام امنا و مثابه للناس و امر...

انجام: علی العشاق بالطیب و الحمد لله رب‌العالمین و الصلاة و السلام الاتمان الاکملان.

۲۰۱برگ، ۲۵سطر، اندازه سطور ۱۴×۷؛ قطع ۱۸/۵×۱۳س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج لولادار ضربی با نقش ترنج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ دو صفحه آغازین دارای جدول کشی به زر و تحریر مشکی

معرفی نسخه: الإعلام بأعلام بیت الله الحرام از محمد بن احمد بن محمد نهروانی تالیف ۹۸۵ق، در تاریخ مسجد الحرام واحکام فقهی مربوط به این مسجد در یك مقدمه و ده باب و هر یك چند فصل و یك خاتمه نگاشته شده است.

عنوان دیگر: تاریخ القطبی المسمی کتاب الاعلام باعلام بیت‌الله الحرام تاریخ مکه المشرفه

۱.مکه - تاریخ

۸ـ بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵ - ۱۲۱۲ ق

الدرة النجفیة منظومه فی الفقة/ محمد مهدی بن مرتضی بحرالعلوم طباطبایی بروجردی؛ کاتب محمد جعفر بن محمد

تاریخ کتابت:۱۲۶۸ ق

عربی

آغاز: بسمله. افتتح المقال بعد البسمله بحمد خیر منعم و الشکر له مصلیاً علی نبیّ الرحمة و اله الاطهار اهل العصمة...

انجام:و لم اجد للسر و الاجهار نصابها فانت بالخیار و ادع عقیب الفرض بالماثور من الدعاء الموجز المشهور

۳۵برگ، ۱۷سطر، اندازه سطور ۱۵×۱۰؛ قطع۲۲×۱۵س.م، رقعی
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده است.
معرفی نسخه: سید محمدمهدی بحرالعلوم از مراجع تقلید شیعه در قرن دوازدهم و سیزدهم هجری است. یکی از منظومه هایی که از سید بحرالعلوم به جای مانده، «الدرة النجفیة « پیرامون فقه در بابهای «طهارت » و «صلوة « تا پایان نماز طواف است که شامل بیش از ۲۰۰۰بیت می باشد. این کتاب گرانسنگ به نامهای دیگری چون «الدرة البهیة «، «الدرة المنظومة «، «الدرة الغالیة فی المسائل العالیة « و «منظومة بحرالعلوم » نیز شهرت دارد. وی در سال ۱۲۰۵ هفت سال قبل از وفاتش شروع به سرودن این منظومه نمود. چنانچه خود در مقدمه گوید: غراء قد وسمتها بالدرة تاریخها عام الشروع «غره » «این منوظمه زیبا را «دره » نامیدم و سال آغاز آن «غره » است.
در ضمیمه نسخه شرح الدره النجفیه آمده است.
عنواندیگر: الدرة المنظومة. الدرةالغرویة. الدرةالغالیة فی‌المسائل العالیة. منظومه فی‌الفقه.
۱.فقه جعفری. ۲.شعر عربی - قرن ۱۲ق
محمد جعفر بن محمد، کاتب.

۹ـ صدرالدین شیرازی، محمدبن ابراهیم، ۹۷۹- ۱۰۵۰ق
الشواهد الربوبیة فی منهاج السلوکیة/ محمدبن ابراهیم صدرالدین شیرازی؛ کاتب ابوالحسن ابن ابوالقاسم یزدی
تاریخ کتابت:۱۲۵۵ ق
عربی
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی تجلی القلوب العارفین باسرار المبدء و المعاد و جعل نور معرفته...
انجام: و کل روح لایعطی رسالة فهو روح ولایق ملک الا مجازا فانه مشتق من الالوکة و هی الرسالة
۲۴۹برگ، ۱٦سطر، اندازه سطور ۱۰/۵×۵؛ قطع۱۵/۵×۱۰/۵س.م، جیبی
خط نسخ، جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج، کاغذ فرنگی؛ دارای حواشی توضیحی.

معرفی نسخه: از تالیفات ملا صدرا وی از فلاسفه و حکمای نامی جامع در فنون کلام، تصوف، تفسیر و حدیث این کتاب که یکی از با ارزشترین آثار ملاصدرا است الشواهد الربوبیة فی المناهج السلوکیة: یك دوره کامل و جامع و خلاصه‌ای از حکمت متعالیه در فلسفه، حکمت و اثبات توحید و نبوت به زبان عربی است. امور اعتقادی با عرفان و تصوف آمیخته و شواهدی از آیات گرد آمده و بنا به گفتهٔ خود مؤلف از استدلال و تطویل اجتناب شده است. مطالب در ۵ مشهد و هر مشهد از چندین شاهد و هر شاهد در چند اشراق مرتب گردیده که با عباراتی روان و شیوا تألیف گشته است. مشهد اول: فی الامور العامة (شامل ۵ شاهد) مشهد ثانی: فی وجوده تعالی (شامل ۲شاهد) مشهد ثالث: فی علم المعاد (شامل ۳ شاهد) مشهد رابع: فی اثبات حشر الجسمانی (شامل ۳ شاهد) مشهد خامس: فی النبوات و الولایات (شامل ۲ شاهد).

۱.فلسفه اسلامی- متون قدیمی تا قرن ۱۴ق. ۲.نبوت.۳ . نبوت.٤ . خداشناسی.٥ . کلام شیعه.

یزدی، ابوالحسن ابن ابوالقاسم، کاتب.

۱۰ـ کلینی، محمد بن یعقوب، - ۳۲۹ق

الکافی/ ابی جعفر محمد بن یعقوب کلینی

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله المحمود لنعمته المعبود لقدرته المطاع فی سلطانه المرهوب...

انجام:... عن ابوالحسن موسی علیه‌السلام فی الطهور التی فیها ذکر الله عزوجل قال اغسلها.

٤۷۹ برگ، ۲۷سطر؛ اندازه سطور ۲۲× ۱۳س.م، قطع ۳۳/۵× ۲۱س.م، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ تصحیحات و توضیحات مربوط به متن با نشان صح و ح وح ل وق ق و...؛ اهدایی ورثه مرحوم محمد علی فلاح تفتی

معرفی نسخه: یکی از کتب اربعه شیعه امامیه در احادیث است که روایات منقول از ائمه علیهم السلام با ذکر سلسله سند در آن جمع‌آوری شده است. در ۳ بخش می‌باشد: ۱- اصول مشتمل بر روایات اعتقادی و اخلاقی ۲- فروع مشتمل بر روایات فقهی ۳- روضه حاوی روایات نسخه حاضر اصول کافی مشتمل برکتاب عقل و جهل، التوحید، الحجه، کراهیت توفیت، ایمان و کفر، الدعاء، فضل القران، عشره و فروع الکافی مشتمل بر طهارة، حیض، جنائر، صلوة، زکوة، صیام، حج است.

احادیث شیعه - قرن ۴ق.

۱۱ـ کلینی محمد بن یعقوب - ۳۲۹ق.

الکافی /ابی جعفر محمد بن یعقوب الرازی الکلینی؛ کاتب محمد حسین ابن محمد حسینی شوشتری

تاریخ کتابت:۱۰۲٤ ق

عربی

آغاز: بسمله. کتاب الطلاق باب کراهیه طلاق الزوجة الموافقة...

انجام:... لا یری منکر الا نکره تم کتاب الروضة من الکافی لابی جعفر محمد بن یعقوب الکلینی رحمه الله تعالی الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین الطیبین الطاهرین.

۳۷۹برگ، ۲۳سطر، اندازه سطور ۲۰/۵×۱۱؛ قطع۳۰/۵×۱۹/۵س.م، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: کتاب مشتمل است بر فروع از کتاب الطلاق، کتاب العتق، کتاب الالات و الدواب، کتاب الزی و التجمل و المروه و اللباس، کتاب الدواجن، کتاب الصید، کتاب الذبایح، کتاب الاطعمه، کتاب الاشربه، کتاب الوصایا، کتاب المواریث، کتاب التحدید، کتاب الدیات، کتاب الشهادات، کتاب الاحکام، کتاب الایمان و النذور و الکفارات و الروضة است.

۱.احادیث شیعه ــ قرن۴ ق.

حسینی شوشتری، محمد حسین ابن محمد، کاتب

۱۲ـ زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷ - ۵۳۸ق

الکشاف عن حقائق التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل/ ابی القاسم محمود بن عمر الزمخشری الخوارزمی

عربی

آغاز: بسمله. بفتح الهاء و کسر الیاء حمزه و بکسرهما عاصم و بفتحهما و ضمهما الحسن...

انجام موجود: الی الخنوس و هو التاخر کالمعراج و ابنالماروی.

٤۲۸برگ، ۲۵سطر، اندازه سطور ۱۹×۱۰؛ قطع۳۱×۱۷س.م، رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دو سرترنج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه:الکشاف عن حقایق التنزیل و عیون الأقاویل فی وجوه التأویل که به تفسیر کشاف شهرت دارد از کهن‌ترین تفاسیر قرآن در قرن ۶ هجری قمری، تألیف محمود بن عمر بن محمد خوارزمی مکنی به ابوالقاسم و ملقب به جارالله زمخشری است. نسخه حاضر تفسیر از سوره مریم تا سوره ناس را در بر دارد.

تفاسیر اهل سنت - قرن ۶ق.

۱۳ـ کاشفی، حسین بن علی، - ۹۱۰ق

انوار سهیلی مشهور به کلیله دمنه/ حسین بن علی کاشفی؛ کاتب محمد حسین آبادی

تاریخ کتابت:۱۲٤۰ ق

فارسی

آغاز: بسمله. حضرت حکیم علی الاطلاق حلت حکمته که وظایف لطائف حمد و ثنای او بحکم...

انجام:...گر بدو گر نیک فگندم به پیش زانکه نبخشد خطاهای خویش چونکه بدین پایه رساندم کلام به که کنم ختم سخن والسلام.

۱۷۹برگ، ١٤سطر، اندازه سطور ۲۱×۱۲؛ قطع۲۹×۱۹س.م، وزیری

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی باروکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشا نه ها به شنگرف

معرفی نسخه: این کتاب مشتمل بر ۱۴ باب. باب اول: در اجتناب نمودن از استماع قول ساعی و نمام. باب دوم: در سزا یافتن بدکاران و عاقبت ایشان. باب سوم: در موافقت دوستان و فواید معاضدت ایشان. باب چهارم: در ملاحظه احوال دشمنان و ایمن نابودن از حیله ایشان. باب پنجم: در مضرت غافل شدن و از دست دادن مطلوب.باب ششم: در آفت تعجیل و ضرر شتابزدگی در کارها. باب هفتم: در حزم و تدبیر و بحیله خلاص یافتن از بلای اعدا. باب هشتم: در احتراز از ارباب حقد و اعتماد نانمودن برتملق ایشان. باب نهم: در فضیلت عفو که ملوك را بهترین صنعتی است. باب دهم: در بیان جزای اعمال بطریق مکافات.باب یازدهم: در مضرت افزون طلبیدن و از

کار خود بازماندن. باب دوازدهم: در فضیلت حلم و وقار و سکون.باب سیزدهم: در اجتناب فرمودن از قول اهل غدر و خیانت. باب چهاردهم: در عدم التفات به انقلاب زمان.
۱.نثر فارسی- قرن ۹ق.
حسین آبادی، محمد، کاتب.

۱۴ـ نصیرالدین طوسی، محمدبن محمد، ۵۹۷ -۶۷۲ق

تحریر اقلیدس/خواجه نصیرالدین طوسی
تاریخ کتابت:۱۰۹۱ق
عربی
آغاز: بسمله. الحمدلله منه الابتداء و الیه الانتهاء...و بعد فرغت من تحریر مجسطی...
انجام: ...و ذلک ما اردنا و فهذا ما قصویه و انما لم یورده فی الکتاب ...
۱۲۰برگ، ۲۱سطر، اندازه سطور ۱۷×۷؛ قطع ۲٤/۵×۱٤/۵س.م، رقعی
خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ اشکال هندسی با مرکب قرمز و مشکی، حواشی با مرکب مشکی، پاره ای از کلمات و عبارات با مرکب قرمز، روی پاره ای از عبارات با مرکب قرمز خط کشی شده است.
معرفی نسخه: خواجه می‌گوید پس از تحریر مجسطی بر آن شدم که به بحث در هندسه و حساب پردازم و به تحریر اصول این دو که منسوب به اقلیدس صوریست نمایم برای اینکار از دو نسخه حجاج و ثابت‌بن قره استفاده کردم و در نسخه حجاج ۴۶۸ شکل بود و در نسخه ثابت ۴۷۸ شکل. من اشکال ثابت را با قرمز و از آن حجاج را با سیاه نمودم و کتاب را به ایجاز غیر مخل و استقصاء غیر ممل در پانزده مقاله پرداختم و در جای بجای از قریحه خود در حل مشکلات کمک طلبیدم و آن را بدین ترتیب به پایان بردم.
۱.هندسه - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۲ . حساب - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۳. ریاضیات

۱۵ـ علامه حلی، حسن‌بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ق

تحریر الاحکام الشرعیه علی مذهب الامامیه/حسن بن یوسف مطهر حلی؛ کاتب محمد بن حسن حاجی گنابادی

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله المقدس بکماله عن مشابهة المخلوقات... اما بعد فان هذا الکتاب الموسوم بتحریر الاحکام الشرعیه علی مذهب الامامیه...

انجام: ...فهذا آخر ما اردناه فی هذا الکتاب و هو قیم لغرفی طالب التوسط فی هذا الفن ... والله الموفق للصواب و الیه المبدا و المعاد.

۱۸۹برگ، ۲۹سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۳؛ قطع ۲۵×۱۹س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: نویسنده فروع فقهی فتوائی را گرد آورده و از استدلال و نقل اقوال خودداری نموده است و در یک مقدمه در معنی فقه و فضل و آداب آن و چهار قاعده: ۱- عبادات ۲- معاملات ۳- ایقاعات و ۴-احکام تنظیم شده است. نسخه حاضر از کتاب طهارت تا پایان دیات را دارد.

عنوان دیگر: تحریر الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام. تحریر الاحکام الشرعیه علی فقه الامامیه.

۱.فقه جعفری - قرن ۸ق.

حاجی گنابادی، محمد بن حسن، کاتب

۱۶ـ ابن دمامینی، محمد بن ابی بکر، ۷۶۳ - ۸۲۷؟ق، شارح

مغنی‌اللبیب عن کتب الاعاریب. شرح

تحفة الغریب فی الکلام علی مغنی اللبیب/ بدر الدین محمد بن ابی بکر دمامینی مخزومی قرشی؛ متن اصلی جمال الدین عبد الله بن یوسف مصری مشهور به ابن هشام

عربی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی منح من لسان العرب الایادی الحسنه... الما بعد فیقول... محمد بن ابی بکر المخزومی الدمامینی عامله الله بلطفه الخفی...

انجام: و لیکن انفصالی من الکلام فی الشرح علی هذالوجه الحسن و لنکف القلم عن شوطه ... و الصلوه علی خاتم النبیین ...

۲۷۶برگ، ۲٤سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۱؛ قطع ۲۵×۱۸س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذاصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: شرحی مشهور و نسبتا مفصل بر کتاب نحوی مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب تالیف جمال‌الدین ابومحمد عبدالله بن یوسف بن احمد انصاری مصری نحوی مشهور به ابن هشام با عنوان «قال - اقول» است.

۱.ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷٦۱ - ۷۰۸ق. مغنی اللبیب عن کتب الاعاریب - نقد و تفسیر.

۲.زبان عربی - نحو.

ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷٦۱ - ۷۰۸ق. المغنی اللبیب عن کتب الاعاریب. شرح.

۱۷ـ کاشفی، حسین بن علی، - ۹۱۰ق

تفسیر کمال الدین حسین الواعظ السبزواری/ کمالدین حسین واعظ سبزواری؛ محمد بن محمود الشهیر به کمال الدین الواعظ الفیروزآبادی المیبدی الیزدی

تاریخ کتابت: ۱۰۱۵ ق

فارسی -عربی

آغاز موجود: الله بدانید یاری دادن خدای...

انجام موجود: و تباه کننده عمل نفوذ بالله من الریا و تعضم.

۵۵۰برگ؛ ۲۳سطر، اندازه سطور ۱٦×۱۲؛ قطع۲۵×۱۹س.م، وزیری

خط نسخ - نستعلیق؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: نسخه حاضر جلد اول تفسیر کمال الدین حسین واعظ سبزواری از آیه ۲۱۳سوره بقره تا آیه ۱۱۰سوره کهف است.

۱.تفاسیر - قرن ۱۰ق.

واعظ فیروزآبادی میبدی یزدی، محمد بن محمود، کاتب

۱۸ـ خراسانی یزدی، غلامرضا، ۱۲۵۶ - ۱۳۳۸

تقریرات غلامرضا فقیه خراسانی/غلامرضا یزدی (فقیه خراسانی)؛ کاتب غلامرضا ابن حاجی ابراهیم الخراسانی

عربی

آغاز: بسمله. و به نستعین قال الستاد المحقق ...

انجام: ما اردنا ایراده فی مبحث .

۱۲۷برگ، ۲٤سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۳؛ قطع ۲۲/۵×۱۷س.م، وزیری

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ فرنگی

در ضمیمه کتاب رسائل‌الاربعة شیخ المرتضی‌الانصاری و تقریرات متفرقه آمده است.

۱.اصول فقه شیعه.

خراسانی یزدی، غلامرضا، ۱۲۵۶ - ۱۳۳۸.، کاتب

۱۹ـ علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵ - ۴۳۶ق

تنزیة الانبیاء/ سیدمرتضی علم الهدی؛ کاتب جعفر ابن محمد زارچی یزدی

تاریخ کتابت:۱۰۵۸ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله کما هو اهله و مستحقه و صلی الله علی خیرته من خلقه و حجته علی عباده محمد و آله الابرار الطاهرین...

انجام: و یفضل بالتأیید و المعونة فهو المسئول ذلک و المأمول لکل والله تعالی هو المحمود فی کل حال و المعین فی المعاش و المعاد و الماک

۱۸۵برگ، ۱۲سطر، اندازه سطور ۱۳/۵×۷؛ قطع ۱۹/۵× ۱۲/۵س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: سیدمرتضی، معروف به شریف مرتضی، از پیشگامان تألیف منظم و مدون در حوزه کلام شیعه است و آثار کلامی او از زمان نگارش همواره مورد توجه بوده است. تنزیه الانبیاء شامل مقدمه و دو بخش کلی است: بخش اول در تنزیه انبیا و بخش دوم در تنزیه ائمه. در مقدمه، آرای مختلف در باره عصمت پیامبران نقل شده است. سیدمرتضی، پس از نقل آرای مختلف، آنها را بررسی و نقد کرده است.کتاب به صورت پرسش و پاسخ تنظیم شده است. بخش اول در تنزیه پیامبران است (شامل آدم، نوح، ابراهیم، یعقوب، یوسف، ایوب، شعیب، موسی، داوود، سلیمان،

یونس، عیسی علیهم‌السلام و محمد صلی اللّه علیه وآله وسلم) و بخش دوم در تنزیه امامان (شامل امام علی، امام حسن، امام حسین، امام علی بن موسی الرضا و امام عصر علیهم‌السلام).
۱.عصمت- متون قدیمی تا قرن ۲.۱٤ . عصمت(اسلام)- جنبه های قرآنی.
زارچی یزدی، جعفر ابن محمد، کاتب.

۲۰ـ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-٤٦۰ق
تهذیب‌الاحکام/ ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی
محل کتابت: قزوین
عربی
آغاز: بسمله. کتاب‌الطلاق باب حکم‌الایلاء قال‌الشیخ رحمة الله و اذا خلف‌الرجل بالله تعالی انه لایجامع درجته ثم اقام...
انجام: ...قد اوردت جملاً من‌الطرق الی هذه‌المصنفات والاصول والتفضیل ذلک شرح یطول هو مذکور فی‌الفهارست المصنفه فی هذاالباب للشیوخ رحمه الله من اراده اخذه من هناک انشاءالله تعالی و قدذکرنا نحن مستوفی فی کتاب فهرست کتاب‌الشیعه والحمدلله رب‌العالمین...
٤۷۱برگ، ۱۷سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۲؛ قطع۲۵/۵×۱۸/۵س.م، وزیری
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج؛ کاغذاصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده است.
معرفی نسخه: این کتاب یکی از معتبرترین مجموعه های روایی شیعه و سومین کتاب از کتب اربعه است و مورد قبول تمام علما و فقهای شیعه می باشد. تهذیب الاحکام شامل مجموعه روایات فقهی و احکام شرعی است که از اهل بیت(ع) روایت شده است. شیخ طوسی این کتاب را در شرح و توضیح کتاب المقنعه از شیخ مفید نگاشته است .کتاب تهذیب الاحکام، شامل روایات فروع و احکام شرعی است و برای فقیه و مجتهدی که بخواهد اجتهاد نماید، بیشتر روایات مورد نیاز را فراهم آورده است. این کتاب شامل مباحث فقهی، اصولی، رجالی و بسیاری از مباحث سودمند دیگر است. شیخ طوسی در این کتاب به مباحث اصول عقاید اشاره نکرده، و فقط به بیان فروع و احکام شرعی، یعنی از اول تا آخر فقه و از کتاب طهارت تا کتاب دیات، پرداخته است. ترتیب عنوان های این کتاب، همانند کتاب المقنعه است. ادله ای که شیخ طوسی در این کتاب به آنها

استدلال می کند، برگرفته از قرآن (ظاهر، صریح، محتوا، دلیل و یا معنای قرآن)، احادیث قطعی (مانند خبر متواتر و اخبار دارای قرائن قطعی دال بر صحت آنها) و اجماع مسلمین و یا اجماع علمای شیعه است و در آخر به روایات مشهور میان اصحاب نیز اشاره دارد.البته شیخ به روایات مخالف و به وجه جمع یا وجه فساد آنها مانند ضعف سند یا عمل اصحاب برخلاف آن نیز اشاره کرده است. این کتاب شامل ۳۹۳ باب و ۱۳۵۹۰ حدیث است.به نوشته شیخ طوسی در مقدمه تهذیب الاحکام، یکی از دوستان وی از وجود احادیث به ظاهر متعارض در منابع شیعی با او سخن گفته و یادآور شده که این موضوع موجب انتقاد شدید مخالفان و جداشدن برخی شیعیان نا آگاه از مذهب حق گردیده است، لذا از مؤلف درخواست کرده که شرحی استدلالی بر کتاب مقنعه شیخ مفید بنگارد که در آن علاوه بر ذکر مستندات قطعی هر مسئله و احادیث مشهور، احادیث متعارض هم آورده شود و شیوه رفع ناسازگاری این احادیث با یکدیگر و تأویل آنها یا وجوه ضعف احادیث متعارض بیان گردد. کتاب تهذیب در پاسخ به این درخواست تألیف شد و در واقع، خاستگاهی کلامی دارد.کتاب تهذیب الاحکام با در برداشتن بیشترین احادیث فقهی، در مقایسه با سایر کتب چهارگانه، از مهمترین منابع استنباط فقهی امامیان به شمار می رود. نسخه حاضر از کتاب الطلاق تا پایان دیات را در بر دارد.

۱. فقه جعفری - قرن ۵ق.

۲۱ـ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-۴۶۰ق

تهذیب‌الاحکام/ ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی؛ کاتب محمد رشید بن غیاث‌الدین

تاریخ کتابت: ۱۰۴۱ق

عربی

آغاز موجود: و اعتد بقراته لا یصلونه محمد بن علی...

انجام موجود: کانت العصر قال فلیجعاها الاولی و لیصل العصر.

۴۸۱برگ، ۱۹سطر، اندازه سطور ۱۷/۵×۱۲؛ قطع ۲۵/۵×۱۹/۵س.م، وزیری

خط نسخ؛ کاغذاصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده است.

معرفی نسخه: نسخه حاضر مشتمل بر کتاب طهارت، صلوة است.

۱. فقه جعفری - قرن ۵ق.

محمد رشید بن غیاث الدین، کاتب

۲۲ـ آقاجمال خوانساری، محمدبن حسین، - ۱۱۲۵ ق، حاشیه نویس

[اللمعة الدمشقية. شرح]

حاشیه روضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة/ حاشیه نویس آقا جمال خوانساری

عربی

آغاز: بسمله. نحمدك يا اله العالمين و نصلى على رسولك سيد المرسلين و آله الطيبين الطاهرين و الواجب سبع صلوات اليومية اه المراد كون هذه السبع واجبة فى الجملة...

انجام موجود: على جواز الصلوة و اعلم اناقد فصلنا القول.

۴۰برگ، ۲۱سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۰/۵؛ قطع ۲۵×۱۹س.م، وزیری

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی

معرفی نسخه: نسخه حاضر حاشیه آقا جمال خوانساری بر الروضة البهیة شهید ثانی فی شرح اللمعة الدمشقیة شهید اول در فقه. این مجلد مشتمل بر کتاب الصلاة می باشد و بخشی از پایان ناقص است.

در ضمیمه کتاب فروع کافی مشتمل بر کتاب الطهارة، کتب الحیض، کتاب الجنائز، کتاب الصلوة، کتاب الزکوة آمده است.

۱.فقه جعفری- قرن۸ ق. ۲.شهیداول، محمد بن مکی، ۷۳۴- ۷۸۶ ق- اللمعة الدمشقیة- نقد و تفسیر. ۳.شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱- ۹۶۶ ق. روضة البهیة- نقد و تفسیر.

۱.شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴- ۷۸۶ ق. اللمعة الدمشقیة. شرح. ۲.شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱- ۹٦٦ ق. الروضة البهیة. شرح.

۲۳ـ خفری، محمدبن احمد، - ۹۵۷ق

حاشیه شرح تجرید الکلام/ شمس الدین محمد بن احمد خفری؛ متن اصلی ازخواجه نصیر الدین طوسی، شارح علی بن محمد قوشچی

تاریخ کتابت:۱۱۸۳ ق

عربی

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد بن احمد الخفری هذه تعلیقات اتفقت منی علی شرح الهیات التجرید...

انجام:... فلا یکون الواجب الوجود بذاته الا و ان کان بسبب ما صارا کان واجب الوجود بذاته واجب الوجود بغیره.

۶۵برگ، ۹سطر، اندازه سطور ۱۵×۱۰؛ قطع۲۱×۱۶س.م، رقعی

خط نستعلیق؛ جلد تیماج یک لا؛ کاغذ فرنگی؛ دارای حواشی توضیحی

معرفی نسخه: کتاب حاضر شرحی بر شرح تجرید ملاعلی قوشچی است که خود شرحی بر تجرید الکلام فی تحریر خواجه نصیرالدین طوسی است.

عنوان دیگر: تعلیقه بر الهیات شرح تجرید ملاعلی قوشچی

در ضمیمه کتاب حاشیه حاشیه الخفری علی شرح التجرید از آقا جمال الدین محمد بن حسین آمده است .

۱.قوشچی،علی بن محمد، -۸۷۹ق.شرح تجرید الکلام - نقد و تفسیر. ۲. نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ق . تجرید الکلام فی تحریر العقاید الاسلام - نقد و تفسیر.۳ . کلام شیعه -- متون قدیمی تا قرن ۱۴.

۱. قوشچی،علی بن محمد، -۸۷۹ق.شرح التجرید.شرح.۲ . نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷ - ۶۷۲ق . تجرید الکلام فی تحریر العقاید الاسلام. شرح.

۲۴ـ جزایری، نعمت‌اللهبن عبدالله، ۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ق

حاشیه فواید الضیائیه فی شرح الکافیه/ حاشیه نویس نعمت‌اله بن عبدالله الجزایری؛ شارح عبدالرحمن بن احمد جامی؛ نویسنده متن عثمان بن عمر ابن حاجب؛ کاتب حسین بن بهاء الدین طباطبایی

تاریخ کتابت: ۱۲۵۵ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی جعل علم النحو نورا یهتدی به الی فهم‌القران المبین و میزانا یفرق به بین الغث و الثمین والصلوة علی من حصه بمظهریة... وبعد فیقول الغریب فی البلدان... نعمة الله الموسوی الحسینی الجزایری...

انجام: ...لجمیع لیصح جعل سادیا صفة رکبان لان اسم‌الجمع لا یجب تانیث‌المسند الی ضمیره ولا جمع صفته.
۷۹برگ، ۲۵سطر، اندازه سطور ۱۵×٦؛ قطع۲۱×۱۵/۵س.م، رقعی
خط نسخ؛ جلد تیماج یک لا؛ کاغذ فرنگی
معرفی نسخه: سید نعمت اللّه جزایری، از علمای شیعی قرن یازدهم و دوازدهم و سرسلسله خاندان مشهور علمی و دینی سادات جزایری بود. مولانا عبدالرحمن جامی بر کتاب کافیه ابن حاجب شرحی نگاشته و آن را به نام پسرش ضیاءالدین «فوآند ضیانیه» نامیده است . جزائری آن را کتابی مفید یافته و هنگام تدریس این کتاب حواشی خود را بر آن نوشته و سپس در سفرهایی که به بصره، اهواز، اصفهان و شیراز داشته، در این حواشی تجدید نظر کرده و آنرا با تحقیقات و تدقیقات آراسته است . این حاشیه تا آخر مبحث ادامه پیدا کرده و با عنوان «قوله - قوله» نوشته شده است . جزایری آن را حاشیه مدونه علی شرح الجامی نامیده است . آقابزرگ طهرانی نیز از این کتاب با عنوان الحاشیة علی الجامی و شرح الکافیة یاد کرده است .
عنوان دیگر: حاشیه شرح الکافیه
۱. جامی، عبدالرحمن‌بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ ق . فوائدالضیانیه فی حل مشکلات‌الکافیه - نقد و تفسیر.۲ . ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰ - ۶۴۶ ق. الکافیه - نقد و تفسیر . ۳.زبان عربی - نحو
۱.جامی، عبدالرحمن‌بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ ق . فوائدالضیانیه فی حل مشکلات‌الکافیه. شرح ۲ . . ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰ - ٦٤٦ ق . الکافیه. شرح. ۳.طباطبایی، حسین بن بهاء الدین، کاتب

۲۵ـ احسائی، احمد بن زین‌الدین، ۱۱۶۶ -۱۲۴۱ق

حیوة النفس/شیخ احمد احسائی؛ کاتب مهدی
عربی
آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد فیقول العبد المسکین احمدبن زین العابدین احسائی...
انجام: ...والرضا فی کل علی قدر وقضائه فانه ولی کل خیر و صلی الله علی محمد واله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم الی یوم‌الدین.

۳۵برگ، ۱۵سطر، اندازه سطور ۱۲×۶؛ قطع۱۶/۵×۱۱/۵س.م، جیبی
خط نسخ؛ جلد تیماج یک لا؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه: رساله‌ایست در اصول پنجگانه دین، نویسنده می‌گوید گروهی از هم‌کیشان از من خواستند که کتابی در معرفت اصول دین بپردازم منهم محض برآوردن تمنای ایشان دست به تحریر این رساله در توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد زدم و آن را در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه مدون ساختم. در خاتمه رجعت آن محمد پیش کشیده می شود.
در ضمیمه رساله در حج از حاجی سید محمد باقر، رساله در احکام نماز؛ کتاب در صلوة آمده است.
۱.اصول دین. ۲.کلام شیعه امامیه.
مهدی، کاتب.

۲۶ـ علامه حلی، حسن‌بن یوسف، ۶۴۸- ۷۲۶ق
خلاصةالاقوال‌فی‌معرفةالرجال / ابی منصور الحسن بن یوسف بن المطهر الاسدی علامه حلی
عربی
آغاز موجود: علی روایته ابرهیم بن عیسی ...
انجام موجود: سعد عن احمد بن محمد بن.
۱٤۰برگ، ۱۷سطر، اندازه سطور، ۱۱×۵؛ قطع۱۶×۹س.م، جیبی
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ طرح دار با عطف تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناونی و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه: کتاب خلاصة الأقوال به دو قسمت تقسیم شده است: قسمت اول: شامل کسانی است که به آنها اعتماد می‌شود و روایت آنها مقبول است. قسمت دوم: کسانی که در مورد روایت آنها توقف می‌شود و به جهت عدم اعتماد، قول آنها مقبول نیست. اسماء روات نیز بر اساس حروف الفباء تنظیم شده و برای هر نام یک باب در نظر گرفته شده و تمام روواتی که همنام هستند یکجا آمده‌اند تا اشتراک اسامی هم تمییز داده شود. رجال علامه حلی مرجعی بسیار معتبر برای شناختن روات شیعه است و وثاقت و ضعف راویان را خیلی واضح و بدون ابهام بیان کرده است. علامه، کتاب خویش را به ابواب گوناگون تقسیم نموده و در هر باب یک نام را ذکر کرده و به دنبال آن

اشتراکات آن را روشن نموده. علامه در بسیاری موارد نظر دیگر علمای رجال را نیز نقل کرده؛ امّا در پایان نظر خودش را در تأیید یا رد نظر آنان آورده است. ارزش و اعتبار کتاب: مؤلف کتاب علامه حلی است که بیش از ۱۰۰ تألیف در رشته‌های گوناگون نگاشته و از حیث علم و تقوا زبانزد همگان است. علامه بسیاری از مطالب خود را از کتبی نقل کرده که آن کتب به دست ما نرسیده و تنها راه اطلاع از مضمون آنها مراجعه به کتبی نظیر خلاصة الأقوال است.

عنوان دیگر: الرجال

۱. حدیث- علم‌الرجال. ۲. محدثان- سرگذشتنامه.

۲۷ـ جرجانی، اسماعیل بن حسن، ٤٣٤ - ٥٣١ ق

ذخیرة خوارزمشاهی (فارسی)/ اسماعیل جرجانی

اهداء به: سلطان قطب الدّین ابوالفتح محمّد پسر خوارزمشاه، ارسلان تکین

تاریخ کتابت: ۹٥۸ق

آغاز: بسمله. حمد له. امّا بعد چون تقدیر ایزد چنین بود که جمع کننده این کتاب بنده دعا گوی...

انجام موجود: خورند و اگر شراب

٤۸۰ برگ، ۱۹ سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۱؛ قطع ۲٥×۱۸س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

کتابی است حجیم و مبسوط که به لحاظ جامعیت و شمول بر جمیع اجزا و مباحث مختلف علم پزشکی از همان زمان تألیف همواره مطمح نظر متطببین و طلاّب این شعبه از علوم بوده و در نزد آنان از امهات و ارکان بسایط پزشکی و در ردیف قانون ابن سینا و حاوی رازی و ستة عشر جالینوس به شمار می رفته است؛ در ده «کتاب» و هر کتاب مشتمل بر چندین «گفتار» و «باب» و «جزو» و «فصل» . نسخه حاضر مشتمل بر سه کتاب: کتاب ۱. بیان حدّ علم و طب و منفعت او و شناختن مادّت ها و خلط های چهارگانه و مزاج ها و تشریح اندام ها و یاد کردن قوت هر اندامی در شش «گفتار» :)۱. حدّ طب و منفعت آن (در سه باب)، ۲) معرفت مزاج (در هشت باب)، ۳) خلط های چهارگانه (در شش باب)، ٤)تشریح اندام های یکسان و مرکّب (در پنج جزو)، ٥) اندام های مرکّب (درهفده باب)، ٦) قوّت ها (در پنج باب)؛ کتاب ۲. بیان حال های تن مردم از تندرستی به هر وقت و حال بیماری ها از هر جنس و یادکردن انواع و اعراض بیماری ها و چه چیزی و چگونگی

و شناختن اسباب آن و شناختن بادها و خلط ها و مزاج های نه گانه و بیان کردن احوال نبض و تفسره و تشریح آنچه از تن مردم آید چون عرق و یادکردن قوّت ها و شناختن بول و غایط، در نه «گفتار» : ۱) شناختن تندرستی مطلق و اجناس و انواع بیماری ها (در دوازده باب)، ۲) شناختن اعراض (در دوازده باب)، ۳) شناختن نبض (در بیست و دو باب)، ٤) اندر شناختن حال های تن مردم از دم زدن (در پنج باب)، ٥) شناختن تفسره (در بیست و نه باب)، ٦) شناختن حال های تن از اجابت (در یازده باب)، ۷) شناختن حال های تن از عرق (در پنج باب)، ۸) شناختن حال های تن مردم از حال رطوبت ها (در شش باب)، ۹) شناختن سبب ها و حال های تن مردم (در سه جزو)؛ کتاب ۳. بیان تدبیر نگاه داشتن تندرستی و تدبیر هوا و مسکن و شناختن احوال کسوت ها و عطرها و اسفر غم ها و به کار داشتن روغن ها و تدبیر قی کردن و دارو و مسهل خوردن و تدبیر فصد و حجامت و دیوجه و حقنه و شیاف و تدبیر اعراض نفسانی چون شادی و اندوه و اندیش ها از هر جنس و همچنین تدبیر کردن حال ها که اندر تن پدید آید و تدبیر پیران و طفلان در همه انواع و تدبیر کردن مسافران. این کتاب دو «بخش» است و هر بخش هفت «گفتار» : الف - بخش اوّل : ۱) شناختن نیك و بد هوا وحال مسکن ها، ۲) شناختن نیك و بد آنها و تدبیر نگاه داشتن آن، ۳) نگاه داشتن نیك و بد غذا و تدبیر آن، ٤) شناختن نیك و بد شراب ها، ٥) تدبیر خواب و بیداری، ٦) تدبیر حرکت و سکون، ۷) تدبیر کسوت و عطرها و اسفر غم ها و به کار داشتن روغن ها، ب - بخش دوم : ۱) تدبیر پرداختن تن از فضله طعام و از خلط فزونی، ۲) تدبیر مزاج های بد، ۳) تدبیر اعراض نفسانی چون: شادی و اندوه و اندیشه و مانند آن، ٤) تدارك حال ها که بر تن مردم پدید آید و آمدن آن نشان بیماری باشد که خواهد بود، ٥) پروردن اطفال، ٦) تدبیر پیران، ۷) تدبیر مسافران (غلامعلی عرفانیان با تصرّفاتی)

۱.پزشکی اسلامی - متون قدیمی تا قرن ۱۴ .۲.نثر فارسی -قرن ۶ق.

۲۸ـ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵ - ۴۶۰ق

رجال الطوسی/ ابی جعفر محمد بن الحسن الطوسی

عربی

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله حق حمده و الصلوه علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین من عترته...

انجام موجود: حمید بن زیاد بن ابراهیم بن محمد بن سعید الثقفی

۱۰۰برگ، ۲۲سطر، اندازۀ سطور، ۱۲×۹؛ قطع ۲۵×۱۳/۵س.م، رقعی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: این کتاب که در رجال نوشته شده است کتابی است که بر حسب ترتیب الفبانی حرف اول نام رجال آمده و در آن از رجالی بحث می‌کند که راویان احادیث حضرت قائم آخرالزمانند البته باید توضیح داد که در تنظیم این کتاب ابتدا راویان احادیث پیغمبر از همزه تا یا می‌آیند و سپس از راویان اخبار از امیرالمومنین علی علیه السلام شروع می‌کند و به ترتیب پیش می رود تا به امام قائم آخرالزمان می رسد .کتاب حاضر، تنها قصد جمع آوری و شمارش اصحاب معصومین علیهم السلام را دارد. از خصوصیات این کتاب این است که مؤلف، روات را بر اساس زمان طبقه بندی کرده است؛ مثلاً راویاتی را که از اصحاب رسول اللّه صلی الله علیه و آله بوده اند، اول ذکر کرده؛ بعد کسانی را که از اصحاب امام امیرالمومنین علی علیه السلام بوده اند؛ تا اصحاب امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف به ترتیب نقل کرده است. خصوصیت دوم کتاب این است که ذکر روات به ترتیب حروف الفبا است.خصوصیت دیگر این کتاب آن است که کمتر توجهی به مذهب یا جرح و تعدیل افراد شده و در اکثر موارد تنها نام افراد ذکر شده و هیچ توضیح اضافه‌ای برای آنها نیامده است. رجال شیخ طوسی کتابی است که از جهات مختلف دارای اعتبار ویژه‌ای است از جمله آنکه: ۱- این کتاب از اصول پنج گانۀ اولیۀ رجال است و تمام کسانی که پیرامون رجال مطلب نوشته‌اند ناگزیر از رجوع به این اصول می‌باشند. ۲- نویسندۀ کتاب حاضر، شیخ طوسی است که وسعت اطلاعات او و تخصص بالای وی در رشته‌های مختلف علوم بر کسی پوشیده نیست. او کسی است که در بیشتر رشته های علوم اسلامی کتاب نوشته و کتابهای او مرجعی کاملا مطمئن برای محققین در طول هزار سال بوده و هست. شیخ طوسی مؤلف دو کتاب از کتب اربعۀ شیعه است. ۳- تاریخ تألیف این کتاب با توجه به ارجاعات شیخ به فهرست در این کتاب، در اواخر عمر شیخ بوده و این ویژگی مهمی برای یك اثر است که در اوج دوران علمی یك مؤلف نوشته شده باشد. ٤- شیخ مطالب این کتاب را از منابع متعدد و اصول فراوانی که در اختیار داشته جمع آوری نموده و پس از او منابع مذکور از بین رفته و تنها راه دستیابی ما به مطالبشان همین اصول رجال است.

در ضمیمه کتاب خلاصه الاقوال فی معرفه الرجال/ حسن‌بن یوسف علامه حلی آمده است.

۱.محدثان شیعه. ۲.حدیث - علم‌الرجال.

۲۹ـ کرمانی، احمد بن علی

رساله در رد شیخیه/ احمد بن علی کرمانی

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اتم نعمته و ابلغ حجته و اوضح ...

انجام: و الصلوه و السلام علی خاتم النبیین و اله الطاهرین.

۱٦۱برگ، ۱۲سطر، اندازه سطور ۵/×۷؛ قطع۱۷×۱۰/۵س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ دارای حواشی تصحیحی

معرفی نسخه: رساله ای است از احمد بن علی کرمانی در رد عقاید شیخیه.

شیخیه - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها.

۳۰ـ طباطبائی، علی‌بن محمدعلی، ۱۱٦۱ - ۱۲۳۱ ق

ریاض‌المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل/ علی بن محمد علی طباطبائی؛ نویسنده متن محقق حلی

تاریخ کتابت ۱۲٤۷ق

عربی

آغاز: بسمله. حمدله. کتاب النکاح و هو ... الوطی علی الاشهر ...

انجام: من حیث النهی عن التقاطها فلا اذن لها فی التصرف فیها اصلا فتامل جیداً.

۲۰٤برگ، ۲۵سطر، اندازه سطور ۱۵/۵×۸/۵؛ قطع۲۱/۵×۱٤/۵س.م، رقعی

خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: کتاب شرح مزجی استدلالی بر مختصرالنافع محقق حلی است. از آنجا که. شارح دو شرح بر مختصرالنافع نگاشته، اولی که مبسوط تر و نام آن ریاض‌المسائل فی تحقیق‌الاحکام بالدّلائل» بوده را شرح کبیر و دومی که مختصر تر بوده، را شرح صغیر گفته‌اند. نسخه حاضر، شرح کبیر ریاض مشتمل بر کتاب النکاح، الطلاق، الخلع و المبارات، الظهارة، الایلاء، اللعان، العتق،

التدبیر، المکاتبه، الاقرار، الایمان، النذور، العهود، الصید، الذبایح، المطاعم، المشارب، الغصب، الشفعه، احیاالموات، اللقطة و المواریث است.

عنوان دیگر: شرح مختصر النافع. شرح الکبیر. ریاض المسائل و حیاض الدلائل. ریاض المسائل فی الاحکام بالدلائل. ریاض المسائل فی بیان الاحکام بالدلائل

۱.محقق حلی، جعفربن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ق. المختصر النافع - نقد و تفسیر۲ . . فقه جعفری - قرن ۱۳ ق.

محقق حلی، جعفربن حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ق. المختصر النافع . شرح.

۳۱ـ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷ - ۱۱۱۱ق

زادالمعاد/ محمد باقربن محمد تقی مجلسی

فارسی -عربی

آغازموجود: بحلمک فلک الحمد علی حلمک بعد علمک...

انجام: ...از برادران ایمانی آن است که هرکه از این رساله منتفع گردد در حال حیات یا بعد از وفات این شکسته را بدعای رحمت و مغفرت این مستحق دعا را یاد کنند.

۱۹٤برگ، ۱۸سطر، اندازه سطور ۲۰/۵×۱۱؛ قطع ۲۷/۵×۱۷س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ تمام صفحات دارای جدول کشی به سرخی و لاجورد؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: زادالمعاد کتابی مشتمل بر ادعیه و مختصری از اعمال مستحبه ماهها و... مشتمل بر چهارده باب و یک مقدمه و خاتمه است . عمده مطالب را همانگونه که مؤلف در مقدمه ذکر نموده. باب ۱: در بیان فضایل و اعمال ماه رجب. باب ۲: در بیان فضایل و اعمال ماه شعبان. باب ۳: در بیان مجملی از فضایل و اعمال ماه رمضان. باب ۴: در اعمال لیالی و ایام متبرکه ماه شوال و ذی‌القعده. باب ۵: در بیان فضایل و اعمال ماه ذی‌الحجه . باب ۶: در بیان اعمال ماه محرم. باب ۷: در اعمال ماه صفر. باب ۸: در فضایل ایام و اعمال ماه ربیع‌الاول. باب ۱۰: در اعمال هر ماه. باب ۱۱: در بیان زیارات حضرت رسول خدا و ائمه اطهار. باب ۱۲: در بیان نمازهای واجب است که مخصوص روز و ماهی نیست و نمازهای سنت که اختصاص به وقتی ندارد و اعمالی که تغییر

ماههای عربی تعلق دارند . باب ۱۳: در بیان احکام اموات . باب ۱۴: در احکام زکوة و خمس و اعتکاف

۱. دعاها.۲. زیارتنامه‌ها. ۳. اعمال السنه . ٤. اعمال الشهور

۳۲ـ حسینی، احمد بن محمد، ۱۱۷۵ - ۱۲۳۸؟ ق

سرورالمومنین فی مناقب امیرالمومنین(ع)/ احمد بن محمد الحسینی؛ کاتب محمد حسن بن محمد تقی

تاریخ کتابت:۱۲۵۸ ق

عربی

آغاز: بسمله. حمدله. این جزو است است از کتاب سرور المومنین فی مناقب امیرالمومنین(ع) تالیف بنده حقیر احمد بن محمد حسینی...

انجام: و کسی مخالفت نماید لعنت خدا و ملائکه و تمام مردم بر او باد و هیچ عملی از او قبول نگردد.

۱٤۷برگ، ۲٤سطر، اندازه سطور ۱۸×۱۰؛ قطع۲۷/۵×۱۸س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی کتاب: اثری است در بیان احوال حضرت علی(ع) ر مناقب و فضائل ایشان که در ده جلد تالیف شده است. نسخه حاضر جلد سوم این اثر است.

۱. شیعه امامیه، شیعیان - سرگذشتنامه.

محمد حسن بن محمد تقی، کاتب

۳۳ـ تجلی شیرازی، علیرضا بن حسین، قرن۱۱ق

سفینه نجات/علی رضا بن کمال الدین حسین شیرازی معروف به تجلی

فارسی

تاریخ کتابت: ۱۲۵۸ق

آغازموجود: داله بر امامت علی بن ابی طالب اصرار می ورزیدند...

انجام: و غیر آنها چرا مستبعد باشد.
۱۴۲برگ، ۱۹سطر، اندازه سطور ۱۵×۸/۵؛ قطع ۲۲/۵×۱٤/۵س.م، رقعی
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه: نویسنده می گوید: در عنفوان جوانی گذارم به هندوستان افتاد و با بزرگان فرقه سنت و جماعت محشور شدم و بر آن شدم که کتابی بر صحت عقیده فرقه اثنی‌عشریه بنویسم ولی چون اولا دسترسی به کتب متعدد متعذر بود و ثانیا پریشانی خاطر سربار این عدم دسترسی به کتب متعدد میشد. لذا باین مختصر که در آن کمال انصاف مرعی شده در سه مقام و یک خاتمه قناعت رفت. مولف با استفاده از آیات و احادیث و اقوال بزرگان در صحت قول امامیه، کتاب خود را پایان می بخشد. مقام و یك خاتمه می باشد بدین ترتیب: مقام اول: در معرفة الله، دارای دو اساس. مقام دوم: در نبوت، مشتمل بر فاتحه و چهار رکن. مقام سوم : در امامت، مشتمل بر دوازده فصل. خاتمه: در معاد .
۱. حکمت. ۲. کلام. ۳. اصول دین.٤ . خداشناسی

۳٤ـ تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲ - ۷۹۲؟ق
شرح المقاصد/ مسعود بن عمر بن عبدالله الشهیر بسعدالدین التفتازانی؛ کاتب محمد ترمذی
تاریخ کتابت: ۸۲۷ق
عربی
آغاز: بسمله. نحمدک یا من بیده ملکوت کل شی... و بعد فقد کنت فی ابان الامر و عنفوان العمر...
انجام نسخه: لا یدرک الهرم حتی یقوم علیکم ساعتکم و انها الکلام فی القیامه الکبری ای من حسن الکل و سوقهم الی المحشر علی ان الحدیث لیس علی عمومه لبقاء الخضر بل و الیاس ایضا علی ما ذهب الیه العظماء من العلماء؛ ان اربعه من الانبیاء فی زمره الاحیاء الخضر و الیاس فی الارض، و عیسی و ادریس فی السماء علیهم‌السلام.
۳۱۰برگ، ۲۹سطر، اندازه سطور ۲۰×۱۰؛ قطع ۲٦/۵×۱٦س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دو سر ترنج و لچکی؛ کاغذ دولت آبادی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: مقاصد کتابی است در علم که تفتازانی آنرا به سال ۷۸۴ به انجام رسانده است. پس از آن خود شرحی جامع بر آن نگاشته که شامل شش "مقصد" و هر مقصد مشتمل بر چند "فصل" و مبحث می‌باشد. مقصد اول در مقدمات، مقصد دوم در امور عامه، مقصد سوم در اعراض، مقصد چهارم در جواهر، مقصد پنجم در الهیات و مقصد ششم در سهیات است.

۱.کلام اهل سنت. ۲.تفتازانی، مسعودبن عمر، ۷۲۲ - ۷۹۲؟ المقاصد - نقد و تفسیر.

۱.تفتازانی، مسعودبن عمر، ۷۲۲ - ۷۹۲؟ المقاصد. شرح. ۲. ترمذی، محمد،کاتب .

۳۵ـ موسوی عاملی، محمد بن علی، ۹۴۶- ۱۰۰۹ق

شرح شواهد شرح الفیه/ محمد بن علی موسوی؛ نویسنده متن محمد بن محمد ابن ناظم؛ کاتب احمد بن محمد

تاریخ کتابت:۱۱۸۹ ق در یزد

عربی

آغاز موجود: الارباع و الاقطار شهره الشمس فی ...

انجام: و هذا آخر ما عمدت الی شرحه من شواهد ابیات شرح الخلاصه و المامول ممن نظرفیه... کونه جیانا ضعیفا غیر ممارس للحروب بالکنایه لست بلیلی و لکنی.

۲٤٦برگ، ۱۹سطر، اندازه سطور ۱۵/۵×۱۰؛ قطع۲۰/۵×۱۵/۵س.م، رقعی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ نسخه در حاشیه تصحیح شده است.

معرفی نسخه: الالفیه کتابی است معروف در نحو به نظم عربی از جمال الدین محمد بن عبد الله بن مالک جبانی طانی اندلسی است، شرحهای متعددی بر ان نوشته شده، از معروفترین آنها شرحی است که فرزند سراینده بدر الدین محمد بن محمد بر آن نوشته و بدین جهت به (شرح ابن الناظم) معروف شده است. کتاب حاضر شرحی است بر شواهد شعری که در شرح ابن الناظم آمده همراه با ذکر نام سراینده هر شعر و توضیح و تفسیر واژه های سخت و مشکلی که در آن آمده، مؤلف آن سید محمد بن علی بن محی الدین موسوی عاملی از علمای قرن یازدهم قمری و از

شاگردان بدر الدین بن احمد حسینی و سید حسین بن محمد بن علی عاملی فرزند صاحب مدارک بوده، محدث معروف شیخ حر عاملی که هم عصر مؤلف بوده، از او در امل الآمل یاد نموده و با عباراتی چون دانشمندی فاضل، ادیبی ماهر و شاعری محقق مورد ستایش قرار می دهد . وی همچنین از این کتاب یاد کرده و آن را می ستاید. مؤلف در دیباچه می بیان می دارد که چون کتاب (فراند القلاند) ابو محمد بن آحمد عینی دارای اشتباهات زیادی است برآن شدم که خود شرحی بر ابیات شواهد شرح ابن الناظم بنویسم و عبارات مشکل آن را توضیح دهم، وی این کتاب را به اشاره استاد خود بدر الدین عاملی مذکور ساخته است.

عنوان دیگر: الشواهد علی شرح الفیة ابن مالک

۱.ابن الناظم، محمد بن محمد، - ۶۸۶؟ق. شرح الفیه - نقد و تفسیر.۲. ابن مالک، محمد بن محمد، - ۶۸۶؟ق. الالفیه - نقد و تفسیر.۳ . زبان عربی - شواهد شعری.٤. ادبیات عربی - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۵.زبان عربی - صرف و نحو - شعر

۱. ابن الناظم، محمد بن محمد، - ۶۸۶؟ق. شرح الفیه . شرح.۲ . ابن مالک، محمد بن محمد، - ۶۸۶؟ق. الالفیه . شرح. ۳. احمد بن محمد، کاتب

۳٦ـ عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق‌بن جلال‌الدین، - ۷۳۶ق

شرح منازل السائرین/ عبدالرزاق بن جلال‌الدین کاشانی؛ نویسنده متن عبدالله بن محمد انصاری؛ کاتب ابوالحسن بن ابوالحسین الطبیب

تاریخ کتابت:۱۰۰٤ ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خص العارفین بمعرفته ما لا یعرفه الا هو سلب عقولهم بنور وجهه...

انجام: فانه کتاب فاق کل ما صنف فی هذا الطریق و الله ولی التوفیق.

۱۵٤برگ، ۲۵سطر، اندازه سطور ۱۸/۵×۹؛ قطع۲٤×۱٤/۵س.م، رقعی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف. نسخه در حاشیه تصحیح شده؛ مصدر به فهرست ابواب.

معرفی نسخه: شرح مزجی مختصری است بر کتاب منازل السائرین خواجه عبدالله انصاری، در مباحث تصوف و عرفان مشتمل بر مقدمه و صد باب.

۱.انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ق . منازل السایرین - نقد و تفسیر.۲ . عرفان - متون قدیمی تا قرن ۳.۱۴ . تصوف

۱.انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶ - ۴۸۱ق . منازل السایرین . شرح . ۲. طبیب، ابوالحسن بن ابوالحسین، کاتب

۳۷ـ جوهری، اسماعیل بن حماد، - ۳۹۳ق

صحاح اللغة/اسماعیل بن حمادجوهری؛ کاتب حیدر ابن سید حسین الموسوی البفرونی

تاریخ کتابت:۱۲۰۳ق

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله شکرا علی نواله والصلوة علی محمد و آله اما بعد فانی قد اودعت هذا الکتب ماصح عندی من هذه اللغة التی شرفهاالله منزلتها و جعل علم‌الدین و الدنیا منوطا بمعرفتها...

انجام: ...قال ذو الرمه الا یا سلمی یا دارمی علی البلی ولا راک منهلا بحر عایک الفطر.

۲۸۳برگ، ۳۱سطر، اندازه سطور ۲۳/۵×۱۵/۵؛ قطع ۳۰×۲۰س.م،رحلی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذفرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: این کتاب فرهنگ لغات عربی است که کلمات صحیح عرب بر اساس حروف آخر به ترتیب تهجی در ۲۸ باب در آن گرد آمده است. در بین اهل لغت به تاج اللغه معروف است.

۱. زبان عربی - واژه‌نامه‌ها.

موسوی بفرونی، حیدر ابن سید حسین، کاتب.

۳۸ـ علی بن الحسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق

صحیفة السجادیه/علی بن‌الحسین امام سجاد علیهم‌السلام؛ کاتب علی یار الشبستری

تاریخ کتابت:۱۰۸۱ ق

عربی

آغاز: حدثنا السید الأجل نجم‌الدین بهاءالشرف ابوالحسن محمدبن الحسن بن احمد بن علی بن محمد بن عمر ابن یحیی العلوی الحسینی رحمه‌الله قال اخبرنا الشیخ السعید ابو عبدالله محمد بن احمد بن شهریار الخازن لخزانة مولانا ...

انجام: و تمم احسانک فیما بقی من عمری کما احسنت فیما مضی منه یا ارحم‌الراحمین.

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و دوسرترنج؛ کاغذ سمرقندی؛ سرلوح مذهب و مرصع؛ تمام صفحات دارای جدول کشی به زر و سرخی و تحریر مشکی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

۱۷۰ برگ، ۱۲سطر؛ اندازه سطور ۱۲× ۹س.م، قطع ۱۹/۵× ۱۱/۵س.م، جیبی

معرفی نسخه: صحیفه‌ی سجادیه را امام زین‌العابدین (ع)، مشتمل بر دعاوه فی التحمید لله عزوجل، دعاوه فی الصلوة علی حمله العرش، دعاوه فی الصلوة علی محمد و آله، دعاوه فی الصلوة علی مصدقی الرسل، دعاوه لنفسه و خاصه، دعاوه عند الصباح و المساء، دعاوه فی المهمات، دعاوه فی الاستعاذه، دعاوه فی الاشتیاق، دعاوه فی اللجاء الی الله، دعاوه بخواتم الخیر، دعاوه فی الاعتراف و طلب التوبه، دعاوه فی طب الحوائج، دعاوه فی الظلمات، دعاوه عند المرض، دعاوه فی الاستغاله، دعاوه علی الشیطان، دعاوه فی المحذورات، دعاوه فی الاستقساء، دعاوه فی مکارم الاخلاق، دعاوه فی الاستکفاء اذا حزنه امر، دعاوه عند الشده، دعاوه بالعافیه، دعاوه لابویه، دعاوه لولده، دعاوه لاهل الثغور، دعاوه فی التفزع، دعاوه اذا قتر علیه الرزق، دعاوه فی المعونه علی قضاء الدین، دعاوه بالتوبه، دعاوه فی صلوه اللیل، دعاوه فی الاستخاره، دعاوه فی طلب الستر، دعاوه فی الرضاء بالقضاء، دعاوه عند السماع الرعد، دعاوه فی الشکر، دعاوه فی الاعتذار، دعاوه فی طلب العفو، دعاوه عند ذکر الموت، دعاوه فی طلب الستر، دعاوه عند ختم القرآن، دعاوه اذا نظر الی الهلال، دعاوه لدخول شهر رمضان، دعاوه لوداع شهر رمضان، دعاوه للعیدین و الجمعه، دعاوه فی کید الاعداء، دعاوه فی الرهبه، دعاوه للضروره،دعاوه عند الیقظه، دعاوه فی یوم عرفه، دعاوه فی یوم الاضحی و الجمعه،

در ملحقات نسخه نیز چندین دعاء آمده است.

۱.دعاها.

شبستری، علی یار، کاتب

۳۹ـ شهید اول، محمد بن مکی، ۷۳۴ - ۷۸۶ق

ارشادالاذهان الی احکام‌الایمان . شرح

غایةالمراد فی شرح نکت‌الارشاد/ شارح محمد بن مکی شهید اول؛ نویسنده متن حسن بن یوسف علامه حلی

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله علی سوابع الانعام و ترادف الاقسام کما اشکره علی جمیل الاکرام و الهدایة الی الاسلام... اما بعد فان کتاب ارشاد الاذهان الی احکام الایمان من مصنفات مولانا... ابی منصور الحسن المطهر الحلی... الموسوم بغایة المراد فی شرح نکت الارشاد...

انجام موجود: قبل العقد و بجهلها عندنا و بقول الصوم.

١٤٨برگ، ۱۹سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۱؛ قطع ۲۵×۱۹س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد تیماج یک لا؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: شرحی استدلالی است با عناوین « قوله - اقول » بر کتاب ارشاد الاذهان علامه حلی و مشتمل بر اقوال و کلمات فقهاء و رد و ایرادات و جواب آنها، غایة المراد جاهای مشکل و مسائل اختلافی سراسر ارشاد الاذهان را توضیح و شرح داده است. شارح در مقدمه آن آورده است : که ارشاد الاذهان حضرت علامه حلی مشتمل بر نکات فقهیه و مرجان و مروارید های گرانبها است جز اینکه رموزی دارد که در زیر آنها گنجینه ها می باشد و ترکیباتی که محتاج به اصلاح است، جمعی از طلاب خواستار شده که برای ایشان گنجینه ها را استخراج و مشکلات را حل و معضلات را کشف نمایم بدین سبب شروع باین شرح نموده و نام آن را « غایه المراد فی شرح نکت الارشاد » گذاردم.

عنوان دیگر: شرح ارشاد

۱.علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق . ارشاد الاذهان الی احکام الایمان - نقد وتفسیر.
۲.

فقه جعفری - متون قدیمی تا قرن ۱۴.

۱.علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ ق . ارشادالاذهان الی احکام‌الایمان. شرح.

٤٠ـ علامه حلی، حسن‌بن یوسف، ۶۴۸ - ۷۲۶ق.

قواعدالاحکام فی مسائل حلال و الحرام/ ابومنصور حسن بن یوسف بن علی بن مطهر اسدی
تاریخ کتابت: ۹۸۰ ق
عربی
آغاز: بسمله. الحمدلله علی سوابغ النعماء و ترادف الالاء المنفضل بارسال الانبیاء لارشاد الدعاء...
انجام موجود: اذکرنی فی خلواتک.
٤٨٠ برگ، ۱۹سطر، اندازه سطور ۱٦/٥×۱۱؛ قطع۲۳×۱۷س.م، رقعی
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ سمرقندی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه: ابومنصور حسن بن یوسف بن علی بن مطهر اسدی، معروف به علامه حلّی از بزرگترین دانشمندان شیعه است. این کتاب از کتب مشهور و معروف فقهی نزد امامیه است که شروح و حواشی زیادی بر آن نوشته شده و حاوی ۶۶۰ مسئله فقهی می باشد. این اثر با شمل بحث طهارة، صلوة، زکوة، خمس، صوم، اعتکاف، حج، جهاد، متاجر: (دیون + حجر+ مفلس + ضمان + حواله + کفاله + صلح)، امانات: (عاریه + لقطه)، غضب، احیاء موات، اجاره، مزارعه، مساقاه، شرکه، وکاله، وقوف، سکنی، صدقه، همه، وصایا. جلد دوم شامل: نکاح، فراق (طلاق، خلع، ظهار، ایلاء، لعان)، عتق و توابع آن، ایمان و توابع آن، صید و ذبایح، فرایض، قضا، حدود، جنایات (قصاص و دیات) است.
۱.فقه جعفری - قرن ۸ق.

٤۱ـ فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، -۸۲۶ق

کنزالعرفان فی فقه‌القرآن/مقدادبن عبدالله السیوری حلی مشهور به فاضل مقداد ملقب به جمال‌الدین؛ کاتب ابن محمود بن نورالله
تاریخ کتابت: ۹۷۷ق
عربی
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب لکل شیئی تبیانا و جعله لتصدیق نبوته و تانید رسالته برهانا...

انجام: ...کما قال ولی الله امیر المومنین علیه السلم فرض الله الشهادات استظهارا علی المجاحدات وقال ع اذا کان ...سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین

۲۷۵برگ، ۱۹سطر، اندازه سطور ۱۱×٦/٥؛ قطع۱۸/٥×۱۲س.م، جیبی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: فاضل مقداد از علما، فقها و متکلمین بزرگ شیعه امامیه در قرن نهم هجری اهل سیور از روستاهای حله و از شاگردان برجسته شهید اول است.کنزُ العرفان فی فقه القرآن کتابی است عربی در زمینه آیات الاحکام و بررسی آیات فقهی قرآن کریم نوشته. این کتاب که در زمره تفاسیر موضوعی است بر اساس کتب فقهی نوشته شده و مؤلف، تنها آیات فقهی را بررسی کرده است. مؤلف در بیان اقوال علما و نقل احادیث و شان نزول آیات، بهره‌های فراوانی از تفسیر مجمع البیان برده و از آن اقتباس نموده است. فاضل سیوری می نویسد: در میان علما مشهور است که که تعداد آیات احکام حدود پانصد آیه است؛ ولی من در کتاب کنزالعرفان تمام آیات را آورده و تکراری ها را حذف کرده ام و تعداد آنها به پانصد آیه نمی رسد. وی تصریح می کند: کسی گمان نبرد که ما آیه‌ای را ترک کرده‌ایم؛ بلکه هدف آن بوده که آیات الاحکام بررسی شود نه اینکه تعداد آنها زیاد شود. روش این کتاب در پرداختن به آیات الاحکام بر خلاف ابن عربی و جصاص که ترتیب سوره‌ها و آیات قرآن بحث کرده‌اند بر اساس بابهای فقهی است و ضمن بیان احکام شرعی بر طبق آیات قرآن و نقل نظرات مذاهب دیگر و رد آنها هم می‌پردازد.

۱. تفاسیر فقهی. ۲. تفاسیر شیعه-قرن ۹ق. ۳. فقه جعفری - قرن ۹ق

ابن محمود بن نورالله، کاتب

٤۲ـ کرمانی، حسین بن علی حسین، قرن ۱۳ق

لیال عشر فی الحزن علی شفیع یوم الحشر/حسین بن علی حسین بن عبد العلی کرمانی

تاریخ کتابت: ۱۲٤۸ق

فارسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی نور جمیع العالم بالحسین من صبح الاول ....امابعد اقل غلامان حسین بن علی حسین بن عبد العلی حشرهما الله تعالی مع النبی و الولی بر دفتر ضمایر عارفان

انجام: ...و کتاب مصایب العارفین حقیر نوشته رجوع نماید.

۵۸برگ، ۲۰سطر، اندازه سطور ۱۵/۵×۹؛ قطع۲۱×۱۵س.م، رقعی

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج ضربی با نقش ترنج و سرترنج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ دارای حواشی پراکنده

معرفی نسخه: حسین بن علی حسین بن عبد علی کرمانی ملقب به مؤمن، از خطبا و وعاظ قرن سیزدهم قمری، وی در کرمان زاده شده و در یزد اقامت داشته، آثار او معمولا در مده و مراثی اهل بیت علیهم السلام است، همانطور که در مقدمه نسخه آمده مؤلف پس از نگارش کتاب (مصائب العارفین) که در آن کتاب (هم و غم و صحیفه الالم) خود را که در سوگواری و مصائب امام حسین (ع) ساخته بوده، گزین نموده، پس از آن به خواهش بعضی از مؤمنین آن را نیز مختصر نموده و خطبه های عربی آن را به فارسی ترجمه نموده این کتاب را در ده مجلس ساخته است. و از ماجرای مسلم بن عقیل و شهادت ایشان و وقایع پس از آن تا شهادت امام حسین علیه السلام است.

در ضمیمه نیز جنگ و مطالب گوناگون به نظم و نثر در زمینه عاشورا، کربلا و امام حسین علیه السلام آمده است.

۱. حسین‌بن علی (ع)، امام سوم، ۴ - ۶۱ق - سوگواری‌ها. ۲.واقعه کربلا، ٦١ق.

٤٣ـ شهید ثانی، زین‌الدین‌بن علی، ۹۱۱ - ۹۶۶ق

شرایع‌الاسلام فی مسائل‌الحلال و الحرام. شرح

مسالک الافهام فی شرح شرایع الاسلام/زین الدین بن علی شهید ثانی

عربی

آغاز: بسمله. حمدله. القسم الثانی فی العقود و فیه خمسة عشر کتابا قوله کتاب التجارة قد سبق فی کلام...

انجام موجود: بالثانی فیکون الاشکال فی.

٤۱۰برگ، ۲۰سطر، اندازه سطور ۱۸/۵×۱۲؛ قطع۲۲×۱۸س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: این کتاب از تألیفات ذی قیمت شهید در فقه استدلالی بوده و یکی از بهترین شروح شرایع محقق حلی با عناوین "قوله - قوله" است. آرا و نظریات شهید ثانی در مسالک مورد توجه و استناد فقهای متأخر واقع شد؛ به طوری که در بسیاری از موارد به رأی و نظر شهید در مسالک استناد می جویند. نسخه حاضر مشتمل بر قسم الثانی و در عقود مشتمل بر التجارة، الرهن، المفلس، الحجر، الضمان، الصلح، الشرکة، المضاربه، المساقات و المزارعه، الودیعه، العاریه است.

۱.محقق حلی، جعفربن حسن، ۶۰۲-۶۷۲ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام - نقد وتفسیر. ۲. فقه جعفری - قرن۷ق. - نقد و تفسیر. فقه جعفری - قرن ۱۰ق.

۱. محقق‌حلی، جعفربن‌حسن، ۶۰۲ - ۶۷۶ق . شرایع‌الاسلام فی مسائل‌الحلال والحرام. شرح

٤٤ـ ابن بابویه، محمد بن علی، ۳۱۱-۳۸۱ق

من لا یحضره الفقیه/ ابوجعفر محمد بن‌علی بن‌حسین بن بابویه، مشهور به شیخ صدوق؛ کاتب زین العابدین؛ محمد فاضل ابن سلطان محمد تویی

تاریخ کتابت: ۷۲ -۱۰۷۱ق

عربی

آغاز: بسمله. و به الاستعانه فی التتمیم، اللهم انی احمدک و اشکرک و اومن بک و اتوکل علیک و اقر بذنبی الیک و اشهدک انی مقر بوحدانیتک ... قال الشیخ الامام السعید الفقیه نزیل الری ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی مصنف هذا الکتاب قدس‌الله روحه اما بعد فانه لماساقنی القضاء الی بلاد الغربة...

انجام: ...و روی المعلی بن محمد البصری عن جعفر بن سلمه عن عبدالله بن الحکم عن ابیه عن سعید بن جبیر عن ابن عباس قال قال النبی ص ان علیا وصیی و خلیفتی و زوجته فاطمه سیدة نساء العالمین ابنتی والحسن و الحسین اهل بیتی و ثقلی فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا.

۳۷۹برگ، ۲۱سطر، اندازه سطور ۱۷×۱۲؛ قطع ۲۵/۵×۱۹س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج لولادار؛ کاغذ اصفهانی؛ دارای سرلوح چشم نواز مذهب و مرصع در آغاز ابواب القضایا و الاحکام؛ تمام صفحات دارای جدول کشی به زر و تحریر مشکی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: یکی از چهار کتاب روایتی شیعه است. مجموع روایات اهل البیت - علیهم السلام - درباره مسائل فقهی و احکام شرعی در این کتاب جمع شده است. مؤلف، روایات فقهی ای را که از دیدگاه خود صحیح و معتبر می دانسته، جمع آوری نموده است. این کتاب یکی از ارزشمندترین منابع روایی شیعه به شمار می آید و یکی از چهار کتاب معتبر روایی شیعه است و هر مجتهد در اجتهاد و استنباط احکام شرعی باید به روایات آن توجه داشته باشد. این اثر از زمان نگارش مورد توجه و استقبال علمای شیعه قرار گرفته است و پیوسته در مجموعه های بزرگ و کوچک روایی به آن استناد نموده و از آن روایت نقل کرده اند. این کتاب شامل مباحث فراوان فقهی است؛ مانندِ ۱. آبها، طهارت و نجاست؛ ۲. واجبات نماز و مقدمات نماز مانند وضو، غسل، تیمم؛ ۳. احکام اموات؛ ۴. احکام نماز؛ ۵. احکام قضاوت؛ ۶. احکام مکاسب؛ ۷. احکام ازدواج؛ ۸. احکام ارث، و مباحث و عناوین دیگر فقهی. شیخ در مقدمه کتاب می فرماید: «من روایات این کتاب را از اصول معتبر و مشهور روایی شیعه گرفته ام؛ مانندِ کتاب حریز بن عبدالله سجستانی، کتاب عبیدالله بن علی حلبی، کتابهای علی بن مهزیار اهوازی، کتابهای حسین بن سعید، نوادر احمد بن محمد بن عیسی و بسیاری از اصول اولیه و منابع معتبر روایی». شیخ صدوق در این کتاب در حدود شش هزار روایت نقل کرده است که عموماً درباره مباحث فقهی و احکام شرعی است.

۱. احادیث شیعه - قرن ۴ق. ۲. احادیث احکام- قرن ۴ق.

۱.زین العابدین؛ کاتب. ۲. فاضل، محمد ابن سلطان محمد، کاتب.

۴۵ـ ابن شهید ثانی، حسن بن زین‌الدین، ۹۵۹ - ۱۰۱۱ق

منتقی الجمان فی الاحادیث الصحاح و الحسان/ جمال‌الدین حسن‌بن زین‌الدین شهید ثانی

عربی

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نطقت بحدیث وجوب وجوده و ازلیته آیات سلطانه و عجایب عظمته و شهدت بکماله فی ذاته و صفته بینات عدله و حکمه...

انجام: یاتونا فیخبرونا بولایتهم و یعرضوا علینا نصرهم. تم کتاب منتقی الجمان فی الحادیث الصحاح والحسان واتفق الفراغ من تالیفه بدمشق ظهر یوم الجمعه السادس والعشرین من شعبان سنه ست بعد الالف من الهجره النبویه علی مشرفها الصلوه والتحیه.

۳۹۰برگ، ۲۳سطر، اندازه سطور ۱۷/۵×۱۳؛ قطع ۲۵/۵×۱۸س.م، وزیری

خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش تیماج لولادار؛ کاغذاصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف

معرفی نسخه: مؤلف اخبار و احادیثی که متضمن احکام شرعیه متداول در کتب فقهی بوده و در کتب اربعه موجود بوده و متصف به یکی از دو وصف صحیح و حسن بوده را در کتاب حاضر به ترتیب ابواب فقهی جمع‌آوری نموده، و در مقدمه آن فوائد دوازده‌گانه رجالی را نگاشته است . نسخه حاضر شامل کتاب الطهارة، الصلوة، کتاب الزکوة، کتاب الصیام و کتاب الحج است.

۱.احادیث شیعه - قرن ۱۰ق. ۲. احادیث احکام - قرن۱۰ق.

٤٦ـ کرباسی، محمد ابراهیم‌بن محمد حسن، ۱۱۸۰ - ۱۲۶۲ ق

منهاج الهدایة الی احکام الشریعة/ محمد ابراهیم‌بن محمد حسن کلباسی

عربی

آغاز موجود: لم یعین الفاعل و لم یعلم منه...

انجام موجود: کل منهم له اقرع و الحق الولد بمن.

۹۹برگ، ۲۰سطر، اندازه سطور ۱٤×۸؛ قطع۲۰/۵×۱٤/۵س.م، رقعی

خط نسخ، جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ فرنگی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ نسخه دارای نشان تصحیح حواشی پراکنده است.

معرفی نسخه: مولف این کتاب فقهی استدلالی را در چهار قسم عبادات و عقود و ایقاعات و احکام با ذکر ادله و دقایق و فروع فقه تدوین کرده است. هر کتاب فقهی شامل چند منهج و هر منهج شامل چند هدایه است. نسخه حاضر مشتمل بر کتاب المکاسب، البیع، الدین، الرهن، الحجر، الضمان، الحواله، الکفاله، الصلح، الشرکه، المضاربه، المساقات، الاجاره، الوکاله، الودیعه، العاریه، السبق، الجعاله، الوصیه، النکاح است.

عنوان دیگر: منهاج الهدایه الی احکام الشریعه و فروع الفقه

۱.فقه جعفری- قرن ۱۳ ق.

٤٧ـ آل‌عبدالجبار قطیفی، محمدبن عبدعلی، قرن ۱۳ ق

الکافی. اصول. شرح

هدی العقول الی احادیث الاصول (ج ١٣)/ محمد بن عبد علی بن محمد آل عبد الجبار قطیفی بحرینی؛ نویسنده متن اصلی محمد بن یعقوب کلینی
آغاز: بسمله. نحمد المقدس عن جمیع. و بعد فیقول محمد بن عبد علی بن محمد بن عبد الجبار

انجام: ....قوله عن ابی بصیر عن ابی عبدالله الی قوبه فهو هو
٨٣برگ، ٢٢سطر، اندازه سطور ١٦/٥×١٠؛ قطع٢٣/٥×١٦س.م، وزیری کوچک
خط نسخ؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف
معرفی نسخه: شرح مفصلی است بر بخش اصول کتاب کافی در چندین مجلد، به روش قال اقول، مؤلف در این شرح بجز توضیح عبارات مشکله احادیث به بیان مطالبی در اصول و اعتقادات و آنچه را که بیان آن را مناسب دیده پرداخته و هر جا که نظرش با دیگر شرح کافی مغایر بوده عبارات مخالفین را آورده و سپس نظر خود را در رد بر آنها بیان نموده . نسخه حاضر طبق آنچه در دیباچه شارح یاد شده مجلد سیزدهم از باب تاریخ مولد النبی و وفاته تا باب مولد ابی محمد الحسن بن علی العسکری است.
عنوان دیگر: شرح اصول کافی
١.کلینی، محمد بن یعقوب، - ٣٢٩ق. الکافی. اصول - نقد و تفسیر. ٢.احادیث شیعه - قرن ۴ق. کلینی، محمدبن یعقوب - ٣٢٩ق . الکافی. اصول. شرح.

٤٨ـقوشچی، علی‌بن محمد، - ٨٧٩ق
هینت/ علاءالدین علی‌بن محمد قوشچی؛ کاتب سید حسین حسینی
فارسی
آغاز موجود: گویند چنان که برین شکل است ...
انجام: ...ظل مقیاس خط سمت قبله بود در قبله در خلاف ظل بود.
٣٢برگ، ١٥سطر، اندازه سطور ١٥/٥×٧/٥؛ قطع٢٤/٥×١٥/٥س.م، وزیری کوچک
خط نستعلیق؛ جلد مقوایی با روکش کاغذ با عطف و گوشه تیماج؛ کاغذ اصفهانی؛ عناوین و نشانه ها به شنگرف؛ مزین به اشکال هندسی

معرفی نسخه: این رساله فارسی که از یک مقدمه و دو مقاله بشرح زیر فراهم آمده: مقدمه: در دو فصل: فصل اول: در هندسه؛ فصل دوم: در آنچه تعلق به طبیعیات دارد؛ مقاله اول: در بیان احوال اجرام علویه؛ مقاله ثانی: دربیان زمین و قسمت آن به اقالیم.

در ضمیه کتاب: الزبده فی خلاصه علم الهیئت و میزان الحساب/ علی بن محمد قوشچی آمده است.

۱. نجوم اسلامی - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۲. قبله و قبله‌یابی

حسینی، حسین، کاتب

تصاویر آغاز و انجام کتب خطی

نماند که هیچ چیز از انواع مخلوقات و اصناف موجودات از حکمت
ربانی خالی نباشد و هر چیز را جنابی متعلق و وجودی بهر مضرت
زایل بهستی و هر چند معرفت ادویه بتمامها بغیر از خالق بر هیچکس
ظاهر نگشت و خود در گنجینهٔ اختراع و ابداع خالق که راه تواند یافت
اما بعضی که کاشف مزاج و طبیعت و منفعت و مضرت آن روی از [illegible]
خفا و حجاب ستر نموده بالهام الله تعالی و تقدس و باعلامه بوده
و نیز هر کس از علما در معرفت ادویه بحسب تجربهٔ خود خلافی کرده
و غث و سمین از یکدیگر جدا ننموده اند و چون بندهٔ کمترین علی
ابن الحسین الانصاری المشتهر بحاجی زین الدین العطار در [illegible]
بحسب المقدور و الامکان تردد نموده در تاریخ سنه سبعین
و سبعمایه خواست تا قول اصح و تجربهٔ ارجح باز نماید تا جماعتی که
تا بوده اشتیاق این علم داشته باشند بزلال معرفت این کتاب
تسکین آتش نزاع و اتباع کنند و نیز مدتی مدید است تا مجموع
همت مصروف و عنان نهمت معطوف آن بود که بوسیلهٔ خوشنودی
ارتبه بد اختری بر حد شهرستان مشتری طالعی رساند و دیده
بخت گران خواب خود را از نومة الغافلین بیدار گرداند در این
معنی بجا گذشت بدیل اشتغال و مرحمت و توسل بآستان الطاف

ش ۱ ـ آغاز اختیارات بدیعی، انصاری شیرازی

صنعت آب ستانند هلیله بزرگ و خرد [illegible] از هر یک یک کیله ده هر یک
[illegible] یکجا بزنند و بجوشانند و لعاب از او بگیرند و از هر لعابی یک رطل و نیم دو
یک رطل و نیم بغایت سحق کرده با سه رطل زیت بجوشانند پس مرداسنج و
و لعاب اندک اندک بر وی ریزند و میجوشانند به آتش نرم تا همه منعقد گردد
صنعت سوختگی آتش بستانند اسفیداج اسرب و دم الاخوین و
مرداسنج از هر یک مساوی بغایت سحق کرده موم سفید و قدری روغن
و موم با هم یکجا کنند و دهان کنند و چند نوبت با آب شیرین بشویند
بعد از آن در هاون سوده [illegible]
بسایند و دیگر بار بشویند و استعمال
کنند که نافع بود والله اعلم
بالصواب تمت الکتاب
بعون الملک
الوهاب

ش ۱-انجام اختیارات بدیعی،انصاری شیرازی

بسم الله الرحمن الرحیم وبه

الحمد لله الذی اوجب علی العباد الجد والاجتهاد فی تحصیل المعارف الیقینیة من اصول الدین وفروعه والتمیز بین الحرام والحلال

والتقرب لدیه باقتفاء آثار النبوة والاخبار الواردة عن الحجج الطاهرة صلوات الله علیهم وبعد فهذه رسالة

وافیة شافیة المسماة بالاجتهاد والاخبار من مصنفات المولی الاعظم والاستاد الافخم العلامة فی العهد البحر [illegible]

العامل الباذل استادنا ومولانا محمد باقر بن المرحوم مولانا محمد اکمل الاصفهانی وفیه فصول الفصل الاول

اعلم ان الله تعالی خلق الخلق عبثا ولا اهملهم سدی بل خلقهم بقدرته وجعل لهم اسماعا وابصارا وقلوبا والبابا

ثم بعث الیهم النبیین مبشرین یامرونهم بطاعته وینهونهم عن معصیته ویعرفونهم ما جهلوه من ارجاء [illegible]

ویحلون لهم الطیبات ویحرمون الخبائث ویدلونهم علی مصالحهم ومنافعهم ومواجب فسادهم وینبهونهم کما دل علیه النقل

تعاضد علیه العقل ولا شک ان المسلمین فی امثال زماننا امرهم مثل الحاضرین فی زمانه وزمان الائمة

فی باحکام کثیرة وتکالیف خاصة وانا مشارکون لهم فیما کلفوا به وان حلال محمد حلال الی یوم القیمة وحرامه

الی یوم القیمة وانا مکلفون بالتفقه فی دینه وطلب العلم باحکامه وانه لا یسع الناس ترک المسألة عما یحتاجون

الیه حتی یسألوا ویتفقهوا وانه انما یهلک الناس لانهم لا یسألون وان الفقهاء حصون الاسلام کل ذلک

مضمون الآیات والاخبار ویدل علیها الاجماع والاعتبار وعن مولانا امیر المؤمنین ولا ترخصوا لانفسکم

فتدهنوا ولا تدهنوا فی الحق فتخسروا وان من الحق ان تتفقهوا وورد عنهم ع العامل علی غیر بصیرة کالسائر علی

غیر الطریق لا تزیده سرعة السیر الا بعدا وان من عمل بغیر علم کان ما یفسد اکثر مما یصلح وان من لم یعرف

دین الله فی [illegible] ویکون جمیع اعماله بدلالة الغیر ما کان له علی الله حق فی ثوابه ولا کان من اهل الایمان الی غیر ذلک

من امثال ما ذکر ویظهر من مضمون ما ذکر وجوب الامر بالمعروف والنهی عن المنکر فقد ظهر الفصل الثانی

ظهر من الفصل السابق ثبات التکالیف ووجوب تحصیلها وانه لا یسع المداهنة وترک التفقه وانه لا طریق لمعرفة

والعلم بالاحکام وکذا تحصیل التکالیف التی کلف الحاضرون بها وشارکناهم [illegible]

تحصیل العلم بالاحکام او الظن الذی یعلم اعتباره شرعا وایضا ظهر ان اطاعة الله وحججه واجبة وهی لا تتحقق

الا بالاتیان بمرادهم والعمل به او الظن الذی یعلم اعتباره شرعا ویدل علیه ایضا ان شغل الذمة الیقینی

یستدعی البراءة الیقینیة کما اثبتناه فی موضع آخر وسلم عند الکل کما لا یخفی علی المطلع باحوال الفقهاء

والم

ش ۲-آغاز الاجتهاد و الاخبار، وحید بهبهانی

كيف لا يأتون بعبادة اصلا من انها فاسدة قلت هذا مشترك الورود اذ كثيرا ما لا يحصل ما اعتبرتم من العلم من انها مشتبهة
قلت هذا مشترك وكثيرا ما يحصل لكن يكون عبادتهم في مطابقة الواقع بل هي الاكثر في العوام وحملا تقديم اتفاق تحقق المطابقة
من حيث لا يشعرون ولا يعلمون فسلم منكم انهم عاصون في ترك العلم والمعرفة من حيث انه فريضة عينية على كل مؤمن ومؤمنة
ان من بلغ التكاليف بلغه ايضا وجوب معرفتها بما حسب مر فلو ما دام المكلفان لا يسعى في تحصيل المعرفة ويفعل العبادة بطريق
المعرفة كيف كان يضيع وبالجملة بمجرد اتفاق المطابقة في بعض الافراد لا اثر له فيما ذكرت بل اثره تخفيف العذاب واما انا
دل على عدم تحصيل المعرفة ويكون عند مجتهد موجود حكم بالصحة لا يكون عليه قضاء ومن خفي ان المطابقة للواقع غير معلومة
قطعا بل المعلوم المطابقة لظن المجتهد ومعلوم ايضا ان المسائل الفقهية كما تكون وفاقية عند الفقهاء فلا كانت مطابقة لظن مجتهد
يكون مخالفة لظن مجتهد اخر فلا تيأسه ففي الان يكون مجتهد موجود احد الاعمال تقليدا او اتفق مطابقتها لظن [illegible]
يحكم بصحتها بمجرد اتفاق مطابقتها لظنه حال الان ويكون ظهور المطابقة الان والمجتهد لو كان موجودا لا يحكم بالصحة [illegible]
على حكمه ومثلا فرضنا انه لو وجد منهم من يحكم فانه فرض ندر واما كتب المجتهدين الميتين فكيف تيأدي منه تقليدها وهم يمنعون من تقليد
الميت وعلى فرض انه لو وجد منهم من يجوز تقليد الميت ويكون مجتهدا فهو ايضا ميت فكيف يمكنه تقليدا لانه موقوف على صحة تقليد الميت ودليل
على الصحة والموهومات المانعة عن العمل بالظن وعن التقليد شاملة [illegible] بالدليل وبقي [illegible] مع انه ادعى اجماع الشيعة
المنع وجعل الجواز من شعار العامة [illegible] كما كتبنا مشروحا في رسالتنا المكتوبة في منع تقليد الميت وعلى تقدير ان
يكون دليل فكيف يمكن للعامي الاجتهاد [illegible] في مثل هذه المسألة ويخالف فيها الشيعة ولو كان [illegible] ذلك لكان [illegible]
على الحكم بالصحة وتصحيح نقل المسألة بطريق [illegible] ولو كان يجوز له تقليد الميت من دون دليل ويكون هذا الكلام معرفة
للعبادة لكان [illegible] العبادة [illegible] فهو هذا هو النقض واما الحل والجواب [illegible]
هو ما كتبناه في الرسالة من وجود الواسطة بين الاجتهاد والتقليد وهو الاحتياط مهما امكن فلو لم يمكن [illegible]
بعنوان التخيير بعد بذل الجهد [illegible] والوسع في تحصيل الاحتياط وان التخيير ايضا احتياط فلو لم يوجد الاجتهاد و
التقليد ينبغي الاحتياط ولا يجوز ترك [illegible] مع ان الاحتياط حسن
والاحتياط على كل حال [illegible] احتياط والله هو
عالم باحكامه ورسوله وخلفائه
صلوات الله عليهم
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ش ۲-انجام الاجتهاد و الاخبار. وحید بهبهانی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله المتعالي عن صفات المخلوقين المتنزه عن نعوت الناعتين المبرا
مما لا يليق بوحدانيته المرتفع عن الزوال والفنا بوجوب الهيته الذي
استعبد الخلائق بجميع ما تواتر عليهم من نعمائه وترادف لديهم من حسن
بلائه وتتابع من اياديه وعواطفه وتفاقم من مواهبه وعوارفه جم
عن الاحصا عددها وفاق عن الاحاطة بها مددها وخرست السن
الناطقين بالشكر عليها عن اداء ما وجب عليها من حقها اليها
واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة يثقل بها ميزان
العارفين وتبيض بها وجوههم يوم الدين واشهد ان محمدا عبده المصطفى
ورسوله المجتبى خاتم الرسل والانبياء وسيد الخلائق كلهم والاصفياء
وان وصيه علي بن ابي طالب خير وصي وصي وخير امام ولي وان عترته
الطاهرة خير العترة الائمة الهادية الاثني عشر امناء الله في بلاده وحججه
على عباده بهم تمت علينا نعمته وعلت كلمته اختارهم الرب البرية اطهارا
للطفه وحكمته وانارة لاعلام عدله ورحمته فانزاحت بهم علة العبيد وزهق
باطل كل مستكبر عنيد بان عصمهم من الذنوب وبراهم من العيوب حفظا

للشرايع

ش ۲-آغاز الاحتجاج، طبرسی

ش ۲-انجام الاحتجاج، طبرسی

والقرب به مع الغرماء ولا يحل المؤجل بالحجر ويقدم على الديون اجرة
الكيال وما يتعلق بمصلحة الحجر ولو اقام المفلس شاهدا بدين له حلف واِلا
خذ الغرماء وان نكل فليس للغرماء الحلف الثاني اختصاص الغريم بعين ماله
وانما يرجع البائع في العين مع تعذر استيفاء الثمن بالافلاس فلو وفى المال به
فلا رجوع ولو قدمه الغرماء فله الرجوع لاشتماله على المنة وتجويز غريم
آخر ولا رجوع لو تعذر بامتناعه بل يجبره الحاكم او يبيع عليه وانما يرجع اذا كان
الثمن حالا او يرجع وان لم يكن سواها مع الحياة وله الضرب بالثمن مع الغرماء
ولا اختصاص مع الموت الا مع الوفاء ولو وجد البعض اخذه وضرب بثمن الباقي
وكذا لو تعيب باستحقاق ارشه ضرب بجزء من الثمن على نسبة نقصان القيمة لا با
رش الجناية ولو كان من قبله تعالى او بجناية المفلس اخذ العين بالثمن او ضرب
والنماء المنفصل للمفلس ولو كان متصلا فالوجه سقوط حقه من العين ويقدم
حق الشفيع ويضرب البائع بالثمن ويفسخ المؤجر وان بذل الغرماء الاجرة و
لو اخذ بعد الغرس بيعت الغروس ليس له الازالة بالارش ولا يبطل حقه

ش ۴-آغاز ارشاد الاذهان، علامه حلّی

ى والثالث وعلى الرابع ثمانية عشر بعيرا ولو دخل سكينة فى جائفة غيره ولم تزد
طنا وظاهر الجائفة وان وسعها فى احدهما الحكومة ولو ابرز حشوته فالثانى قاتل
قبل الالتيام فالارش ولو التحم البعض فالحكومة فالجميع جائفة اخرى ولو اخرج
نتان على راى وفى شلل كل عضو مقدر الدية ثلثاها وفى قطعها بعده الثلث
لو بجه واحد وفى البدن بنسبة دية العضو المجروح من دية الراس ويتساوى
ـت الاعضاء والجراح حتى يبلغ ثلث دية الرجل ثم تصير على النصف سواء
ى ثلث اصابع ثلثمائة وفى اربع مائتان وكذا القصاص فيقتص لها من الرجل ولا
نقص مع الرد وكل ما فيه دية الرجل ففيه من المراة ديتها وفى الذمى ديته
ه المقدر فى الحر مقدر فى غيره بنسبة ديته والامام ولى من لا ولى له وله
فى الخطاء وشبهه وليس له العفو عن احدهما ومع تعدد الجنايات
فلو سرى جنبا بانه او قتل قبل الاندمال تداخلت وهى خلاصة ما
ـه يذكر الفروع والادلة وذكر الخلاف فعليه بكتابنا المسمى
نهاية ومن اراد التوسط فعليه بما افدناه فى التحرير
وذلك من كتبنا والله الموفق والمعين والحمد لله رب
خير خلقه محمد وآله
عشر الاول من الشوال

حرره خير البرية صلى الله
المحتاج الى رحمة الله
[illegible]

ش ۴-انجام ارشاد الاذهان، علامه حلّی

كتاب الكبير الموسوم بتهذيب الأحكام
بالاستبصار

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله ولي الحمد ومستحقه والصلوة على خيرته من خلقه محمد وآله الطاهرين وسلم تسليما
كثيرا اما بعد فاني رأيت جماعة من اصحابنا لما نظروا في كتابنا الكبير الموسوم بتهذيب الاحكام ورأوا
ما جمعنا فيه من الاخبار المتعلقة بالحلال والحرام ووجدوها مشتملة على اكثر ما يتعلق بالفقه من ابواب
الاحكام وانه لم يشذ عنه في جميع ابوابه وكتبه مما ورد في احاديث اصحابنا وكتبهم واصولهم ومصنفاتهم
الا نادر قليل وشاذ يسير وانه يصلح ان يكون كتابا مذخورا يلجأ اليه المبتدي في تفقهه والمنتهي في تذكره
والمتوسط في تبحره فان كلا منهم ينال مطلبه ويبلغ بغيته تشوقت نفوسهم الى ان يكون ما يتعلق بالاحاديث
المختلفة مفردا على طريق الاختصار يفزع اليها المتوسط في الفقه لمعرفته والمنتهي لتذكره اذ كان هذان
الفريقان آنسين بما يتعلق بالوفاق وربما لم يمكنهم لما ضيق الوقت من تصفح الكتب وتتبع الآثار فيشرفوا على
ما اختلف من الروايات فيكون الانتفاع بكتاب يشتمل على اكثر ما ورد من احاديث اصحابنا المختلفة
اكثر وموقعه اعظم من هذين الصنفين وان كان المبتدي لا يخلو ايضا من النفع به واخوان ما يجري هذا المجرى ينبغي
ان يكون العناية به تامة والاشتغال به وافرا لما فيه من عظيم النفع وجميل الذكر اذ لم يسبق الى هذا المعنى
احد من شيوخ اصحابنا المصنفين في الاخبار والفقه والحلال والحرام وسألوني تجريد ذلك وصرف العناية
الى جمعه وتلخيصه وان ابتدئ في كل باب بايراد ما اعتمده من الفتوى والاحاديث فيه ثم اعقب بما يخالفها
من الاخبار وابين وجه الجمع بينها على وجه لا اسقط شيئا منها ما امكن ذلك فيه واجري في ذلك
على عادتي في كتابي المذكور وان اشير في اول الكتاب الى جملة ما يرجح به الاحاديث بعضها على بعض ولاجله
جاز العمل بشيء منها دون جميعها وانا مبين ذلك على غاية من الاختصار اذ شرح ذلك ليس هذا موضعه
وهو مذكور في الكتب المصنفة في اصول الفقه المعمولة في هذا الباب واعلم ان الاخبار على ضربين متواتر
وغير متواتر فالمتواتر منه ما اوجب العلم فما هذا سبيله يجب العمل به من غير توقع شيء ينضاف اليه ولا امر
يترجح به على غيره وما يجري هذا المجرى لا يقع فيه التعارض ولا التضاد في اخبار النبي صلى الله عليه وآله
والائمة عليهم السلام وما ليس بمتواتر على ضربين فضرب منه يوجب العلم ايضا وهو كل خبر تقترن اليه قرينة

توجب العلم

ش ٥-آغاز الاستبصار، شيخ طوسی

ابي عبد الله عليه السلام قال سألني كيف قضى ابن ابي ليلى قال قلت [illegible] قد قضى في مسألة واحدة
باربعة وجوه في التي يتوفى عنها زوجها فيجيء اهله واهلها في متاع البيت فقضى فيه
بقول ابرهيم النخعي ما كان من متاع يكون للرجل والمرأة قسمت بينهما نصفين ثم ترك
هذا القول فقال المرأة بمنزلة الضيف في منزل الرجل لو ان رجلا اضاف رجلا فادعى
متاع بيته كلفه البينة وكذلك المرأة يكلف البينة والا فالمتاع للرجل ورجع الى قول
آخر فقال ان القضاء ان المتاع للمرأة الا ان يقيم الرجل البينة على ما احدث في بيته ثم
ترك هذا القول فرجع الى قول ابرهيم الاول فقال ابو عبد الله عليه السلام القضاء الاخير وان
كان قد رجع عنه المتاع متاع المرأة الا ان يقيم الرجل البينة قد علم من بين لابتيها يعني
بين جبلي منى ان المرأة تزف الى بيت زوجها بمتاع ونحن يومئذ بمنى ابن قولويه عن ابيه
عن سعد بن عبد الله عن احمد بن محمد عن محمد بن عبد الحميد عن احمد بن محمد بن ابي نصر عن
حماد عن اسحق بن عمار عن عبد الرحمن بن الحجاج عن ابي عبد الله عليه السلام قال سألني هل يختلف
قضاء ابن ابي ليلى عندكم قال قلت نعم قد قضى في واحدة باربعة وجوه في المرأة
يتوفى عنها زوجها فيجيء اهله واهلها في متاع البيت فقضى فيه بقول ابرهيم النخعي
ما كان من متاع الرجل فللرجل وذكر مثله سواء الا انه قال الا الميزان فانه من متاع
الرجل عنه عن ابيه عن سعد بن عبد الله عن احمد بن محمد عن ايوب بن نوح عن صفوان عن
عبد الرحمن بن الحجاج عن ابي عبد الله عليه السلام قال سألني هل يقضي ابن ابي ليلى بقضاء ثم
يرجع عنه فقلت له بلغني انه قضى في متاع الرجل والمرأة اذا مات احدهما فادعى ورثة
الحي وورثة الميت او طلقها الرجل فادعاه الرجل وادعته المرأة اربع قضيات قال
وما هي قلت اما اول ذلك فقضى فيه بقضاء ابرهيم النخعي ان يجعل متاع المرأة الذي
لا يكون للرجل للمرأة ومتاع الرجل الذي لا يكون للمرأة للرجل وما يكون للرجال والنساء
بينهما نصفين ثم بلغني انه قال هما مدعيان جميعا والذي بايديهما جميعا مما يتركان

ش ۵-انجام الاستبصار، شیخ طوسی

بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقتي

الحمد لله الذي توحد بالوحدانية وتفرد بالالهية وفطر العباد على
معرفته ووكل الالسن عن صفته وحجب الابصار عن رؤيته الذي علا عن
صفات المخلوقين وجل عن معاني المحدودين فلا مثل له في الخلائق اجمعين
ولا اله غيره لجميع العالمين واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له
شهادة مقر بتوحيده راغب في كرامته تائب من ذنوبه واشهد ان محمدا
عبده ورسوله اصطفاه برسالته واودعه معالم دينه وبعثه بكتابه
حجة على عباده واشهد ان علي بن ابي طالب وصيه وخير الخلق بعده والقائم
بامره والداعي الى سبيله وانه امير المؤمنين وسيد الوصيين واولى الناس
بالنبيين وان زوجته فاطمة الزهراء سيدة نساء العالمين وان الحسن و
الحسين والائمة من ولده ائمة الهدى واعلام التقى وحجج الله على اهل
الدنيا واشهد ان من تبعهم نجى ومن تخلف عنهم هلك صلوات الله عليهم
وعلى ارواحهم واجسادهم ورحمة الله وبركاته اما بعد فاني وجدت مشايخي
واسلافي رحمة الله عليهم قد صنفوا في فنون العلم كتبا واغفلوا عن تصنيف
كتاب يشتمل على الاعداد والخصال المحمودة والمذمومة ووجدت في تصنيفه
نفعا كثيرا لطالب العلم والراغب في الخير فتقربت الى الله جل اسمه بتصنيف هذا
الكتاب طالبا للثواب وراغبا في الفضل من رحمته وارجو ان لا يخيبني
فيما املته ورجوته منه بطوله ومنته انه على كل شيء قدير باب الواحد
قال الشيخ الجليل ابو جعفر محمد بن علي بن الحسين بن موسى بن بابويه
القمي

ش ۶-آغاز خصال، شیخ صدوق

ذكريا القطان عن بكر بن عبد الله بن حبيب قال حدثنا تميم بن بهلول قال
حدثنا ابو معاوية عن سليمان بن مهران عن جعفر بن محمد عن ابيه محمد بن
علي عن ابيه علي بن الحسين عن ابيه الحسين بن علي عن ابيه علي بن ابي طالب
عليهم السلام قال لما حضر رسول الله صلى الله عليه وآله الوفاة دعاني فلما دخلت
عليه قال لي يا علي انت وصيي وخليفتي على اهلي وامتي في حياتي وبعد
موتي وليك وليي ووليي ولي الله وعدوك عدوي وعدوي عدو
الله يا علي المنكر لولايتك كالمنكر لرسالتي في حياتي لانك مني وانا
منك ثم ادناني فاسر الي الف باب من العلم كل باب يفتح الف باب خلق
الله عز وجل الف الف عالم والف الف ادم حدثنا سعد بن عبد الله
قال حدثنا محمد بن عيسى عن الحسن بن محبوب عن عمرو بن شمر عن جابر بن يزيد
قال سألت ابا جعفر عليه السلام عن قول الله عز وجل افعيينا بالخلق الاول بل
هم في لبس من خلق جديد فقال يا جابر تاويل ذلك ان الله عز وجل اذا
افنى هذا الخلق وهذا العالم واسكن اهل الجنة الجنة واهل النار النار
جدد الله عز وجل عالما غير هذا وجدد عالما (خلقاً) من غير فحولة ولا اناث يعبدونه
ويوحدونه وخلق لهم ارضا غير هذه الارض تحملهم وسماء غير هذه السماء
تظلهم لعلك ترى ان الله عز وجل انما خلق هذا العالم ولم يخلق بشرا
غيركم بل والله لقد خلق الله تبارك وتعالى الف الف عالم والف الف
ادم انت في اخر تلك العوالم واولئك الادميين تم كتاب الخصال
من مصنفات الشيخ الجليل ابي جعفر محمد بن علي بن الحسين بن موسى
بن بابويه القمي الفقير [illegible] الطلاب
ابن حاجي شيخ علي الخليل بن
[illegible]
[illegible]

ش ۶-انجام خصال، شیخ صدوق

بسم الله الرحمن الرحيم اللهم اعن

الحمد لله الذى جعل المسجد الحرام امنا ومثابة للناس
وامر بتطهير الكعبة البيت الحرام للطايفين والعاكفين وازال
عنها الخوف والباس وقيض لعمارة حرمه الامين اعظم الخلفا
والسلاطين واجلسهم على سرير السعادة اكرم اجلاس نحمده
على حصول المراد ونشكره على الكرامة والاسعاد بهذا الحرم
الشريف الذى سوآء العاكف فيه والباد ونشهد ان لا اله
الا الله وحده لا شريك له الملك البر السلام ونشهد
ان سيدنا محمدا عبده ورسوله المنزل عليه قد نرى تقلب
وجهك فى السما فلنولينك قبلة ترضاها فول وجهك
شطر المسجد الحرام من بنى مسجدا لله كمفحص قطاة
او اصغر بنى الله له بيتا فى الجنة اى دار السلام صلى الله عليه
وعلى آله الكرام وصحبه العظام نجوم الدين ومصابيح الظلام
ما طاف بالبيت العتيق طايف واعتكف بالمسجد الحرام عاكف
اما بعد فلما وفقنى الله تعالى لخدمة العلم الشريف وجعلنى
من جيران بيته المعظم المنيف تشوفت نفسى الى الاطلاع على علم
الآثار وتشوفت الى فن التاريخ وعلم الاخبار لاشتماله على حوادث
الزمان وما ابقاه الدهر من اخبار وقايع الدوران واحوال السلف
وما ابقوا منها الآثار والاحداث بعد ما صاروا الى الاجداث فان
فى ذلك عبرة لمن اعتبر واتعاظا بحال من مضى وغبر واعلاما

ش ٧-آغاز الاعلام ، نهروالی

لهم باحسان الى يوم الدين امين وقد فرغ مؤلفه من تحريره
ووقفت انامل قلمه عن تحبيره في ليلة يسفر صباحها عن سبع
مضين من شهر ربيع الاول سنة ٩٨٥ والله اعلم بالصواب
واليه المرجع والمآب لا رب غيره وقد وافق الفراغ من تعليق
هذه النسخة المباركة نهار الاربعا الثالث
والعشرين من شهر ربيع الاول سنة واحد
وستين والف على يد الفقير المعترف
بالعجز والتقصير محمد بن محمد بن
عبد الكريم الجزري ثم الدمشقي
الشافعي الشهير بابن مجي غفر الله
ذنوبه وستر في الدارين
عيوبه انه الجواد الكريم
الغفور الرحيم
والحمد لله
وحده

ش ٧-انجام الاعلام، نهروالی

حسن

هذه الرسالة الموسومة بالدرة بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين من مصنفات آقا سيد مهدي النجفي طاب ثراه

أفتح القال بعد البسملة ؛ بحمد من نعم بالتكمله ؛ مصليا على نبي الرحمة ؛ والآل الأطهار أهل العصمة ؛

وبعد فالعلم طويل سلمه ؛ سامية أفلاكه وأنجمه ؛ وإن علم الفقه في العلوم ؛ كالقمر البازغ في النجوم ؛

يبدو من عكس شمس العز ؛ معالم الدين غدت مكشفة ؛ كم نظم الأصحاب فيه من غرر ؛ ونثروا أنثر النجوم في الدرر ؛

وهذه منظومة في الفن ؛ تدخل في الأذن بغير إذن ؛ تدعو إلى إتقانه وحفظه ؛ وضبط معناه بضبط لفظه ؛

قد أتحفت بين العربي والترب ؛ فاستكملت في الدرر من جيد التحف ؛ تزهو على قلائد العقيان ؛ على نحور الحور الحسان ؛

فقد رسمتها بالدرة ؛ مشرقة النفع وأربح عش ؛ أعددتها ذخيرة للآخرة ؛ أرجو بها تخفيف وزر الوازرة ؛

ونسأل الله الكريم ذا المنن ؛ أن يقرن النفع بها مدى الزمن ؛ ويجري الحق على لسانه ؛ وما نطق اللسان بالبيان ؛

في أحكام المياه

الماء ما سمي ماء مطلقا ؛ فضله على الناس طهورا خلقا ؛

وإنما ينجس لو تغيرا ؛ من نجس بما طرى معتبرا ؛ فاللون والطعم أو الريح ؛ لا غيرها حسا على التصحيح ؛

أو كان راكدا دون الكر وقد ؛ لاقاه شيء نجس وإن ورد ؛ وما علا مكان فوق الوارد ؛ فهو على الطهر بقول واحد ؛

ويستوي الكر وما من الرشح ؛ في نابع الماء ما جرى وما وقف ؛ فالبئر كالجاري طهور مطلقا ؛ لا تقبل التنجيس من محض اللقا ؛

كذا الذي مادته بها ركد ؛ ومخارج نحا كثر وتقد ؛ والغيث كالنابع ما لم ينقطع ؛ وماء حمام كذا إن ينبع ؛

وهكذا الحكم في قول منع ؛

ولا يكون الشرط فيه قدر الكر ؛ فيه مع النبع حيث يجري ؛ والكر ألف عشر ومائتا ؛ رطل بأرطال العراق قد أتى ؛

وكل بعد منه كالأشبار ؛ سبعة أنصاف على المختار ؛ يبلغ أشبار المكسر بها ؛ من وأربعين شبرا كمله ؛

ش ٨-آغاز الدرة النجفية، بحرالعلوم

في صلوة الطواف

[illegible]

ش ۸-انجام الدرة النجفية. بحرالعلوم

بینونة صفت آنست که ما به الاشتراک
عین ما به الامتیاز است و بینونة
عزلتی آنست که هر یک از دو شیء مستقل باشند
و ما به الاشتراک هر یک غیر دیگری باشند
و هم چنین ما به الامتیاز ۱۲

سلسله علة و معلول را
طولیه گویند و غیر آن
عرضیه گویند ۱۲

شواهد ربوبیه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی تجلی لقلوب العارفین باسرار المبداء
والمعاد وجعل نور معرفته نتیجة الارواح والاجساد
فاوحی فی کل سماء امرها لادارة انوار متجسدة بتحریکات
نفوس مجردة یتنور بها هذه البقاع والبلاد وینشاء
منها الکائنات وتتزین الارض بالحیوان والنبات
والجماد وکان الغرض الاصلی منها نشوء الاخرة وتعمیرها
بنفوس زاهرة فخلق الانسان وخلق من بقیة طینته
سایر الاکوان فسبحان من خالق فاطرها اقدس و
اعظم اشکره علی نعمه المترادفة والاء المتواترة
واصلی علی نبیه واله المطهرین عن ظلمات الخواطر المظلمة
المحفوظین فی سماء قدسهم وعصمتهم عن طعن اوهام الجهلة

ش ۹-آغاز الشواهدالربوبیة، صدرالدین شیرازی

ولتسبیح النبات والجماد وعلم صلوة کلّ واحد من المخلوقات
ولتسبحه علم انّ النبوة ساریة فی کلّ موجود لکنّه
لا یطلق اسم النبیّ والرّسول ع الّا علی واحد منهم وعلی
الملئکة خاصّة الرّسل منهم وهم الملئکة وکلّ روح
لا یعطی رسالة فهو روح ولا یق ملک الّا مجازاً فانّه
مشتقّ من الالوکة وهی الرّسالة الاشراق العاشر
فی انّ الی هنا تمّ کلام المصنّف لعلّامة الفهامة الشیخ
العالم الفاضل الکامل زبدة اصحاب الکشف والشهود
والحجة علی ارباب العناد والجحود صدر العرفاء المؤیّد
من عند الله لا زال کاسمه الشریف متصدّراً فی اعلی
مراتب الجنان وکتب بیمناه الجانیة احقر عباد الله
ابو الحسن ابن مرحوم مغفور ملا ابو القاسم ...
فی عصر یوم الخمیس فی هفتم شهر
شعبان المعظم من شهور
سنة ۱۲۵۵

ش ۹-انجام الشواهدالربوبیة، صدرالدین شیرازی

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله المحمود لنعمته المعبود لقدرته المطاع في سلطانه المرهوب لجلاله المرغوب إليه فيما عنده النافذ أمره في جميع خلقه
علا فاستعلى ودنى فتعالى وارتفع فوق كل منظر الذي لا بدء لأوليته ولا غاية لأزليته القائم قبل الأشياء والدائم الذي به قوامها
والقاهر الذي لا يؤوده حفظها والقادر الذي بعظمته تفرد بالملكوت وبقدرته توحد بالجبروت وبحكمته أظهر حججه
على خلقه اخترع الأشياء إنشاء وابتدعها ابتداء بقدرته وحكمته لا من شيء فيبطل الاختراع ولا لعلة فلا يصح الابتداع
خلق ما شاء كيف شاء متوحدا بذلك لإظهار حكمته وحقيقة ربوبيته لا تضبطه العقول ولا تبلغه الأوهام ولا
تدركه الأبصار ولا يحيط به مقدار عجزت دونه العبارة وكلت دونه الأبصار وضل فيه تصاريف الصفات احتجب
بغير حجاب محجوب واستتر بغير ستر مستور عرف بغير رؤية ووصف بغير صورة ونعت بغير جسم لا إله إلا الله الكبير
المتعال ضلت الأوهام عن بلوغ كنهه وذهلت العقول أن تبلغ غاية نهايته لا يبلغه حد وهم ولا يدركه نفاذ
بصر وهو السميع العليم احتج على خلقه برسله وأوضح الأمور بدلائله وابتعث الرسل مبشرين ومنذرين ليهلك من هلك
عن بينة ويحيى من حي عن بينة وليعقل العباد عن ربهم ما جهلوه فيعرفوه بربوبيته بعد ما أنكروه ويوحدوه بالإلهية
بعد ما أضدوه أحمده حمدا يشفي النفوس ويبلغ رضاه ويؤدي شكر ما وصل إلينا من سوابغ النعماء وجزيل الآلاء وجميل
البلاء وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له إلها واحدا أحدا صمدا لم يتخذ صاحبة ولا ولدا وأشهد أن محمدا صلى الله
عليه وآله عبد انتجبه ورسول ابتعثه على حين فترة من الرسل وطول هجعة من الأمم وانبساط من الجهل واعتراض من الفتنة
وانتقاض من المبرم وعمى عن الحق واعتساف من الجور وامتحاق من الدين وأنزل إليه الكتاب فيه البيان والتبيان قرآنا عربيا غير ذي
عوج لعلهم يتقون قد بينه للناس ونهجه بعلم قد فصله ودين قد أوضحه وفرائض قد أوجبها وأمور قد كشفها
لخلقه وأعلنها فيها دلالة إلى النجاة ومعالم تدعو إلى هداه فبلغ صلى الله عليه وآله ما أرسل به وصدع بما أمر وأدى
ما حمل من أثقال النبوة وصبر لربه وجاهد في سبيله ونصح لأمته ودعاهم إلى النجاة وحثهم على الذكر ودلهم على سبيل
الهدى من بعده بمناهج ودواع أسس للعباد أساسها ومنار رفع لهم أعلامها كيلا يضلوا من بعده وكان بهم صلى الله
عليه وآله رؤوفا رحيما فلما انقضت مدته واستكملت أيامه توفاه الله وقبضه إليه وهو عند الله مرضي عمله وافر حظه
عظيم خطره فمضى صلى الله عليه وآله وخلف في أمته كتاب الله ووصيه أمير المؤمنين وإمام المتقين صلوات الله عليه
صاحبين مؤتلفين يشهد كل واحد منهما لصاحبه بالتصديق ينطق الإمام عن الله في الكتاب بما أوجب الله فيه على العباد
من طاعته وطاعة الإمام وولايته وواجب حقه الذي أراد من استكمال دينه وإظهار أمره والاحتجاج بحججه والاستضا

ش ۱۰-آغاز الکافی، ابی جعفر محمد بن یعقوب کلینی

ش ۱۰-انجام الکافی، ابی جعفر محمد بن یعقوب کلینی

بسم الله الرحمن الرحيم

كتاب الطلاق

باب كراهية طلاق الزوجة الموافقة

اخبرنا عدة من اصحابنا عن احمد بن محمد عن ابن فضال عن ابي جميلة عن سعد بن طريف عن ابي جعفر ع
قال مر رسول الله صلى الله عليه وآله برجل فقال ما فعلت امرأتك فقال طلقتها يا رسول الله قال
من غير سوء ثم ان الرجل تزوج فمر به النبي صلى الله عليه وآله فقال اتزوجت قال نعم ثم قال له بعد ذلك
ما فعلت امرأتك قال طلقتها قال من غير سوء فقال رسول الله صلعم ان الله عز وجل يبغض او يلعن كل
ذواق من الرجال وكل ذواقة من النساء علي بن ابرهيم عن ابيه عن ابن ابي عمير عن غير واحد عن ابي عبد الله
عليه السلم قال ما من شيء مما احله الله ابغض اليه من الطلاق وان الله يبغض المطلاق الذواق محمد بن يحيى
عن محمد بن الحسين عن عبد الرحمن بن محمد عن ابي خديجة عن ابي عبد الله عم قال ان الله عز وجل يحب
البيت الذي فيه العرس ويبغض البيت الذي فيه الطلاق وما من شيء ابغض الى الله عز وجل من الطلاق
محمد بن يحيى عن احمد بن محمد عن محمد بن يحيى عن طلحة بن زيد عن ابي عبد الله ع قال سمعت ابي عليه السلم
يقول ان الله يبغض كل مطلاق ذواق و باسناده عن ابي عبد الله ع قال بلغ النبي صلعم ان ابا ايوب
يريد ان يطلق امرأته فقال رسول الله صلعم ان طلاق ام ايوب لحوب باب تطليق
المرأة غير الموافقة عدة من اصحابنا عن احمد بن محمد عن عثمن بن عيسى عن رجل عن ابي جعفر عليه السلم
انه كانت عنده امرأة تعجبه وكان لها محبا فاصبح يوما وقد طلقها فاغتم لذلك فقال له بعض مواليه
جعلت فداك لم طلقتها فقال اني ذكرت عليا عليه السلم فتنقصته فكرهت ان الصق جمرة من جمر جهنم

قال من غير سوء

قال من غير سوء

ش ۱۱-آغاز کافی، شیخ کلینی

ش ۱۱-انجام کافی. شیخ کلینی

سورة مريم ثمان وتسعون آية وهي مكية بسم الله الرحمن الرحيم

قرئ الهاء وكسر الياء حمزة وبكسرهما عاصم وبضمهما الحسن وقرأ الحسن ذكر رحمة ربك

أي هذا المتلو من القرآن ذكر رحمة ربك وقرئ ذكر على الأمر ... اخفاه

دعوته لأن الجهر والإخفاء عند الله سيان فكان الإخفاء أولى لأنه أبعد من

وأدخل في الإخلاص ... بعدا لا رياء فيه أو أسره لئلا يلام على طلب الولد

في إبان الكبرة والشيخوخة أو أسره من مواليه الذين خافهم أو خفت صوته لضعفه

وهرمه كما جاء في صفة الشيخ صوته خفات وسمعه تارات واختلف في سن زكريا

عليه السلام فقيل ستون وخمس وستون وسبعون وخمس وسبعون وخمس وثمانون وقرئ

وهن بالحركات الثلاث وإنما ذكر العظم لأنه عمود البدن وبه قوامه وهو أصل بنائه

فإذا وهن تداعى وتساقطت قوته ولأنه أشد ما فيه وأصلبه فإذا وهن كان ما

وراءه أوهن ووحده لأن الواحد هو الدال على معنى الجنسية وقصد إلى أن هذا

الجنس الذي هو العمود والقوام وأشد ما تركب منه الجسد قد أصابه الوهن ولو جمع

لكان قصدا إلى معنى آخر وهو أنه لم يهن منه بعض عظامه ولكن كلها أدغم السين

في الشين عن أبي عمرو شبه الشيب بشواظ النار في بياضه وإنارته وانتشاره في

الشعر وفشوه فيه وأخذه منه كل مأخذ باشتعال النار ثم أخرجه مخرج الاستعارة

ثم أسند الاشتعال إلى مكان الشعر ومنبته وهو الرأس وأخرج الشيب مميزا ولم

يضف الرأس اكتفاء بعلم المخاطب أنه رأس زكريا فمن ثم فصحت هذه الجملة وشهد لها

بالبلاغة توسل إلى الله بما سلف له معه من الاستجابة وعن بعضهم أن محتاجا سأله

وقال أنا الذي أحسنت إلي وقت كذا فقال مرحبا بمن توسل بنا إلينا وقضى

حاجته كان مواليه وهم عصبته إخوته وبنو عمه شرار بني إسرائيل فخافهم على الدين

أن يغيروه ويبدلوه وأن لا يحسنوا الخلافة على أمته فطلب عقبا من صلبه صالحا

يقتدى به في إحياء الدين ويرتسم مراسمه فيه من ورائي بعد موتي وقرأ ابن

كثير من وراي بالقصر وهذا الظرف لا يتعلق بخفت لفساد المعنى ولكن بمحذوف

أو بمعنى الولاية في الموالي أي خفت فعل الموالي وهو تبديلهم وسوء خلافتهم

من ورائي أو خفت الذين يلون الأمر من ورائي وقرأ عثمان ومحمد بن علي وعلي بن الحسين

ش ۱۲-آغاز تفسیر کشّاف، زمخشری

الاعمال الصالحة وغيرها وما هلكوا عنه من اثر حسن كعلم علموه او كتاب صنفوه او حبيس حبسوه
او بناء بنوه من مسجد او رباط او قنطرة او نحو ذلك او سيئ كوظيفة وظفها بعض الظلام على
المسلمين وسكة احدث فيها تخسيرهم وشيء احدث فيه صد عن ذكر الله من الحان وملاه وكذا كل
سنة حسنة او سيئة يستن بها ونحوه قوله عز وجل ينبأ الانسان يومئذ بما قدم واخر اي
قدم من اعماله واخر من آثاره وقيل هي آثار المشائين الى المساجد وعن جابر اردنا النقلة
الى المسجد والبقاع حوله خالية فبلغ ذلك رسول الله صلى الله عليه وآله فاتانا في ديارنا فقال
يا بني سلمة بلغني انكم تريدون النقلة الى المسجد فقلنا نعم بعد علينا المسجد والبقاع حوله
فقال يا بني سلمة عليكم دياركم فانما تكتب آثاركم قال فما وددنا حضرة المسجد لما قال رسول الله صلى الله عليه
وآله وعن عمر بن عبد العزيز لو كان الله مغفلا شيئا لاغفل هذه الآثار التي تعفيها الرياح
والامام اللوح وقرئ ويكتب ما قدموا وآثارهم على البناء للمفعول وكل شيء بالرفع واضرب لهم
ومثل لهم مثلا من قولهم عندي من هذا الضرب كذا اي من هذا المثال وهذه الاشياء
على ضرب واحد اي على مثال واحد والمعنى واضرب لهم مثلا مثل اصحاب القرية اي اذكر لهم قصة
عجيبة قصة اصحاب القرية والمثل الثاني بيان للاول وانتصاب اذ بانه بدل من اصحاب القرية
والقرية انطاكية والمرسلون رسل عيسى صلوات الله عليه الى اهلها بعثهم دعاة الى الحق وكانوا
عبدة اوثان ارسل اليهم اثنين فلما قربا من المدينة رأيا شيخا يرعى غنيمات له وهو حبيب النجار صاحب
يس فسألهما فاخبراه فقال امعكما آية فقالا نشفي المريض ونبرئ الاكمه والابرص وكان له ولد
مريض من سنتين فمسحاه فقام فآمن حبيب وفشا الخبر فشفي على ايديهما خلق ورقي حديثهما الى الملك
وقال لهما النا اله سوى آلهتنا قالا نعم من اوجدك وآلهتك فقال حتى انظر في امركما فتبعهما الناس
وضربوهما وقيل حبسا ثم بعث عيسى شمعون فدخل متنكرا وعاشر حاشية الملك حتى استأنسوا
به ورفعوا خبره الى الملك فانس به فقال له ذات يوم بلغني انك حبست رجلين فهل سمعت ما يقولانه
قال لا حال الغضب بيني وبين ذلك فدعاهما فقال شمعون من ارسلكما قالا الله الذي خلق كل شيء
وليس له شريك فقال صفاه واوجزا قالا يفعل ما يشاء ويحكم ما يريد قال وما آيتكما قالا ما يتمنى
الملك فدعا بغلام مطموس العينين فدعوا الله حتى انشق له بصر واخذا بندقتين فوضعاهما
في حدقتيه فكانتا مقلتين ينظر بهما فقال له شمعون ارأيت لو سألت الهك حتى يصنع مثل هذا
فيكون لك وله الشرف فقال الملك ليس لي عنك سر ان الهنا لا يبصر ولا يسمع ولا يضر ولا ينفع وكان

ش ۱۲-انجام تفسیر کشّاف، زمخشری

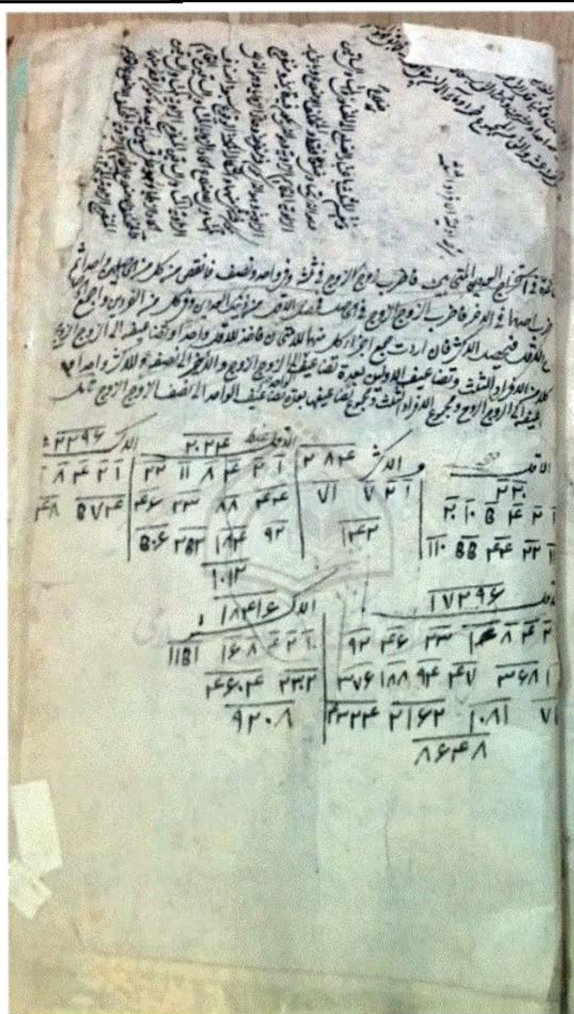

ش ۱۳-آغاز انوار سهیلی، کاشفی

همه را بماله لیکن بعین رضا مخلوط سازند * سالها از جهان از چه نهان داشتم گفتم یک یک
از سر زبان در داشتم * اگر گذینیک فکندم به پیش * نگاه نبخشند خطاهای خویش * چو که
بدین پایه رسانیدم کلام * به که کنم ختم سخن والسلام * تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

ش ۱۳-انجام انوار سهیلی، کاشفی

ش ۱۴-آغاز تحریر اقلیدس، نصیرالدین طوسی

ش ۱۴ـ انجام تحریر اقلیدس، نصیرالدین طوسی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله المقدس بكماله عن مشابهة المخلوقات المنزه بجلاله عن مشاركة الممكنات القادر على ايجاد الموجودات العالم بكل المعلومات المتفرد بوجوب الوجود
من ذاته المتوحد بالاستغناء عن غيره في ماهيته ومفيض النعم على عباده بارسال الانبياء لتعليم الشرائع والاديان المتطول انعامه بالتكليف ابتغاء لنفع الانسان
بترغيبه بطاعته الى اعلى الدرجات [illegible] الحسنات وصلى الله على اشرف البشر محمد المشفع في يوم المحشر وعلى آله الابرار صلوة تتعاقب
عليهم تعاقب الاعصار [illegible] فان هذا الكتاب الموسوم بتحرير الاحكام الشرعية على مذهب الامامية قد جمعنا فيه معظم المسائل الفقهية واوردنا فيه اكثر المطالب

[illegible]

ش ۱۵-آغاز تحریرالاحکام الشرعیة، علامه حلّی

ش۱۵-انجام تحریرالاحکام الشرعیة، علامه حلّی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي منح من لسان العرب الايادي الحسنه، وجعله كنز الفصاحه فهو مغني اللبيب عما سواه من الالسنه، ووضعه
مرقاة يتوصل بها الى فهم كتاب الله وسنة رسوله، وسببا لا ينصرف متعاطيه الا بلوغ امله وحصول سوله احمده على كل
حال واسأله تمييز الصواب في الاقامه والارتحال واتضرع اليه في ان يجعلنا ممن شرح صدرا بالحق وشرع في فتح
باب الاشتغال فارتفع قدرا واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة مبنية على الاخلاص معربة
عن حصول الظفر بالنجاة والخلاص واشهد ان سيدنا محمدا عبده ورسوله، وصفيه وخليله، خلاصة الوجود
لباب الكرم والجود كشاف حقايق التنزيل مفتاح ابواب الفضل على الجملة والتفصيل افصح من نطق بالضاد
وروت عين مكارمه كل صاد، وعجزت جمل الكلام عن مفردات فضله واشتملت اخباره على محاسن تعرب
عن رفع محله صلى الله عليه وعلى اله وصحبه اهل البراعة والالسن المالكين لزمام العربية وناهيك بامير المومنين
ابي الحسن صلوة تعود بركاتها بتسهيل الفوايد ويسفر ضوء صاحبها عن تكميل المقاصد وسلم عليه وعليهم اجمعين تسليما
كثيرا الى يوم الدين **وبعد** فيقول العبد الفقير الى المولى الغني محمد بن ابي بكر المخزومي الدماميني عامله الله بلطفه
الخفي واجراه على عوايد بره الحفي من العلوم الذي صار في السهل والجبل وعمت معرفته فليس لاحد بانكاره قبل لما حس
الله به هذا القطر الهندي من النعمة الكافية والسعادة التي هي من ادواء الزمان شافية بدولة استاذه بل استاذ اهل الدنيا
وامامنا الاعظم المالك لرق العليا الذي ساد سلاطين الارض وسار معروفه في طولها البسيطة والعرض مولانا السلطان
الاعلى والخاقان الارفع المعلى كاشف الخطوب المدلهمة ذي العلوم الزاهية الزاهرة والالات الزاكية الطاهرة
والاخلاق التي رام النسيم ان يحاكي لطفها فاصبح عليلا والمعالي التي تخيل السلاطين ان يتشبهوا بها فلم يجدوا الى ذلك
سبيلا مهابة تخضع لها اعناق الاكاسرة الاول وتواضع مع الرفعه تتجنب له اهل الدول وشجاعة يردي بها حادث
اجار عن ... ... باسها اسامة وملك وقواه من السعادة والسيادة اقسامه وكرم لا يزال العفاة يروون عطاه ورباح ورأي اذا غم
المشكلات طالع فمحو ظلمة الليل طلوع الصباح وسيرة امالت الرعايا في مهاد الامان وتكفلت ايديها بكف عوادي
الزمان وعدل سوي في الحق بين شريف الخليفه ومشروفها واحسان صير الشكات تجري لذوي الحاجات
على حروفها وفخامة ملك ترد الابصار حسرى وسرير سلطنة اذا استوى عليه ذكر السلف الصالح واماته ذكر
كسرى **شعر** لو ان سر الملك فيه مختفٍ ◦ قامت شمايله عليه تنطق ◦ هدأت بتدبيره الرعية واغتدى قلب
العدو من المهابة يخفق ◦ فالدين بعد تفرق متجمع ◦ والكفر بعد تجمع متفرق ◦ فقد اعز الله به اهل الاسلام

ش ۱۶- آغاز مغنی اللبیب، ابن دمامینی

به الضمير المتصل بالوجه وعوض عن الضمير اللام لئلا يزول غريبه ثم اضافوا الصفة الى فصل التخفيف حذف الضمير من
الوجه واستتاره في الحسن ومثل هذا في الضارب الرجل غير محقق يعلم انه محمول في الجر على الحسن الوجه قم ولكن
انفصالي من الكلام في الشرح على هذا الوجه الحسن ولنكف القلم عن شوطه فقد
اطلت لما لوس هذا وانا من اهل التقصير فالي التطويل والله
المسؤل ان يحسن الخاتمة وهو حسبي ونعم الوكيل
والصلوة على خاتم النبيين وفاتح ابواب
الهداية الخلق اجمعين محمد
وآله الطيبين
الطاهرين

ش ۱۶-انجام مغنی اللبیب، ابن دمامینی

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

قال الاستاذ المحقق لما فرغ من بيان الاستدلال بالآيات والاخبار وبيان عدم ثبوت ... معتد به من الآيات وثبوت مقدار من الاخبار ... [illegible]

ش ۱۸-آغاز تقریرات، خراسانی یزدی

۲۵۳

وانا العبد الراجی الی غفران ربه ابن حاجی
ابراهیم غلامرضا الخراسانی غفرالله
لهما

ش ۱۸-انجام تقریرات، خراسانی یزدی

کتاب تنزیه الانبیاء والائمة علیهم الصلوة والسلام

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله کما هو اهله ومستحقه وصلی الله علی خیرته من
خلقه وحجته فی عباده محمد وآله الابرار الطاهرین الذین اذهب
الله عنهم الرجس وطهرهم تطهیرا سالت احسن الله
توفیقک املاء الکلام فی تنزیه الانبیاء والائمة علیهم
الصلوة والسلام عن الذنوب کلها والقبائح مما سمی منها
کبیرا او صغیرا والرد علی من خالف فی ذلک علی اختلافهم
وضروب مذاهبهم وانا اجیب الی ما سالت علی ضیق الوقت
وتشعب الفکر وانا ابتدی بذکر الخلاف فی هذا الباب
ثم بالدلالة علی المذهب الصحیح من جملة ما اذکره من ال

ش ۱۹- آغاز تنزیه الانبیاء، علم الهدی

علی ارتفاعه وامتناعه وانما یعلم کل واحد من شیعته
حال نفسه فلا سبیل له الی العلم بحال غیره ولولا
ان استقصاء الکلام فی مسایل الغیبة یطول و
یخرج عن الغرض بهذا الکتاب لاشبعناه هاهنا وقد
اوردنا منه الکثیر فی کتابنا فی الامامة ولعلنا نستقصی
الکلام فیه فی مسائل ونأتی علی ما لعله لم نورده
فی کتاب الامامة فی موضع نفرده له ان اخر الله تعالی
فی الاجل وتفضل بالتایید والمعونة فهو المسئول ذلک
والمامول لکل والله تعالی هو المحمود فی کل حال والمعین
فی المعاش والمعاد والمآل. تم کتاب تنزیه الانبیاء و
الائمة علیهم السلم الحمد لله وحسن توفیقه
قد فرغ من ترقیم هذا الکتاب الشریف بعون الملک اللطیف اضعف
عباد الله الرحیم الاکبر المرتجی بشفاعة النبی والائمة الاثنی عشر علیهم السلام
ابن الشیخ زاده محمد الزارجی الیزدی جعفر فی اوایل شهر ربیع الاول
لسنة ثمان وخمسین والف هجریه المقدسه ۱۰۵۸
والحمد لله اولا وآخرا وباطنا وظاهرا

ش ۱۹-انجام تنزیه الانبیاء، علم الهدی

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

كتاب الطلاق باب الايلاء قال الشيخ رحمه الله

واذا حلف الرجل بالله تعالى انه لا يجامع زوجته ثم اقام على يمينه الى قوله ولا يكون الايلاء الا باسم الله تعالى روى محمد بن يعقوب
عن علي بن ابرهيم عن ابيه عن ابن ابي عمير عن حماد عن الحلبي قال سالت ابا عبد الله عليه السلام عن الرجل يهجر امراته من غير طلاق ولا يمين
سنة لم يقرب فراشها قال ليات اهله وقال ايما رجل آلى من امراته والايلاء ان يقول والله لا اجامعك كذا وكذا
ويقول والله لاغيظنك ثم يغاضبها فانه يتربص به اربعة اشهر ثم يوخذ بعد الاربعة الاشهر فيوقف فان فاء
والايفاء ان يصالح اهله فان الله غفور رحيم فان لم يفئ جبر على الطلاق ولا يقع بينهما طلاق حتى يوقف وان كان ايضا
بعد الاربعة اشهر يجبر على ان يفيء او يطلق ه وعنه عن محمد بن يحيى عن احمد بن محمد عن علي بن الحكم عن علي بن ابي حمزة عن ابي بصير
قال سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول اذا آلى الرجل من امراته وهو ان يقول والله لا اجامعك كذا وكذا او يقول والله
لاغيظنك ثم يغاضبها ثم يتربص به اربعة اشهر فان فاء والايفاء ان يصالح اهله او يطلق عند ذلك ولا يقع بينهما طلاق حتى يوقف
وان كان بعد الاربعة اشهر حتى يفيء او يطلق ه وعنه عن علي بن ابرهيم عن ابيه عن ابن ابي عمير عن عمر بن اذينة عن بريد بن معوية
وعليهم السلام
قال سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول في الايلاء اذا آلى الرجل ان لا يقرب امراته ولا يمسها ولا يجمع راسه وراسها فهو في سعة ما لم تمض الاربعة
اشهر فاذا مضت الاربعة اشهر وقف فاما ان يفيء فيمسها واما ان يعزم على الطلاق فيخلي عنها حتى اذا حاضت وطهرت
من محيضها طلقها تطليقة قبل ان يجامعها بشهادة عدلين ثم هو احق برجعتها ما لم تمض الثلثة القروء ه وعنه عن ابي
علي الاشعري عن محمد بن عبد الجبار وابي العباس محمد بن جعفر عن ايوب بن نوح ومحمد بن اسمعيل عن الفضل بن شاذان وحميد بن
زياد عن ابن سماعة جميعا عن صفوان عن ابن مسكان عن ابي بصير عن ابي عبد الله عليه السلام قال سالته عن الايلاء ما هو فقال

هو ان يقول الرجل لامراته

ش ۲۰ـ آغاز کتاب الطلاق تهذیب الاحکام

عن سعد بن عبد الله والحميري ومحمد بن يحيى واحمد بن ادريس كلهم عن احمد بن محمد بن عيسى عن العباس بن معروف عن علي بن مهزيار
وما ذكرته عن احمد بن ابي عبد الله البرقي فقد اخبرني به الشيخ ابو عبد الله عن ابي الحسن احمد بن محمد بن الحسن بن الوليد عن ابيه عن
سعد بن عبد الله عنه واخبرني ايضا الشيخ عن ابي جعفر محمد بن علي بن الحسين بن بابويه عن ابيه ومحمد بن الحسن بن الوليد عن سعد بن
عبد الله والحميري عن احمد بن ابي عبد الله واخبرني به ايضا الحسين بن عبيد الله عن احمد بن محمد الرازي عن علي بن
الحسين السعدآبادي عن احمد بن ابي عبد الله وما ذكرته عن علي بن جعفر فقد اخبرني به الحسين بن ابي عبيد الله عن
احمد بن محمد بن يحيى عن ابيه محمد بن يحيى عن العمركي النيسابوري البوفكي عن علي بن جعفر وما ذكرته عن الفضل بن شاذان
فقد اخبرني به الشيخ ابو عبد الله والحسين بن عبيد الله واحمد بن عبدون كلهم عن ابي محمد الحسن بن حمزة العلوي الحسيني
الطبري عن علي بن محمد بن قتيبة النيسابوري عن الفضل بن شاذان وروى ابو محمد الحسن بن حمزة عن علي بن ابراهيم
عن ابيه عن الفضل بن شاذان واخبرنا الشريف ابو محمد الحسن بن احمد بن القسم العلوي المحمدي عن ابي عبد الله محمد بن
احمد الصفواني عن علي بن ابراهيم عن ابيه عن الفضل بن شاذان وما ذكرته عن ابي عبد الله الحسين بن سفيان البزوفري فقد اخبرني
احمد بن عبدون عنه قد اوردت جملا من الطرق الى هذه المصنفات والاصول والتفصيل لذلك شرح يطول هو مذكور
في الفهارست المصنفة في هذا الباب للشيوخ رحمهم الله من اراد اخذه من هناك ان شاء الله وقد ذكرنا نحن مستوفى في كتاب
فهرست كتب الشيعة والحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد وآله وعترته الطيبين الطاهرين اجمعين
قد فرغ من تعليقه العبد الفقير الحقير المحتاج الى رحمة رب ذو الجلال يوسف بن عبد الجبار توشمال في يوم الاربعاء
اثني وعشرين شهر ذي حجة الحرام سنة ست وسبعين وتسعمائة موافق اخر خرداد ماه جلالي [illegible] ئيل سنة
احدى وتسعين واربعمائة وكان لي يومئذ احدى وسبعين بلدة قزوين

ش ۲۰ـ انجام کتاب الطلاق تهذیب الاحکام

بسم الله الرحمن الرحيم

كتاب الصلوة قال الشيخ ايده الله والمفروض من الصلوة في اليوم والليلة خمس صلوات ثم ذكر تفصيلها وهذا الباب لا وجه للتشاغل بشرحه لانه كالمعلوم ضرورة من دين النبي صلى الله عليه وآله وما لا خلاف فيه غير انا نورد في الباب الذي يلي هذا الباب ما يتضمن تفصيل هذه الفرايض ايضا ان شاء الله تعالى

باب المسنون من الصلوات قال الشيخ ايده الله والمسنون من الصلوة في اليوم والليلة اربع وثلثون ركعة ثم ذكر شرحها الى آخر الباب يدل على ذلك ما رواه محمد بن احمد بن يحيى عن محمد بن عيسى اليقطيني عن يونس بن عبد الرحمن قال حدثني اسمعيل بن سعد الاحوص القمي قال قلت للرضا عليه السلام كم الصلوة من ركعة قال احد وخمسون ركعة وروى محمد بن يعقوب عن علي بن ابرهيم عن ابيه عن ابن ابي عمير عن ابن اذينة عن فضيل بن يسار عن ابي عبد الله عليه السلام قال الفريضة والنافلة احدى وخمسون ركعة منها ركعتان بعد العتمة جالسا تعدان بركعة والنافلة اربع وثلثون ركعة وبهذا الاسناد عن الفضيل بن يسار والفضل بن عبد الملك وبكير قالوا سمعنا ابا عبد الله عليه السلام يقول كان رسول الله صلى الله عليه وآله يصلي من التطوع مثلي الفريضة ويصوم من التطوع مثلي الفريضة وروى محمد بن يعقوب عن محمد بن يحيى عن محمد بن الحسين عن محمد بن اسمعيل بن بزيع عن حنان قال سال عمرو بن حريث ابا عبد الله عليه السلام وانا جالس فقال له اخبرني جعلت فداك عن صلوة رسول الله صلى الله عليه وآله فقال كان النبي صلى الله عليه وآله يصلي ثمان ركعات الزوال واربعا الاولى وثماني بعدها واربعا العصر وثلثا المغرب واربعا بعد المغرب والعشاء الآخرة اربعا وثماني صلوة الليل وثلثا الوتر وركعتي الفجر وصلوة الغداة

الاحوص

ش ۲۱ـ آغاز کتاب الصلاة تهذیب الاحکام شیخ طوسی

عن الصلوة في رمضان نافلة بالليل جماعة فقالا ان النبي صلى الله عليه وآله كان اذا صلى العشاء الآخرة انصرف
الى منزله ثم يخرج من آخر الليل الى المسجد فيقوم فيصلي فخرج في اول ليلة من شهر رمضان كما كان يصلي فاصطف ليصلي كما
الناس خلفه فهرب منهم الى بيته وتركهم ففعلوا ثلث ليال فقام في اليوم الرابع على منبره فحمد الله واثنى
عليه ثم قال ايها الناس ان الصلوة بالليل في شهر رمضان النافلة في جماعة بدعة وصلوة الضحى بدعة
الا فلا تجتمعوا ليلا في شهر رمضان لصلوة الليل ولا تصلوا صلوة الضحى فان ذلك معصية الا وان كل بدعة فان ذ
ضلالة وكل ضلالة سبيلها الى النار. ثم نزل وهو يقول قليل في سنة خير من كثير في بدعة الا ترى انه ع لما انكر الصلوة
في شهر رمضان انكر الاجتماع فيها ولم ينكر نفس الصلوة ولو كان نفس الصلوة منكرا مبتدعا لانكره كما انكر الاجتماع فيها
ويؤكد ذلك ايضا ما رواه علي بن الحسن بن فضال عن احمد بن الحسن عن عمرو بن سعيد المدائني عن مصدق بن صدقة عن
عمار عن ابي عبد الله ع قال سألته عن الصلوة في رمضان في المساجد قال لما قدم امير المؤمنين ع الكوفة امر الحسن بن
علي ع ان ينادي في الناس لا صلوة في شهر رمضان في المساجد جماعة فنادى في الناس الحسن بن علي ع بما
امره به امير المؤمنين ع فلما سمع الناس مقالة الحسن بن علي صاحوا واعمراه فلما رجع الحسن ع الى امير المؤمنين ع
قال له ما هذا الصوت قال يا امير المؤمنين الناس يصيحون واعمراه واعمراه فقال امير المؤمنين ع قل لهم صلوا فكان امير المؤ منين
ع ايضا لما انكر انكر الاجتماع ولم ينكر نفس الصلوة فلما راى ان الامر يفسد عليه ويفتتن الناس اجاز وامرهم
بالصلوة على عادتهم وكل هذا واضح بحمد الله ٥ علي بن حاتم عن محمد بن جعفر قال حدثنا محمد بن احمد عن احمد بن
محمد السياري رفعه الى امير المؤمنين عليه السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله من صلى ليلة الفطر
ركعتين يقرأ في اول ركعة منهما الحمد وقل هو الله احد الف مرة وفي الركعة الثانية الحمد وقل هو الله احد مرة
واحدة لم يسأل الله شيئا الا اعطاه اياه • تم الجزء الثاني من كتاب تهذيب الاحكام
ونشرع في الجزء الثالث باب الدعاء بين الركعات
انشاء الله تع

قد بلغ مقابله

ش ۲۱ـ انجام کتاب الصلاة تهذیب الاحکام شیخ طوسی

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

نحمدک یا اله العالمین و نصلی علی رسولک سید المرسلین و آله الطیبین الطاهرین [illegible]

[illegible]

ش ۲۲-آغاز شرح لمعه. آقاجمال خوانساری

لحم ما عدا ذلك الا انه ورد رخصة في جواز الصلوة في السمور والفنك والسنجاب وفي الخز ...
لا بأس بالصلوة في السنجاب والسمور والفنك لما روى في ذلك من الرخص فظهر بما نقلنا ان عدم جواز
في السمور والفنك ليس باجماعي وقال المحقق في الشرايع وفي الثعالب والارانب روايتان اصحهما المنع ...
في النافع لكن بل اصحهما اشهرهما ولا يخفى ما في دلالته على عدم الاجماع واحتمال القول بالجواز وان كان ...
اصح او اشهر بل يظهر من المعتبر عدم ثبوت الاجماع في المنع من غير المأكول اصلا حيث قال واعلم ان المشهور
فتوى الاصحاب المنع مما عدا السنجاب ووبر الخز والعمل به احتياط في الدين وقد روى الحلبي عن ابي عبد الله ع
قال سألته عن الفراء السمور والسنجاب والثعالب واشباهه قال لا بأس بالصلوة فيه وعلي بن يقطين
سألت ابا الحسن ع عن لباس الفراء السمور والفنك والثعالب وجميع الجلود قال لا بأس في ذلك ...
فهذان الخبران اقوى من تلك الطرق ولو عمل بهما عامل جاز لكن على الاول عمل الظاهر من الاصحاب منضما الى ...
للمباداة انتهى ولا يخفى ان الرواية الثانية عامة في جميع الجلود فظاهره تجويز العمل بها لكن الاكثر ...
في المنع فيه واما تجويزه في خصوص ما ذكر في الروايتين بخصوصه فلا اشتباه فيه فدعوى جماعة من ...
الاصحاب الاجماع على المنع الا في الخز والسنجاب مما لا يعتد به والعجب من الشهيد ره انه ادعى في شرح الارشاد ...
اجماع علمائنا على ذلك ونقله عن المعتبر ومنشأ ذلك انه رأى في المعتبر انه قال ولا كل ما يحرم اكله ...
في شعره وصوفه ووبره الا ما استثنيه وهو قول علمائنا وغفل عما ذكره آخر البحث وهو ما نقلنا ...
اجماع علمائنا ومن تأمل في تمام كلامه علم ان مراده انه قول علمائنا المشهورين او الظاهرين لا الاجماع ...
المصطلح في غير ما نقل الخلاف او اختلاف الروايات فيه بالخصوص وعلى هذا فيدخل الثعالب ...
والفنك ايضا فيما استثنيه وليس المراد به خصوص الخز والسنجاب اللذين اشتهر استثناؤهما ...
واضرابه وكلام العلامة ره ايضا في المنتهى موافق لما نقلنا عن المعتبر في اول البحث بل زاد فيه انه اجماع علمائنا
وتوجيهه ايضا ما ذكرنا من التعميم فيما استثنيه وان كان المختار عنده ليس الا استثناء الخز والسنجاب
ثم في تمسك المعتبر بصحيحة علي بن يقطين ما اشرنا اليه سابقا من انه لا دلالة لها على جواز الصلوة فينبغي ...
بالرواية الاولى او يضم اليها بعض الروايات الاخرى المشتملة على جواز الصلوة والله اعلم ...

ش۲۲-انجام شرح لمعه، آقا جمال خوانساری

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله رب العالمين والصلوة على سيد المرسلين محمد وآله الطيبين الطاهرين ويقول

الفقير الحقير الى الله الغني محمد بن احمد الخفري هذه تعليقات اتفقت مني على شرح الهيات التجريد قد جمعتها تذكرة

لمن له قلب او القى السمع وهو شهيد جعلني الله من الطالبين من اهل التأييد استدل على وجود الواجب اختار المص

قدس سره اثبات الواجب منهج الحكماء الالهيين وهو الذي يستدل عليها بالنظر الى الوجود لانه اخصر واوثق

واشرف من المنهج الذي ينظر فيه حدوث الخلق او امكانه بشرط الحدوث كما هو طريقة بعض المتكلمين او الحركة كما هو

طريقة الطبيعيين واقتصر في هذا المنهج على دليل واحد لحصول المقصود به والاشارة الى قوة هذا الدليل ويمكن تقرير

هذا الدليل بوجوه اربعة احدها ان الموجود اذا وادا بالبديهة فان كان واحد منها واجب الوجود بالذات ثبت المط

ش ۲۳-آغاز حاشیه شرح تجریدالکلام، خفری

فالموجود الذی لا سبب له لا یصح ان یتکثر لانه لو کان کثیرا لکان لوجود تلک الکثرة سبب ثم قال ان کل معنی عام

فاما ان یتخصص بالفصل او العرض و الفصل و العرض لا یفیدان ماهیة الجنس و لکنهما یفیدان قوام وجود الجنس امرا بالفعل

والعرض لا یفید ماهیة النوع بل یفید قوام وجوده و حد ماهیة الجنس او النوع الوجود و فرض دخول فصل او عرض

علیه لزم ان یکون الفصل یفید ماهیة الجنس و العرض یفید ماهیة النوع فالموجود الذی لا سبب له و ان فرض له جنس و فصل

او ماهیة نوعیة و عرض مشخص و الفصل یفید وجود الجنس و العرض یفید وجود النوع لزم ان یکون ما لا علة له معلولا

فتبین من هذا ان الموجود الذی لا سبب له و الموجود الذی ماهیته انیته لا یتکثر بالفصول و العوارض فلا شرکة لواجب الوجود

بالذات و قال فی الالهیات ان الواجب الوجود بذاته لا یصح ان یکون فیه کثرة و لو ورد علی ما تر وجه مختصر و هو انه

ان یکون کان واجب الوجود بذاته و کان شرطا فیه ان یکون مثلا لم یصح ان یکون غیره فلا یکون واجب الوجود بذاته

و ان کان بسبب ما صار کان واجب الوجود بذاته واجب الوجود لغیره تمت حاشیة الخفری یوم الاحد الخامس و العشرین من ذی الحجه ۱۱۸۲

ش ۲۳-انجام حاشیه شرح تجریدالکلام، خفری

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل علم النحو نورا يهتدى به الى فهم القرآن المبين وميزانا يفرق به بين الغث والسمين
والصلوة على من خصه بطهارة لسانه ونقطه على ارضه وسمائه وآله مصابيح الظلام ومفاتيح الخيرات
على الانام المبشر بهم لمن والاهم تبشيرا الذين اذهب الله عنهم الرجس وطهرهم تطهيرا
فيقول الغريب في البلدان المبعد عن الاهل والاوطان نعمة الله بن عبدالله الحسيني الجزائري
اني لما رايت العلم المزبور من اجل العلوم وصرف النظر فيه من الامر المحتوم صرفت برهة من زماني
نحو تحصيل مقدماته وهاجرت لاجلها عن اوطاني في جمع اسبابه وادواته طال ما اسهرت في
رد شوارده عيوني وكثيرا ما نقرت عن عويصاته مع الافاضل ولم اقف فيه على ظني حتى ملت
اليه يد الفكر فانعطفت منه لبت ثماره ووقفت على ظرفه فلات كفي من [illegible]
فيه في صغر السن ما يطفي الغليل ويشفي العليل ثم تطلعت فرايت الشرح المنسوب الى الحبر
الجليل والفاضل النبيل عبدالرحمن الجامي قد احتوى من علم النحو على اللباب وانطوى على ما يدهش
العقول والالباب قد صعبت الفرسان جياده كما عادته عليه والركبان فوقفوا لديه يطلبون
فارسا حاذقا يدلهم على الطريق ودليلا عريقا قد سلك هذا الفج العميق وانا كنت قد علقت
عليه حال اشتغال العصابة من الاخوان بمدارسته لدي ومذاكرته بين يدي ما كشف به القناع
عن عويصاته واوضح للمقفل من مشكلاته ثم تناولته على ايدي الاسفار وفرقت [illegible]
في البراري والبحار يوما بالبصرة ويوما بالاهواز ويوما باصفهان واخرى بشيراز فاعدت النظر
في تلك الحواشي [illegible] العواشر [illegible] تحقيقات اجلى من ايام الشباب مع
زينتها بتدقيقات اشهى من معانقة الاحباب وصيرته هدية الى الاخوان في الدين وجعلت
ثمنه رحم الله مؤلفه [illegible] المنصفين ومن نظر اليه ولم يقل ما نواه عليه [illegible]
الجاهل بلا اثمان [illegible]
[illegible]

نیز از ابن
عنوان دیگر:
۱. جامی، عبدالرحمن
تفسیر.۲. ابن حاجب، ع
۱.جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۷
حاجب، عثمان بن عمر، ٦٤٦ – ۵۷۰ق.

ش ۲۴-آغاز حاشیه فوایدالضیائیه، جزایری

حيث قال هو على حذف المضاف اى من كحل عين زيد لانه تفضيل الكحل على الكحل لا الكحل
على العين وحاصل الرد ان عمل اسم التفضيل مختص بما اذا كان المفضل والمفضل
عليه متغايرين بالاعتبار وح فهما متغايران بالذات واما قوله ان المقصود تفضيل
الكحل على الكحل فلا يوجب تقديره من كحل عين زيد فلنقدر منه فى عين زيد حذف مجرور
من وجار العين لظهور المراد وتقديره اه رد لما ذكره بعض الائمة وهو ان قوله كعين
زيد مفعول رايت واحسن فيها الكحل بدل منه كما بدل الكل من الكل لان معنى ما رايت
كعين زيد ما رايت كعين زيد ولا ازاند عليها ومعنى احسن فيها الكحل احسن فيها
الكحل ولا مثلها حذف المعطوف فى الموضعين اعتمادا على وضوح المقصود ولا
يجوز ان يكون احسن فيها صفة لقوله كعين زيد لانه يكون المعنى ما رايت عينا
مثل عين زيد فى حسن الكحل فيها نازلة على عين زيد فى حسن الكحل فيها وكيف يكون
مثل الشئ زائدا عليه فى ذلك الوصف فى حالة واحدة فالشارح اشار الى انه
لا مانع من جعل احسن صفة لقوله كعين زيد ان كان الكاف اسما الا انه لم يرض
بكونها اسما لان الظاهر كونها حرفا فجعلها مع احسن صفة موصوف محذوف
ودفع التناقض اما بجعل المماثلة بمعنى المماثلة فى اصل التكحل لا فى الفضل فى
حسنه واما بجعل المماثلة بمعنى المماثلة فى الفضل ويلزم منه المقصود على الوجه
الابلغ وكان اللزوم على الوجه الابلغ مبنى على انه لو كان عين مثل عين زيد فى
الفضل على جميع ما عداه لزم التناقض وهو المماثلة مع الترجيح فيكون النفى
ههنا فيكون ابلغ كذا افاد بعض الافاضل اسم جماعة الركبان اشار الى
الى انه ليس بجمع ليصح جعل سائرا صفة ركبان لان اسم الجمع لا يجب تانيث
المسند الى ضميره ولا جمع صفته هذا ما يتعلق بشرح الاسم كتبناه مع تفرقة
البال وتشتت الحال ولعقبه ان شاء الله تعالى
شرع القسمين الاخيرين قاله
بلسانه وحرره
قد فرغت من هذا التسويد فى يوم الثلثاء الثامن من شهر ذى القعدة الحرام من شهور سنة خمس وخمسين
وماتين بعد الالف من الهجرة النبوية وانا العبد الجانى حسين بن بهاء الدين الطباطبائى مستعجلا

ش ۲۴-انجام حاشیه شرح فوایدالضیائیه، جزایری

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين

وبعد فيقول العبد المسكين احمد ابن زين الدين

الاحسائي انه لما قد التمس مني بعض اخوان الدين

تجب علي طاعتهم ان اكتب لهم رسالة في بعض ما يجب

على المكلفين من معرفة اصول الدين اعني التوحيد والعدل

والنبوة والامامة والمعاد وما يلحق بها بالدليل

ولو اجمالا لا بالتقليد على ما يظهر من ذلك مما

يحتمله عوام الناس فاجبتهم الى ذلك على ما انا عليه

من كثرة الاشتغال وتواتر الاعراض وملازمة الامراض

اذ لا يسقط الميسور بالمعسور والى الله يرجع الامور

ويجب

ش۲۵-آغاز حیوة النفس، احسائی

المكلفين في الغلاء وبفضله في الرخص فقد اصبت
وان قلت ان الغلاء والرخص بسبب اعمال العباد يعني
انه تعالى عاملهم بعدله في الغلاء ويتجاوز عنهم في الرخص
فقد اصبت والواجب على العباد شكره على نعمائه و
حمده على كرم عدله والائه والرضا في كل حال
بقدره وقضائه فانه ولي كل خير
وصلى الله على محمد وآله الطاهرين
تمت الرسالة بعون الله تعالى
الكاتب جعفر بن عفيف

ش ۲۵-انجام حیوة النفس، احسائی

على روايته ابرهيم بن عيسى ابو ايوب الخراز بالخاء المعجمة
والراء بعدها والزاي بعد الالف وقيل قبلها ايضا كوفي ثقة
كبير المنزلة وقيل ابرهيم بن عثمن روى عن ابي عبد الله ع
وابي الحسن الكاظم ع ابرهيم بن محمد بن معروف ابو اسحق
المذاري بالميم المفتوحة والذال المعجمة والراء بعد الالف
شيخ من اصحابنا ثقة روى عن ابي علي محمد بن علي بن همام
ومن كان في طبقته ابرهيم بن عمر اليماني الصنعاني
قال النجاشي انه شيخ من اصحابنا ثقة روى عن ابي جعفر وابي
عبد الله ع ذكر ذلك ابو العباس وغيره وقال ابن الغضائري
انه ضعيف جدا روى عن ابي جعفر وابي عبد الله ع وله كتاب
ويكنى ابا اسحق والارجح عندي قبول روايته وان حصل فيه
بعض الشك بالطعن فيه ابرهيم بن نصر القعقاع
بالقاف المفتوحة قبل العين غير المعجمة وبعدها والعين
غير المعجمة اخيرا الجعفي كوفي روى عن ابي عبد الله وابي الحسن
ثقة صحيح الحديث ابرهيم بن مهزيار روى الكشي عن
محمد بن ابرهيم بن مهزيار ان اباه لما حضره الموت دفع مالا
واعطاه علامة لمن سلم اليه المال فدخل اليه شيخ فقال انا

ش ۲۶-آغاز خلاصة الاقوال، علامه حلّی

في مجهول من اصحاب الباقر ع الفصل الحادي والعشرون في اللام رجل واحد
ليث بن ابي سليم من اصحاب الباقر ع مجهول الفصل الحادي والعشرون
في الميم وفيه ثمانية ابواب الباب الاول محمد خمسة وستون رجلا محمد
بن [illegible] النضري بالضاد المعجمة من اصحاب رسول الله ص عداده في
الشاميين قال ابن عقدة في حديثه نظر محمد بن شهاب الزهري من اصحاب
الباقر ع عامي محمد بن زيد من اصحاب الباقر ع بتري محمد بن الحجاج
المدني من اصحاب ابي عبدالله ع مات سنة احدى وثمانين ومائة
منكر الحديث محمد بن عبد الملك الانصاري من اصحاب الصادق ع كوفي
نزل بغداد اسند عنه ضعيف محمد بن مقلاص الغالي الاسدي
الكوفي الاجدع الزراد ابو الخطاب لعنه الله غال ملعون ويكنى مقلاص
اباذيب الزراد قال ابو جعفر بن بابويه اسم ابي الخطاب زيد قال
ابن الغضائري انه مولى بني اسد لعنه الله امره شهير وارى ترك ما يقول
اصحابنا حدثنا ابو الخطاب في ايام استقامته محمد بن مسكان ذكره
الكشي وقال هو مجهول محمد بن سليمان النصري بالنون من اصحاب
ابي الحسن الكاظم ع يرمي بالغلو محمد بن فضيل الكوفي الازدي
من اصحاب الكاظم ع ضعيف محمد بن بشير من اصحاب الكاظم ع
غال ملعون روى الكشي عن حمدويه عن سعد عن احمد بن محمد بن
عيسى

ش ۲۶-انجام خلاصة الاقوال، علّامه حلّی

بسم الله الرحمن الرحیم وبه نستعین

الحمد لله حمد الشا[illegible]رین والصلوة علی النبی وآله الطاهرین اما بعد چون تقدیر ایزد
تعالی چنان بود که جمع کننده این کتاب بنده دعاگوی خداوند خوارزمشاه الاجل العالم العادل
المؤید المنصور ولی النعم قطب الدین نصرة الاسلام جمال المسلمین قاهر الکفرة
والمشرکین عماد الدوله فخر الامه تاج المعالی امیر الامرا ارسلان تکین یمین الملوک
والسلاطین ابوالفتح محمد بن یمین الملک معین امیرالمؤمنین ادام الله دولته وحرس قدرته
واعلی کلمته ونصر الویته قصد خوارزم کرد و بخدمت این خداوند نیک بخت شد اندر
سال پانصد و چهار از هجرت و خوشی و آب و هوای این ولایت بدید و سیرت و سیاست
و عدل این خداوند بشناخت و امنی که درین ولایت هست از هیبت و سیاست او سزای
آن یافت اینجا مقام اختیار کرد و اندر سایه عدل و دولت او بیاسود و بنعمت و حشمت
این خداوند مستظهر گشت و آثار نعمت او بر احوال خود بدید واجب دانست حق نعمت
شناختن و شکر آن گذاردن و درین خدمت بجای آوردن و ثمره علمی که مدتی از عمر
خویش اندر آن گذرانیدنست اندرین ولایت این خداوند نشر کردن بدین نیت این کتاب
بنام این خداوند جمع کرد و کتاب را ذخیرهٔ خوارزمشاهی نام نهاد تا همچو نام آن شلمد.

ش ۲۷-آغاز ذخیره خوارزمشاهی، جرجانی

اندر تدبیر پیاده رفتن و مانده شدن مسافر مردمانی که پیاده رفتن عادت
دارند و قوت آن دارند ایشان را تدبیر حاجت نباشد لکن مردمانی را که قوت آن ندارند
و عادت نکرده باشند و بعضی وقت بر کوهی و بلندی بر باید رفت و سوار مشکل باشد
پیاده رفتن ضرورت گردد صواب آن باشد که عصای سبک دارند که بر وی اعتماد
کنند و آهسته باید رفت و هر وقت که اندر خویشتن بینند که مانده خواهند شد پیش از آنکه
مانده شود بنشیند و می آساید و باز برخیزد و آهسته می رود و بر عصا اعتماد می کند
و همچنین هر ساعت می نشیند و می آساید تا به آهستگی راه رفته شود و اگر مانده شود
عضلها را بر روغن بنفشه یا بر روغن بابونه بمالند و از ترشیها و غذاهای غلیظ پرهیز کنند

باب هفتم اندر تدبیر مسافران دریا

تدبیر مسافران دریا اندر گرما و سرما و غذا و دیگر احوال هم چنین تدبیر دیگر مسافران
باشد و آنچه بدیشان مخصوص است آن است که بیشتر مردمان که اندر کشتی شوند همه
گشتن و قی بدیشان پدید آید و چون بدیشان پدید آید باز نباید داشت تا تمام برآید
و معده پاک گردد و خود بیارامد پس اگر افراط کند و ضعف آرد تدبیر باز داشتن باید
… کند
… پیش از آنکه در کشتی شود تخم معده را
… و سیب که بخورند معده را قوی کند
… نخورند و اگر شراب
… تن دار
… محمد و آله اجمعین و سلم تسلیما

ش ۲۷-انجام ذخیره خوارزمشاهی، جرجانی

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله حق حمده والصلوة على خير خلقه محمد و
آله الطاهرين من عترته وسلم تسليما
فانى قد اجبت الى ما تكرر سؤال
الشيخ الفاضل فيه من جمع كتاب يشتمل
على اسماء الرجال الذين رووا عن النبي عليه السلم
وعن الائمة عليهم السلام ثم من بعده الى زمن
القايم ع ثم اذكر بعد ذلك من تاخر زمانه عن
الائمة عليهم السلام من رواة الحديث او عن
عاصرهم ولم يرو عنهم ورتبت ذلك على حروف
المعجم التى اولها الهمزة واخرها الياء ليقرب
على ملتمسه طلبه ويسهل عليه حفظه واستوفى
ذلك على مبلغ جهدى وطاقتى وعلى قدر ما يسع
لى زمانى وفراغى وتصفحى ولا اضمن ان استوفى
ذلك عن آخره فان رواة الحديث لا ينضبطون
ولا يمكن حصرهم لكثرتهم وانتشارهم فى البلدان
شرقا وغربا غير انه ارجو انه لا يشذ عنه الا النادر
وليس على الانسان الا ما يسعه قدرته وبناله
طاقته ولم اجد لاصحابنا كتابا جامعا فى هذا
المعنى الا مختصرات قد ذكر كل انسان منهم
طرفا الا ما ذكره ابن عقدة من رجال الصادق
عليه

ش ۲۸-آغاز رجال، شیخ طوسی

النبی محمد واکدا احمد بن محمد بن عیاش یکنی ابا عبد الله کثیر
الروایة الا انه اختل فی آخر عمره اخبرنا عنه جماعة من اصحابنا
مات سنة احدی واربع مائة احمد بن محمد بن داود یکنی
ابا الحسن یروی عن ابیه محمد بن احمد بن داود القمی اخبرنا
عنه الحسین بن عبید الله احمد بن الحسین بن اسحق روی عن
ابن عقدة احمد بن اسحق بن محمد بن علی بن خالد المقری الثمانی یکنی ابا
حازم الغفاری عن یوسف بن کلیب المسعودی عن یحیی
بن سالم روی عنه ابن نوح احمد بن محمد بن رمیح المروزی
النخعی بالبصرة روی عن محمد بن همام روی عنه ابن نوح
احمد بن عبدون المعروف بابن حاشر یکنی ابا عبد الله
کثیر السماع والروایة سمعنا منه واجاز لنا جمیع ما رواه
ومات سنة ثلث وعشرین واربعمائة احمد بن محمد بن علی
الکوفی یکنی ابا الحسین روی عن الکلینی اخبرنا عنه علی بن
الحسین الموسوی المرتضی ابراهیم بن صالح الانماطی روی
عنه احمد بن نهیک ذکرناه فی الفهرست ابراهیم بن رجا
الجحدری من بنی قیس بن ثعلبة له کتب ذکرناه فی الفهرست
روی عنه حمید بن زیاد ابراهیم بن محمد بن سعید الثقفی

ش ۲۸-انجام رجال، شیخ طوسی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی اتم نعمته وابلغ حجته واوضح بیانه وابلج

برهانه لیهلک من هلک عن بینة ویحیی من حی عن بینة وسبحان من

الذی ارسل بلطفه رسله علی بینة منه واتبعهم باوصیائهم

سبله ولم یخل الارض حینا من حجة لئلا یکون للناس علی الله

حجة ولا اله الا الله ذو النعم السابغة والاعلام الواضحة

والانوار اللامعة والاثار الظاهرة والایات الباهرة بلسان

عربی مبین لا یمسه الا المطهرون انه لقول فصل وما هو بالهزل

نزل به الروح الامین علی قلب سید المرسلین بل هو قران

مجید لا یاتیه الباطل من بین یدیه ولا من خلفه تنزیل من حکیم

حمید

ش ۲۹-آغاز رساله در رد شیخیه، کرمانی

مضافا الی النص من الائمة الذین بعده آباءها کالکاظم والرضا
والجواد والنقی والعسکری وهذا ظاهر لمن له اطلاع وقد
وفقنا لما اردنا بتوفیق الله تبارک وتعالی والحمد لله رب
العالمین فان کان لهم اثبات مطلوبهم بتلک الادلة
فاتوا بها ان کانوا صادقین والا فلیکفوا عن اذی المؤمنین
والصلوة والسلام علی خاتم النبیین وآله الطاهرین

ش ۲۹-انجام رساله در رد شیخیه، کرمانی

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

ش ۳۰-آغاز ریاض المسائل، طباطبائی

المحقق الثاني خلافاً للمبسوط فنزل الرواية على الفضيلة وجعله غيره وضعفه مع العمل بالقاعدة وترك اصل الرواية وهو حسن لولا ما عرفته من الشهرة

الجابرة فهو ضعيف والاجازة شيخنا في المسالك والروضة وبعض من تبعه فحكموا بلزوم الاجرة دون المقدر في الرواية ثم ان مورد الرواية والعبارة

العبد خاصة وكم الحق الشيخان والحلي وغيرهم البعير ونسبه المحقق الى الاكثر وليس في المقنعة ان به رواية لانه قال بذلك ثبت السنة وفيه اشكال

ولعل المصير الى القاعدة اجود وفاقاً للجماعة واما فيما عداه فيستحق اجرة المثل اذا كان العمل مما له اجرة في العادة وذكر المالك او لم يذكر

عملاً بالقاعدة المتقدمة مع انه اجماعي كما صرح به بعض الاجلة خلافاً للكافي فلم يلزم شيء مع فقد الشرط او تبرع العامل بعمله للاصالة

البراءة الثالث لا يضمن الملتقط في الحول ولا بعده لقطة ولا لقيطاً ولا ضالة الا مع التفريط او التعدي بلا خلاف في حكمها مستثنى منه

ومستثنى ولا اشكال فيه اصلاً وفي التعدي عدها بنية التملك قبل الوقت المشروع للتملك فيه في اثناء الحول وابتداء لكون اليد عادية مستعقبة

للضمان اجماعاً وكذا اذا ترك التعريف حيث يجب عليه مطلقاً وان لم ينو التملك بل حفظها خاصة وليس منه الاخذ بنية الحفظ واتمام الموظفة على

التعريف سنة ولا الاخذ لتعريفها سنة وتملكها بعدها فانها امانة اذا عرفها وجوّز له التملك بعده مع ان التملك لا يعني وفي نيته بعد الحول المجردة

التملك السابقة ام تو قفه على نية اخرى حالة تجدده وجهان على القول بافتقار التملك بعد التعريف اليها وعلى القول بحصوله بعده فهو ضامن

لها بعد الحول مطلقاً عندنا وحيث ثبت الضمان بوجه من نية التملك قبل الحول وترك التعريف لم يزل بعد ولا بنية الحفظ ولا الاخذ لتعريف

استصحاباً لما ثبت من حالته سابقاً ولما ذكرنا من ان العادي لا يخرج بالتعدي عند الحول الا بعد هلاك اقلّ ما في العين لما التعدد في اثناء الحول للمالك مطلقاً متصلاً

كان او منفصلاً واقرب الوجهين واظهرهما انه يتبع العين مطلقاً لا يشترط للتملك حال انفراده بعد كمال الحول اصله واطلاق العبارة

وساير الفتاوى بكون الملتقط عدم التفريط امانة تقتضي عدم الفرق فيها بين اللقطة الحرم وغيرها وهو حسن ان قلنا بعدم الفرق فيها

حكماً واما على القول بالفرق بينهما كراهة في الثانية وحرمة في الاولى فمشكل جداً بل الاوفق بالاصول الحكم

كون لقطة الحرم امانة لكون اليد الاخذة عادية من حيث النهي عن التقاطها فلا

اذن لها في التصرف فيها اصلاً فتأمل جيداً

ش ۳۰-انجام ریاض المسائل، طباطبائی

بحلمك فلك الحمد على حلمك بعد علمك ولك الحمد على عفوك بعد
قدرتك وتحملني ويجرئني على معصيتك حلمك عني ويدعوني
الى قلة الحياء سترك علي ويسرعني الى التوثب على محارمك
معرفتي بسعة رحمتك وعظيم عفوك يا حليم يا كريم يا حي يا
قيوم يا غافر الذنب يا قابل التوب يا عظيم المن يا قديم الاحسان
اين سترك الجميل اين عفوك الجليل اين فرجك القريب اين
غياثك السريع اين رحمتك الواسعة اين عطاياك الفاضلة
اين مواهبك الهنيئة اين صنائعك السنية اين فضلك العظيم
اين منك الجسيم اين احسانك القديم اين كرمك يا كريم به و
بمحمد وآل محمد ص فاستنقذني وبرحمتك فخلصني يا محسن يا مجمل يا
منعم يا مفضل لسنا نتكل في النجاة من عقابك على اعمالنا بل بفضلك
علينا لانك اهل التقوى واهل المغفرة تبدئ بالاحسان نعما
وتعفو عن الذنب كرما فما ندري ما نشكر اجميل ما تنشر ام قبيح
ما تستر ام عظيم ما ابليت واوليت ام كثير ما منه نجيت وعافيت
يا حبيب من تحبب اليك ويا قرة عين من لاذ بك وانقطع اليك
انت المحسن ونحن المسيئون فتجاوز يا رب عن قبيح ما عندنا بجميل ما
عندك واي جهل يا رب لا يسعه جودك او اي زمان اطول من
اناتك وما قدر اعمالنا في جنب نعمك وكيف نستكثر اعمالا

ش ۳۱- آغاز زادالمعاد، مجلسی

خصوصاً هرگاه کمتر از یکماه و یک روز روزه داشته باشد و جمعی
از اصحاب قائل شده اند که هرگاه بر کسی دو ماه روزه متوالی روزه واجب
شود و عاجز باشد اگر تواند هیجده روز روزه میدارد و اگر نتواند برای
هر روزی مدی از طعام میدهد و اگر نتواند استغفار میکند و اشهر و اقوی
آنست که از هر کفاره که عاجز شود استغفار بدل آن میشود مگر کفاره ظهار
که بعضی گفته اند که تا کفاره ندهد وطی زن بر او حلال نمیشود هر چند عاجز
باشد و اگر بعد از عجز و استغفار بر کفاره قدرت بهم رساند احوط آنست
که باز کفاره را بعمل آورد و چون اکثر مردم جاهلند بکفارات و احکام
آنها و بر ایشان لازم میشود و نمیدانند و مشغول الذمه بحق الهی می
مانند قدری از احکام آنها را در این رساله کثیر الفائده ایراد نمودم
ملتمس از برادران ایمانی آنست که هر که از این رساله منتفع گردد
در حال حیوة یا بعد از وفات این شکسته را بدعای رحمت و مغفرت

این مسکین دعا را یاد کند هذه صورة خط المؤلف رحمه الله

...ف ابن الحسن و ختم بفضل ال...

ش ۳۱-انجام زاد المعاد، مجلسی

مجلد سیم سرور المومنین

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی محمد وآله الطاهرین سیما امیر المومنین وامام المتقین علیه وعلیهم صلوات الله والملائکة والناس اجمعین اما بعد این جزو سیم است از کتاب سرور المومنین فی مناقب علی بن ابی طالب تالیف بنده حقیر فقیر احمد بن محمد الحسینی عفی عنهما و اگرچه تمام مجلدات این کتاب مشتمل است بر ذکر فضایل امیر مومنان و امام متقیان و پیشوای شیعه و شفیع گناهکاران [illegible]

۳۲ـ آغاز کتاب سرور المومنین

۳۲ـ انجام کتاب سرور المومنین

۱۷

ما قرّر لسلسلهٔ علی بن ابی طالب [illegible] بوده‌اند و [illegible] از جهت امامت
بنا بر آنکه از علوم عقلی و نقلی نصیب کامل نداشتند اکثر از فهم مطالعهٔ
مبسوطهٔ علمای شیعهٔ ائمهٔ اثناعشر بوده و استنباط دلایل از کتب اهل خلاف نیز
بر ایشان متعذر بود لهذا با قلت بضاعت بواسطهٔ انتفاع شیعیان ائمهٔ هدی
و سایر طالبان دین مبین در خاطر فاتر تصمیم یافت که از روی انصاف در باب عقاید
فرقهٔ ناجیهٔ اثناعشریه و تحقیق اصول دین از معرفة الله و معرفت نبی و امام و معاد
بفارسی تالیفی مبسوط مشتمل بر دلایل و اقوال هر دو فرقه و احادیث و بیان از صحاح
هر دو طایفه در قلم آرد بنحوی که مردم را از آن مسایل حظی وافر روزی شود لیکن کثرت
سوانح ناگوار و عدم مساعدت روزگار سرانجام این کار را بوقت دیگر حواله نمود
تا آنکه در حین ارادهٔ مراجعت بوطن مألوف بعضی از عزیزان گرامی بر تجدید
عزم سابق مبالغه کردند و چون با ضیق وقت و عدم فرصت نهایت خواطر پریشانی
علاوه گشته بود و اکثر از کتب که میبایست در نظر باشد نیز بدست آمدن تعسر
بل تعذر داشت لهذا مطلوب معهود را از حیز تعویق بر آوردن مناسب ندید
اما در تالیف مختصری تام الفائده عام النفع در باب امامت پرداخت و بر ذمهٔ
خود لازم گردانید که در جمیع مراتب سخن جانب انصاف مرعی داشته سر موئی
از طریقهٔ صواب انحراف نورزد و در توضیح و تنقیح دلایل کوشش نماید بنحوی که خاص
و عام را از فواید ان بهرهٔ تمام بوده باشد و از برای اتمام حجت همه جا احادیث
و روایات دالّه بر مطلوب را از صحاح معتبر و کتب معتمد علمای موثق القول مسلّم
الثبوت ایشان تحریر نمود تا خصم را در انکار مجالی نماند چون گردیدن با تمام

ش ۳۳-آغاز سفینه نجات، تجلی شیرازی

اکر در دنیا بر امور واقع دران عالم عقل مستبعد
میداند همه از نظر بقدرة کاملهٔ الهی کر از
کتم عدم متقابله واجناس
وهیچکونه استبعاد ندارد
وتغیرات بظهور میتواند اورد و بمحض ارادهٔ خود اسمانها و زمینها واصناف
موجودات را در خیال ظاهر میتواند ساخت و در همان لحظه همه را زایل کرداند
عالمی دیکر تصور میتواند کرد پس از خدا تعالی که خلاق حقیقی و مصور تحقیقی است
و وجودش مبدا جمیع موجودات و قدرتش اصل همه قدرتهاست تصرف در
مخلوقات خود از تغیر و تبدیل و ایجاد
و ابقا و افنا و غیر
اینها چه استبعاد
باشد
تمت الکتاب

ش ۳۳-انجام سفینه نجات، تجلی شیرازی

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

نحمدك يا من بيده ملكوت كل شيء وبه اعتضاده ومن منه ابتداء كل حي واليه معاده نتلو
من اوراق الاطباق آيات جليل تحميده ونجتلي من الآفاق والانفس شواهد تقديسه
وتمجيده ما سقط في الاكوان ورقة الا يعلمها بحكمته الباهرة ولا يوجد في الامكان طبقة الا
يشملها بقدرته القاهرة تقدس من الاكفاء والاشباه ذاته الاحدية وتنزه من الزوال والفناء
صفاته الازلية الابدية سجدت لعز جلاله جباه الاجرام العلوية ونطقت بشكر نواله شفاه
الانوار القدسية ونشكرك على ما علمتنا من قواعد العقائد الدينية وخولتنا من عوارف
المعارف اليقينية وهديتنا اليه من طريق النجاة وسبيل الرشاد ودللتنا عليه من سنن
الاستقامة ونهج السداد ونصلي على نبيك محمد المنعوت باكرم الخلائق المبعوث رحمة
للخلائق ارسلته حين درست اعلام الهدى وظهرت اعلام الردى وانطمس منهج الحق وعفا
واشرف مصباح الصدق على الانطفا فاعلى من الدين معالمه ومن اليقين مراسمه وبين من
البرهان سبيله واقام للحق حجته وانار للشرع محجته حتى انشرح الصدور بنور البينات وانزاح
من القلوب صدأ الشبهات واشرق وجه الايام واتسق امر الاسلام واعتصم الانام باوثق
عصام ما له من انفصام وعلى آله واصحابه خلفاء الدين وحلفاء اليقين مصابيح الظلام ومفاتيح
الكرم وكنوز العلم ورموز الحكم رساة حظائر القدس وعظماء بقاع الانس قد صعدوا
ذرى الحقائق باقدام الافكار ونوروا ابسط طرائق بانوار الآثار فارهوا على الدين فكشفوا عنه
الغوائل والكروب وبادروا الى اليقين فصرفوا عنه العوائق والخطوب فانتظم ثغر الاسلام وانتظم
امر المسلمين وانتجز وعد من الله وحقا علينا نصر المؤمنين وبعد فقد كنت في ابان الامر
وعنفوان العمر اذ العيش غض والشباب طري وغصن الحداثة على غلوائه وبدور الآمال طالعة مسفرة
ووجوه الاحوال مستبشرة ورباع الفضل معمورة الاكناف بالعرصات ورياض العلم مطلولة الكمائم
والزهرات اسرح النظر في العلوم طلبا لازهارها وانوارها واشرح الكتب من الفنون كشفا للاستار
عن اسرارها يرد منها حذاق الآفاق فوصا على فرايد فوايدها ويتردد الى اكياس الناس رواد
شوارد زوايدها علما منهم باني بذلت قواي لاكتساب الدقائق وقصرت نهاني على طلاب الحقائق وحين
رايت علم الكلام الذي هو اساس الشرايع والاحكام ومقياس قواعد عقايد الاسلام ابوابا رفيعة
ويعرج عليه واسمى ما ينافح مطايا الطلب لديه لكونه اوثق العلوم بنيانا واصدقها تبيانا
واكرمها نتايجا وانورها مناهجا واوضحها دليلا وارجحها سبيلا جامعا جميعا احوال الكلام

من الاتيان دالله

ش ۳۴-آغاز شرح المقاصد، تفتازانی

ان قرب ما بيني وبين الساعة من مستقبل الزمان بالاضافة الى ما مضى كقرب ما بين الاصبعين
او كفضل الوسطى على السبابة وحدث ما به السنة انما هو في القيامة الصغرى المشار
اليها بقوله عليه السلم من مات فقد قامت قيامته وقوله عليه الصلوة والسلم
لجمع من الاعراب سالوه من الساعة وقد اشار الى اصغرهم ان نفس
هذا لا يدركه الهرم حتى تقوم عليكم ساعتكم وانما الكلام في القيامة
الكبرى التي هي حشر الكل وسوقهم الى المحشر على ان الحديث
ليس بنص في عدم بقاء الخضر والياس ايضا
على ما ذهب اليه العظام من العلماء
ان اربعة من الانبياء في زمرة
الاحياء الخضر والياس
في الارض وعيسى
وادريس في السماء
عليهم الصلوة
والسلم
وعلى سائر الانبياء خصوصا على نبينا محمد خير الانام
تيسر بتوفيق الملك المعبود الغفور الشكور التواب الوهاب
اتمام تسويد هذه النسخة الشريفة [illegible] كل باب
من [illegible] شهر جمادي الاولى [illegible] عشرين وثمانمائة
على يد اضعف العباد [illegible]
[illegible] واحبائه محمد [illegible]
[illegible] وغفر ذنوبه [illegible]
[illegible]
آبائه وامهاته [illegible]
وغفر لهم
ولجميع
المؤمنين والمؤمنات المسلمين
والمسلمات برحمتك يا ارحم
الراحمين ٥

ش ۲۴-انجام شرح المقاصد، تفتازانی

الاصقاع والاقطار شهرة الشمس في رابعة النهار فقد تعاورته الادباء واذعنت له
المسائله الفضلاء غير انه قد توعر على بعض المتقدمين البلوغ الى فرائده وصعب
على جملة من الطالبين الاطلاع على تمام فوائده لما فيه من الاستشهادات النحوية
واللغات العربية فلم يجدوا الى الاحاطة بمسائله سبيلا ولم يروا للبلوغ
الى غايته دليلا اذ لم يحصل اليهم من الشرح ما يكشف قناعها ويبين مخدراتها
غير نسخ متعددة من كتاب فرائد القلائد في مختصر الشواهد للعلامة
الاعلم والفهامة الافهم زبدة الفضلاء في اوانه وعمدة العلماء في زمانه الشيخ
ابي عبدالله محمد بن احمد العيني افيضت عليه المراحم الربانية وهي مع ذلك
في غاية السقم بحيث يستصعب للاديب الاستطلاع على مرامه والسلوك
الى نهج اعلامه وربما وجدت نسخة يمكن ان ترجع على غير الكتب قدس سره على ما
يلخص منها قد وقع فيه ما لا ينبغي ان يصدر من مثله في شرح اكثرها من
الزلة في بيان الاعراب والغفلة عن تبيان المراد وكان ذلك باعثا لاكثرهم
على الاعراض عنها والاستعطاش الى غيرها فانطوى الكتاب المذكور في زاوية
الخمول وترك بيد الدارسين والبحث عن مسائله ارباب العقول وكثيرا ما يختلج بخاطري القاصر
ان اجعل الابانة شرحا يذلل صعابها ويكشف عن وجوه شواهده نقابها واتيت على
ذلك وقعت في تفسير بعضها الى صاحب الفرائد وغيره واضيف الى ذلك بيان اللغات
الغريبة والامثال السائرة التي خلا عنها الفرائد غير انه قد كان يثبطني عن الاقدام
قصور البضاعة ويثنيني عن ذلك كثرة الاضاعة حتى صدرت الاشارة بما
مشاورتك العزمة من عالي حضرة السيد السند العالم العامل المحقق المدقق

ش ۳۵-آغاز شرح شواهدشرح الفیه، موسوی عاملی

بكلاهما فما ارق و شاهد في البيام فان اصله النوام لان الواو تحذف بالالف على الطرف
فكان من حقها ان لا تتغير وجه بكلاهما فما على ارق فانه هلا لا تكرها فذكر في شواهد
لدى التاكيد فعفو ايها الامير بدعليه وشاهد في اثبات الحسنة من يوكوما للضرورة
وهذا آخر ما عمدت اليه شرحه من شواهد ابيات شرح الخلاصة والمامول ممن نظر فيه
ان يسلك مسلك الانصاف ولا ينهج منهج الجور والاعتساف عند قد ما عانيت
فيه شدائد التفكر ولوازم التدبر مع قلة البضاعة وقصر الباع في الصناعة وقد
اتفق الفراغ منه على يد مؤلفه الفقير الى الله الغني محمد بن علي الموسوي العاملي ليلة الا
ربعاء الحادية العشرة من شهر ربيع الاول المنتظم في سلك شهور السنة السابعة
الخمسين بعد الالف من الهجرة المباركة النبوية المصطفوية في مشهد المقدس الرضوي
على مشرفه من الصلوات افضلها ومن التحيات اكملها والحمد لله وحده والصلوة
على خير خلقه محمد وآله الطاهرين اجمعين وقد اتفق الفراغ من تسويد هذه النسخة
من نسخة مكتوبة من نسخة الاصل التي بخط المصنف رحمه الله تعالى بواسطتين في شهر
ربيع الاول من شهور سنة تسع وثمانين ومائة بعد الالف ۱۱۸۹ حرره اقل عباد الله ابن
محمد احمد ساكن دار العبادة يزد لطف الله غفر الله
ذنوبه ولوالديه واحسن اليهما واليه
والحمد لله على التمام وصلى الله
على خير خلقه وآله
الطاهرين
الكرام

ش ۳۵-انجام شرح شواهد شرح الفیه، موسوی عاملی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی خص العارفین بمعرفة ما لا یعرفه الا هو وسلب
عقولهم بنور وجهه فتحیروا فی سبحاته وتاهوا ثم افناهم عن بقایاهم
ففاهوا فی صعقتهم بما فاهوا ثم احیاهم به وآنسهم فنطقوا بالحق اذ شاهدوا
محیاه والصلوة علی من رفع الحجاب من بصائر الذین اتبعوه ومن بحر
علمه اسقاهوا محمد المصطفی وعلی اله واصحابه الذین قصدوا مقصده
ومرماه وبعد فان بعض العرفاء والاحباب من خلصان الاخوان
والاصحاب طالما سالونی ان اشرح لهم الکتاب الموسوم بمنازل
السائرین من املاء الشیخ العارف الکامل الموحد المحقق قدوة
الاولیاء ابی اسمعیل عبد الله بن محمد الانصاری الهروی قدس الله
روحه فلم اسعف بحاجتهم وکنت استعفی من انجاح بغیتهم لصعوبة
المرام وخور القدم عن القیام فی ذلک المقام حتی اشار الصاحب
الاعظم العالم العارف العادل المحقق المدقق سلطان الوزراء
فی الافاق صاحب الریاستین بالاستحقاق نظام ممالک العالم صلاح
طوائف الامم اعدل ولاة المسلمین غیاث الحق والدنیا والدین محمد بن
الصاحب السعید رشید الحق والدین فضل الله بن ابی الخیر ضاعف
الله جلاله وادام اقباله الی بما اقترحوه والاقبال علی ما طلبوه فجئ
علی الامر وضاق مذهب العذر ولزم الامتثال وان لم یقتضه الوقت
والحال فاستخرت الله تعالی وشرعت فیه مستمدا من واهب الحول
والقوة مدد التوفیق مستفیضا من عنده الهام الحق والتحقیق قال

ش ۳۶-آغاز شرح منازل السائرین، عبدالرزاق کاشی

والله ولی التوفیق و الصلوة علی خیر خلقه
محمد واله الطیبین الطاهرین اجمعین
والحمد لله رب العالمین اولاً واخرا و باطنا
وظاهرا
اتفق الفراغ من کتابة هذا الکتاب المستطاب
شرح منازل السایرین الذی فاق علی مصنفات
المصنفین وهو قرة عیون السالکین و
العارفین یوم الاثنین غرة شهر رجب المرجب
من شهور سنه اربع ومائتین بعد الالف
الهجرية النبوية المصطفوية علیه واله
افضل السلام واکمل التحیة وانا العبد الراجی
الفقیر الی الله تعالی ابو الحسن بن
ابو الحسین الطبیب
عفی عنهما

ش ۳۶-انجام شرح منازل السائرین، عبدالرزاق کاشی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله شكرا على نواله والصلاة على محمد وآله اما بعد فاني قد اودعت هذا الكتاب ما صح عندي من هذه اللغة التي شرف الله منزلتها [illegible]

[illegible]

ش ۳۷-آغاز صحاح اللغة، جوهری

ش ۳۷-انجام صحاح اللغة، جوهری

بسم الله الرحمن الرحيم
حدثنا السيد الأجل نجم الدين بهاء
الشرف أبو الحسن محمد بن الحسن بن أحمد
بن علي بن محمد بن عمر بن يحيى العلوي
الحسيني رحمه الله قال أخبرنا الشيخ
السعيد أبو عبد الله محمد بن أحمد بن
شهريار الخازن لخزانة مولانا أمير

ش ۳۸-آغاز صحیفه سجادیه

ولا نازع في ملكك أسألك أن تصلي
على محمد عبدك ورسولك وأن توزعني
من شكر لك نعمائك ما تبلغ بي غاية
رضاك وأن تعينني على طاعتك ولزوم
عبادتك واستحقاق مثوبتك بلطف
عنايتك وترحمني بصدي عن معاصيك
ما أحييتني وتوفقني لما ينفعني ما أبقيتني
وأن تشرح بكتابك صدري وتحط
بتلاوته وزري وتمنحني السلامة في
ديني ونفسي ولا توحش بي أهل أنسي
وتتم إحسانك فيما بقي من عمري كما أحسنت
فيما مضى منه يا أرحم الراحمين تمت الصحيفة
الكاملة ۱۰۸۱ في

كتبه الفقير علي يار
الشيرازي
والحمد لله رب العالمين
تم تم

وصدري

ش ۳۸-انجام صحیفه سجادیه

کتاب غایة المراد فی شرح نکت الارشاد
للشهید الاول رحمه الله تعالی

بسم الله الرحمن الرحیم

الله احمد علی سوابغ الانعام وترادف الاقسام کما اشکره علی جلیل الاکرام والهدایة الی الاسلام
بلغنا اعلی دار السلام وشکر ایدی حققنا باولیائه الکرام واصلی علی سیدنا محمد النبی المرسلین
وتفصیل الحلال والحرام وعلی آله المنزهین عن الاوصام البریین من الاثام صلوة لا انقطاع لها ولا
انفصام وبعد فان کتاب ارشاد الاذهان الی احکام الایمان من مصنفات مولانا و
شیخنا الامام العلامة افضل المجتهدین جمال الحق والملة والدین ابی منصور الحسن بن المطهر اسکنه الله
اعلی غرفات الجنان قد احتوی من النکت الفقهیة علی اللؤلؤ والمرجان واشتمل علی المسائل الشریفة
ذوات الافنان الا انه لا یخلو من امر محتو علی کثرة او ترکیب یحتاج الی تهذیب فسألنی جماعة من الطلبة
ایدهم الله بالرشد والتوفیق وهداهم الی سواء الطریق اخراج ما فیه من کنوزه والاشارة الی ما تضمنه
من رموزه وایضاح مشکلاته وکشف معضلاته فاجبتهم الی مسئلتهم الی بغیتهم وصنفت هذا
هذا الکتاب الموسوم بغایة المراد فی شرح نکت الارشاد مشتملا علی اسراره ودقائقه هادیا الی
اغواره وخفایاه طالبا من الله عز وجل حسن التسدید وجمیل التأیید راجیا منه جزیل الثواب
وحسن المآب کتاب الطهارة الکتاب لغة فعال من الکتب وهو الجمع ومنه کتبت القربة
اذا جمعتها بالخرز وهو هنا یحتمل امرین الاول ان یکون مصدرا سمی المفعول به کقوله تعالی هذا خلق الله
ای مخلوق الله وکقولهم رجل رضا ای مرضی فیکون علی هذا بمعنی المکتوب فی الطهارة الثانی انه بمعنی ما یفعل
به کالنظام لما ینظم به فیکون علی هذا هو الشیء الذی یجمع به الطهارة وهو هنا خبر مبتدا وعرفا کلام جامع
لمسائل متحدة جنسا مختلفة نوعا وبما شک فی کون مسایل الطهارة کذلک فیجاب بان الحدث نوع
لاختلاف صورها ومتعلقاتها ولذکر توابعها واما الطهارة فهی مصدر طهر بضم العین وفتحها وهو

ش ۳۹- آغاز ارشاد الاذهان، شهید اول

صحاب

ان يريد به لا يشترط في اللون شيء في الاشي مخالفا الفتواه في المختلف مع انه لم يصرح به الكل لا

قوله سيما انه ولو انتسب الى قبيلة فبان من غيرها ففي فسخ الزوجة قولان اقول

المراد به الانتساب من غير شرط كرجل ادعى انه تميمي فتزوجوه فبان غيره اعلى او مساو

او ادن ففيه قولان احدهما ثبوت الخيار للزوجة مطلقا لانه بمعنى النص على

افراده وهو اختيار ابي علي بن الجنيد والشيخ وابو حمزة ومن قال من الاصحاب بالبطلان

كما ... وظاهره انه اراد به عدم اللزوم وكلام المبسوط يدل عليه فلا يجعل قولا ثالثا

لصحيح الحلبي في رجل يتزوج فيقول انا من بني فلان فلا يكون كذلك قال يفسخ النكاح

او قال يرد والثاني انه لا خيار الا باشتراطه في العقد قاله الفاضل في ا

المحقق للاصل ولعموم اوفوا بالعقود والرواية ليست نصا بل يحتمل ان يكون ذلك مع

الشرط في العقد وفي حكايتون ويحتمل الاطلاق وهو معارض بالاقوى فيترك

وهو الاصح وقال المصنف في المختلف ان كان ادنى بحيث لا يلائم شرف المراة تخير

لما فيه من المغاضاة والنقص وهو ظاهر الرواية وهذه الى القول الثاني قريبة

من النص ولعل بعض اصحاب القول الاول عنى هذا ثم ... لفظ الكتاب ...

المنتسب ... بلفظ الزوج فلو انتسب الزوجة هل يتعدى الحكم الاصح التعدي ...

على الاقوال وقد نص عليه ابن الجنيد وابن حمزة فقوله الى قبيلة فلو انتسب احدهما

الى صناعة ... لم يكن كذلك ... وقال ابن الجنيد نعم وهو مفهوم من الرواية

ولا باس ... وقوله من غيرها اطلاقها يدل ... على ... العلو ... الدنو

قوله ولو علم بعد العقد انها بنت ... فلان ... اقول

عليه بكون ... التواتر والشهادة ... في قبل العقد ...

ادبا

ش ۳۹-انجام ارشاد الاذهان، شهید اول

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين
رب تمم ويسر ولا تعسر بحق محمد وآل محمد الحمد لله الذي أنزل
على عبده الكتاب لكل شيء تبيانا وجعله لتصديق نبوته وتأييد رسالته
معجزا وبرهانا فنزله نورا وهدى وعبرة للعالمين وضمنه جوامع الكلم
فكان تبصرة وذكرى للعالمين وأخرس بفصاحته ألسنة العرب العرباء
وأبكم ببلاغته مصاقع الخطباء والبلغاء وأتقن تهذيبه وأحكم ترتيبه غاية
الإحكام وصيره دليلا وحجة للحكام في اقتناص الأحكام وعصم من تمسك
به وبالعترة من الزيغ والطغيان والصلوة على الملكي عنصرا بالعبودية والنبوي والآل
المنعوت بالرحمة الموصوف بالرأفة المؤيد بالعصمة في الأقوال والأفعال محمد
البشير النذير والداعي إلى الحق والسراج المنير وعلى آله المعصومين وعترته الأطهرين
كنوز العلم ورعاته ودعاة الحق وولاته ما استدارت الخضراء على الغبراء واستنارت
الغبراء من الخضراء أما بعد فإن القرآن بحر لا تفنى عجائبه وبحر لا تنقضي
غرائبه من طلب الهدى وجده من ظواهره وخوافيه ومن رام العصمة من العمى
وجدها في منثوره ومطاويه علومه لا تعد ولا تحصى وفنونه لا تحصر ولا
تستقصى وكان علم الأحكام الشرعية والمسائل الفقهية الذي هو فن من فنونه وقطف
من غصونه أعم نفعا للعوام والخواص وأحرى عائدة وأولى بالاختصاص

ش ۴۱-آغاز کنزالعرفان، فاضل مقداد

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی نوّر جمیع العالم بالحسین من صبح الازل وخلع تمام الکون بالحیوة بماء الوجود من
علة العلل وجدد اصول الکائنات من حرکاته بلا جدل وصدق آدم ونوحا وآل ابراهیم من شعاعه
الذی هو آدم الاول وکشف الظلمة والضلالة بشمس شهادته لاهل العقد والحل صلی الله علیه
وعلی الشهداء لدیه وعلی شیعته وشعائره الاول واهل اعدائه من حارب اولیائه لیزیدهم
الاثم والخطل واشار الی سره بلسان ولیتر ان من یخاف الفوت یعجل فاللعنة الدائمة علی من لم یعا
من عاد الله وجعله فی الدرک الاسفل والخیبة الخاذلة علی من فرط فی جنب الله فی اللیل الالیل
مادام فؤاد العارفین مهموما من هموم العقل الاول ومغموما من غموم النفس الکلیة لطغیان الظلمة
علی النور من الجهل الاول حمد خداوندی را که منور نموده جمیع عالم را بحسین از صبح ازل و خلع
نمود تمام [illegible] را بخلعت حیات باب وجود حسین که اوست علة العلل و مجدد نمود از ازل عقل
و نفس کل [illegible] بیت کلیه را از حرکات حسین که اوست علة نه که کسی که عارف باوست بدون انکار
و جدل و مصدق فرمود آدم و نوح و ابراهیم و سایر انبیا علیهم السلام را از شعاع حسین که
آدم اول [illegible] برطرف نمود ظلمات سقیفه و شبهات ابوحنیفه را با فتاب شهادت و از برای اهل عقد
و حل خدا صلوات فرستد بر حسین و بر شیعیان و دوستان حسین و بر شهیدان نزد حسین و همچنین
بر پیغمبران و رسولان که ایشان از برای حضرت اند شعاع اول و مهلت داد خدا از بدیان و ابن زیاد را
از برای آنکه گناه ایشان زیاد شود پس عذاب ایشان زیاد شود و اشاره فرمود بر وطن خود که
ان من یخاف الفوت یعجل و لعنت خدا و نفرین ملائکه باد بر کسی که این دشمنان خدا را دشمن
نداشته باشد و بکرده اند او را در درک اسفل و حسرت دائمه باد بر کسیکه تفریط کرده در حق
خدا در خصوص سید الشهدا که او بدولت ملعونه اعدا مغرور شده و نکرده اند مکر بدترین عمل
لعنت بسیار و حسرت بی شمار مادام که فؤاد عارفان اند و هتاکت از اند و عقل اول و لازم

کرمانی

از سعد ابن عبدالله منقول است که [illegible] از رسول اکرم [illegible] از حضرت [illegible] [illegible] ایشان [illegible] کرمانی [illegible] نموده

ش ۴۲- آغاز لیال عشر، کرمانی

بادست‌ها بعزت و جلال تو ای الهی بحرمت محمد و آل او که هرگز بهار نخوانند کرد طعنه خود را

مرده را زنده ساز ... فاطمه در مناجات بود که عروس بطعنه زد از جای برخاست و بیرون آمد

بار فاطمه زهرا ام افتاد و گفت السلام علیک یا بنت رسول الله ... بزرگ ... پیغمبر ...

ما با هلاکت پس ... از روی ... با ... زن و مرد ... عروس ... سلام ...

و این خبر در تمام شهر مشهور گردید پس جناب سیده زنان ... احمد ... سلام ...

در ... و تمام احوال ... بخدمت ... عرض کرد جناب رسول ... شکر ...

ش ۴۲-انجام لیال عشر، کرمانی

كتاب التجارة وهو مبني على فصول

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله الطاهرين القسم الثاني في العقود وهي

خمسة عشر كتابا الاول كتاب التجارة وهو مبني على فصول قد سبق في كلام المصنف في زكوة التجارة كغيره ما يدل على ان

المراد بالتجارة عقد المعاوضة بقصد الاكتساب عند التملك فاعتبروا فيها قصد الاكتساب فان ارادوا

منها هنا هذا المعنى فكثير من افرادها المذكورة في هذا الباب استطراد فان هذه الاقسام المعدودة لها

اعم من كونها بقصد الاكتساب والقوت والادخار وان ارادوا بها هنا اعم مما سبق ليطابق جميع الافراد

المذكورة كانت التجارة في اصطلاحهم من الالفاظ المشتركة وهو خلاف الظاهر بل المعروف كون

التجارة ماخوذا في مفهومها ارادة الاسترباح والتكسب كما سبق فلا استطراد فيما خرج عن ذلك و

وقع في العبارة امر آخر وهو ان المصنف قد جعلها في صدر الكتاب شاملة للبيع والصلح والاجارة و

غيرها من عقود المعاوضات كما يعلم ذلك من تضاعيف الاقسام ثم عقدها بعد ذلك للبيع خاصة الى

آخر الكتاب ولا يخفى ما فيه من التجوز وكان الانسب كما فعل الشيخ الشهيد رحمه الله في الدروس ان يعنون

الفصل الاول من الكتاب بكتاب المكاسب فان الاقسام المذكورة كلها افراد المكاسب اعم من البيع

وغيره ثم يذكر بعد ذلك كتاب البيع الذي هو بعض ما يحصل به على بعض الوجوه وهو ما لو قصد به التكسب

ولو قصد به القنية او القوت لم يكن داخلا في المكاسب بالمعنى المقدم وح فبين البيع والمكاسب عموم وخصوص

من وجه يجتمعان في بيع الاعيان للتكسب بها وينفرد البيع بقصد القنية ونحوها وينفرد المكاسب بتحصيله

بالمباح

ش ۴۳-آغاز شرایع، شهید ثانی

الجانبين ولا تمسكا باصالة للزوم وفيه نظر لان هذه العقود في الاصطلاح متباينة مختلفة اللوازم و
الصيغ فادخال بعضها في بعض بمجرد التشارك في بعض اللوازم اصطلاح مردود ولو اضيف الى ذلك
قيد اللزوم لزم خروج ما ترتب التبرع بالمنفعة مع بقاء الملك الى الجانب نحو صحة هذه العقود وبقيت السكنى المطلقة
فانه يجوز الرجوع فيها متى شاء المسكن كما ذكر وقد يلتزم فيها بانها عارية لتحقق المعنى فيها مطلقا و لا
يقدح الصيغة لان العارية لا تختص بلفظ بل كلما دل على تسويغ الانتفاع بالعين تبرعا والسكنى المطلقة
يقتضي ذلك ولكن يبقى العارية اللازمة مدة ما يحتاج ادخالها الى قيد اخر والتزام جواز الرجوع
فيها بالنسبة الى المستعير وان لم يوثر بالنسبة الى المعير ويظهر الفائدة في وجوب السعي على
الراهن في تخليصها بما امكن ووجوب المبادرة الى ردها عند الفسخ على الفور بالمطالبة السابقة تخليصها م
ولو قلنا انها اشبه بها وانها لازمة من طرف مطلقا انتفت هذه اللوازم ... وليس ببعيد
من الصواب الا انه لا دليل على اللزوم مع هذا المعنى واعلم ان جعلها عقدا يقتضي اعتبار الايجاب و
القبول اللفظيين لان ذلك هو المفهوم من العقد وان لم ينحصر في لفظ كما هو شان العقود الجا يزع
وقد يجوز في القبول ان يطلق على ما يكون عنه القبول الفعلي كما ذكروه في الوديعة والوكالة
ونحوها لكن يبقى الايجاب لا يتحقق بدون التلفظ به وهذا هو الظاهر من عبارات كثير من الاصحاب
لكن صرح في التذكرة بانه لا يشترط فيها اللفظ في الايجاب ولا في القبول بل يكفي ما يقوم مقامه
من الامور الدالة على اظهار الرضا محتجا بانه عقد ضعيف لان ثمرته اباحة الانتفاع وهي قد
يحصل بغير عقد كما لو حسن ظنه بصديقه كفى في الانتفاع عن العقد وكما في الضيف بخلاف
العقود اللازمة فانها موقوفة على الالفاظ التي اعتبرها الشرع انتهى وهو حسن حينئذ
على الرضا بغير اللفظ كالكتابة والاشارة اما مجرد حسن الظن فيكفي في الصديق كما ذكر
لا مطلقا ويمكن الاكتفاء به في من تناولته آية الاكل من البيوت حيث يكون المنفعة
اقل من الاكل المأذون فيه للاولوية بطريق اولى وحيث ان الاكل يستلزم اتلاف العين والانتفاع با

ش ۴۳-انجام شرایع، شهید ثانی

بسم الله الرحمن الرحیم وبه توکلی واعتمادی

ابواب القضايا والاحكام باب ١ من يجوز التحاكم اليه ومن لا يجوز قال ابو جعفر محمد بن علي
ابن الحسين بن موسى بن بابويه القمي الفقيه مصنف هذا الكتاب رحمة الله عليه روى احمد بن
عايذ عن ابي خديجة سالم بن مكرم الجمال قال قال ابو عبد الله جعفر بن محمد الصادق عليهما السلام اياكم
ان يحاكم بعضكم بعضا الى اهل الجور ولكن انظروا الى رجل منكم يعلم شيئا من قضايانا فاجعلوه
بينكم فاني قد جعلته قاضيا فتحاكموا اليه وروى معلى بن خنيس عن الصادق عليه السلام قال
قلت لقول الله عز وجل ان الله يامركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها واذا حكمتم بين الناس
ان تحكموا بالعدل قال عدل الامام ان يدفع ما عنده الى الامام الذي بعده وامرت الائمة ان
يحكموا بالعدل وامر الناس ان يتبعوهم وروى عطاء بن السايب عن علي بن الحسين عليهما السلام
قال اذا كنتم في ائمة جور فاقضوا في احكامهم ولا تشهروا انفسكم فتقتلوا وان تعاملتم باحكامنا
كان خيرا لكم وروى الحسن بن محبوب عن عبد الله بن سنان عن ابي عبد الله عليه السلام قال ايما مؤمن
قدم مؤمنا في خصومة الى قاض او سلطان جاير فقضى عليه بغير حكم الله تعالى فقد شركه في الاثم وروى
حريز عن ابي عبد الله عليه السلام قال ايما رجل كان بينه وبين اخ له مماراة في حق فدعاه الى رجل من   عن ابي بصير
اخوانه ليحكم بينه وبينه فابى الا ان يرافعه الى هؤلاء كان بمنزلة الذين قال الله عز وجل الم تر
الى الذين يزعمون انهم امنوا بما انزل اليك وما انزل من قبلك يريدون ان يتحاكموا الى الطاغوت
وقد امروا ان يكفروا به باب ٣١٠ اصناف القضاة ووجوه الحكم قال الصادق عليه السلام القضاة
اربعة ثلاثة في النار وواحد في الجنة رجل قضى بجور وهو يعلم فهو في النار ورجل قضى بجور وهو لا

ش ۴۴-آغاز جزء سوم من لایحضره الفقیه، شیخ صدوق

لا شفيع انجح من التوبة وسئل الصادق عليه السلام عن قول الله عز وجل ان الله لا يغفر ان يشرك به ويغفر ما دون
ذلك لمن يشاء هل يدخل الكبائر في مشية الله تعالى قال نعم ذاك اليه عز وجل ان شاء عذب عليها وان شاء
عفا وقال الصادق عليه السلم من اجتنب الكبائر كفر الله عنه جميع ذنوبه وذلك قوله عز وجل ان تجتنبوا كبائر
ما تنهون عنه نكفر عنكم سيئاتكم وندخلكم مدخلا كريما تم الجزء الثالث من كتاب من لا
يحضره الفقيه لمحمد بن علي بن بابويه القمي رضي الله عنه وارضاه والحمد لله اولا وآخرا
على يد الفقير الحقير المذنب الجاني ابن سلطان محمد تقي محمد فاضل
غفر الله لهما ولجميع المؤمنين والمؤمنات
قد تم في يوم السبت عشر الاول شهر
جمادى الثاني من شهور
سنة احدى وسبعون
بعد الالف
من الهجرة
النبوية
۱۰۷۱

ش ۴۴-انجام جزء سوم من لایحضره الفقیه، شیخ صدوق

ش ۴۴-آغاز جزء دوم من لایحضره الفقیه، شیخ صدوق

الله تبارك وتعالى الى خلقه فهو واجب على كل مسلم ان ينظر كل يوم في عهده ولو خمسين آية واعلم ان درجات
الجنة على عدد آيات القرآن فاذا كان يوم القيامة يقال لقارئ القرآن اقرأ وارق فلا يكون في الجنة
بعد النبيين والصديقين ارفع درجة منه والوصية طويلة اخذنا منها موضع الحاجة ولا حول ولا
قوة الا بالله العلي العظيم تم الجزء الثاني من كتاب من لا يحضره الفقيه تصنيف الشيخ السعيد الفقيه ابي جعفر
محمد بن علي بن الحسين بن موسى بن بابويه القمي قدس الله روحه ونور ضريحه

والحمد لله رب العالمين فرغ من تحرير هذا الكتاب في العاشر من شهر
شعبان المعظم سنة اثنين وسبعين بعد الالف من الهجرة النبوية
على يد العبد الاقل المذنب ابن عبد الله زين العابدين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين
والمؤمنات برحمتك يا ارحم
الراحمين

ش ۴۴- انجام جزء دوم من لایحضره الفقیه، شیخ صدوق

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي نطقت بحديث وجوب وجوده واراته ايات سلطانه وعجايب عظمته وشهدت
بكماله في ذاته وصفته بينات عدله وحكمته وادهشت الباب العارفين اثار جلال عزته
واسلم من في السموات والارضين طوعا وكرها لقضائه ومشيته الذي لا يضيع عنده عمل عامل يصحح
نيته ولا يخيب لديه رجاء المرتجي حسن الظن برحمته لا يتعاظمه الغرق في لجة خطيئته ان يتغمده بسعة
مغفرته احمده شكر النعمة واعوذ بعفوه من عقوبته واساله ان يشعرنا كثرة خشيته و
يشرب قلوبنا شدة مراقبته ويجعل اقوالنا وافعالنا كلها خالصة لوجهه ويهدينا لما اختلف فيه
من الحق باذنه ويدخلنا في عداد اوليائه الذين سبقت منه الحسنى واسعدهم في الاخرة والاولى واشهد
ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة تقربنا اليه زلفى وتعدنا لما يوجب لنا الكرامة في العقبى واشهد
ان سيدنا محمدا عبده ورسوله ارسله هاديا الى الطريقة المثلى وداعيا الى سبيله بالحكمة والموعظة الحسنة
التي هي لما في الصدور شفاء صلى الله عليه واله مصابيح الدجى والحجج الواضحة لاهل الحجى وسلم تسليما اما بعد فهذا
كتاب منتقى الجمان في الاحاديث الصحاح والحسان اجمعنا على ان نورد فيه بتوفيق الله تعالى ما تبين لنا انطباقه
باحد الوصفين في الجملة من الاخبار المتضمنة للاحكام الشرعية المتداولة في كتب الفقهية التي اشتملت عليها
الكتب الاربعة المختصة من بين المتاخرين من علمائنا بزيادة الاعتناء لما رواه لها من المزية بحيث استاثرت
الان من بين كتب حديث اهل البيت عليهم السلام على كثرتها بالوجود والمعلومية وهي الكافي للشيخ الجليل
ابي جعفر محمد بن يعقوب الكليني وكتاب من لا يحضره الفقيه للشيخ الصدوق ابي جعفر محمد بن علي بن بابويه القمي
وتهذيب الاحكام والاستبصار للشيخ السعيد ابي جعفر محمد بن الحسن الطوسي رضي الله عنهم والذي حملنا على
ذلك ما رايناه من التساهل في الحديث حتى فشا فيه الغلط والتصحيف وكثر في خلاله التغيير والتحريف لتقاعد الهمم
عن القيام بحقه وتخاذل القوى عن النهوض لتلافي امره مع ان مدار استنباط اكثر الاحكام في هذه
الازمان عليه ومرجع الفتاوى في اغلب المسائل الفقهية اليه ولقد كانت حاله مع السلف
الاولين على طرف النقيض مما هو فيه مع الخلف الاخرين فاكثروا لذلك فيه المصنفات وتوسعوا

ش ۴۵-آغاز منتقی الجمان، ابن شهیدثانی

ابن اراد ابراهيم عليه السلام ان يذبح ابنه قال على الجمرة الوسطى وسألته عن كبش ابراهيم عليه السلام ما كان لونه
واين نزل فقال املح وكان اقرن ونزل من السماء على الجبل الايمن من مسجد منى وكان يمشي في
سواد ويأكل في سواد وينظر ويبعر ويبول في سواد وعنه عن ابيه وعن محمد بن اسماعيل عن الفضل
بن شاذان عن صفوان بن يحيى وابن ابي عمير عن معوية بن عمار عن ابي عبد الله عليه السلام قال اذا
انتهت المرأة على ميقاتها وهي حائض فلتغتسل ولتحتش ولتقف هي ونسوة خلفها ويؤمنّ على
دعائها وتقول اللهم اني اسألك بكل اسم هو لك او تسميت به لاحد من خلقك او استأثرت
به في علم الغيب عندك واسألك باسمك الاعظم الاعظم وبكل حرف انزلته على محمد صلى الله عليه وآله
الا اذهبت عني هذا الدم واذا اردت ان تدخل المسجد الحرام او مسجد الرسول صلى الله عليه وآله فعلت
مثل ذلك قال وتأتي مقام جبرئيل عليه السلام وهو تحت الميزاب فانه كان مكانه اذا استأذن على النبي صلى الله
عليه السلام قال فذلك مقام لا يدعو الله فيه حائض تستقبل القبلة وتدعو بدعاء الدم الا رأت الطهر
ان شاء الله وعن علي بن ابراهيم عن ابيه عن ابن ابي عمير عن مرازم بن حكيم قال زاملت محمد بن مصادف
فلما دخلنا المدينة اعتللت فكان يمضي الى المسجد ويدعني وحدي فشكوت ذلك الى مصادف فاخبر به
ابا عبد الله عليه السلام فارسل اليه قعودك عنده افضل من صلوتك في المسجد محمد بن ع عن ابيه عن علي بن ابراهيم
عن ابيه عن محمد بن ابي عمير عن ذريح المحاربي عن ابي عبد الله عليه السلام في قول الله عز وجل ثم ليقضوا تفثهم قال
التفث لقي الامام محمد بن يعقوب عن علي بن ابراهيم عن ابيه عن ابن ابي عمير عن عمر بن اذينة عن زرارة عن ابي جعفر عليه السلام
قال انما امر الناس ان يأتوا هذه الاحجار فيطوفوا بها ثم يأتونا فيخبرونا بولايتهم ويعرضوا علينا نصرهم ه

تم كتاب منتقى الجمان في الاحاديث الصحاح والحسان واتفق الفراغ من تاليفه وقت ظهر
يوم الجمعة السادس والعشرين من شعبان سنة بعد الالف من الهجرة النبوية على مشرفها
الصلوة والتحية وكتبه العبد الفقير محمد حسين ابن خضر شاه
غفر الله ذنوبهما وستر عيوبهما
بالنبي وآله

ش ۴۵-انجام منتقی الجمان، ابن شهید ثانی

ش ۴۶-آغاز منهاج الهدایه، کرباسی

في الدخول أو اتفقا عليه وأنكر الزوج ولادتها للولد فالقول قوله مع يمينه ولو زنى بامرأة
فاحبلها لم يجز الحاقه به وان تزوج بها بعده وكذا لو احبل امة غيره ثم ملكها او
ولو طلق المدخول بها فاتت بولد بعد الطلاق بستة اشهر فصاعدا من حين وطئه من غير
ان يتجاوز اقصى الحمل ولم توطأ بعده ولا شبهة كان للمطلق وان وطئت باحدهما فان لم يمكن
لحوقه بالثاني وامكن لحوقه بالاول كما لو ولدته لاقل من ستة اشهر فصاعدا من غير ان يتجاوز
اقصى الحمل من وطء الاول الحق بالاول ثم يبين بطلان نكاح الثاني وحرمت عليه ابدا ولو انعكس
لحق بالثاني ولو لم يمكن لحوقه باحدهما انتفى عنهما ولو امكن لحوقه بهما كان للاخير على الاقوى
وكذا الحكم في الامة لو باعها مولاها بعد الوطء لكن لو ولدت دون ستة اشهر من وطء الثاني لحق الولد
بالبائع وفسد البيع وصارت ام ولد ولد الموطوءة بالملك يلحق بالمولى الظاهر [illegible]
مدة الحمل الى اقصاها وبانتفاء الاقرار به اذا لم يعلم انتفاؤه عنه ولو علم انتفاءه جاز له نفيه
وينتفي عنه ظاهرا بلا لعان ولو اعترف به بعد النفي لحق به فيما عليه اما فيما له فان كان جامعا علم
فيه ولا [illegible] يشكل فيه بعضهم وفي حكمه ولد المتعة وكل من اقر بولد ثم نفاه لم يقبل نفيه
[illegible] المولى والاجنبي حكم به للمولى مع عدم امارة تغلب معها الظن بالعدم [illegible] معها في
وجه قوي ولو وطئها البائع والمشتري فالولد للمشتري اذا ولدت لستة اشهر فصاعدا من وطئه
ولو قصر الزمان منها انتفى عنه وحكم بكونه للبائع الا ان يتجاوز اقصى الحمل من وطء البائع فينتفي
عنه ايضا ولو تعدد الموالي وتثبت وطء كل واحد ثم يلحق بالمالك بالفعل ان امكن والا
فللسابق عليه وهكذا والامة المشتركة لا يجوز لواحد من الشركاء وطؤها ولكن لو وطئها
بدون اذن الباقين فعل محرما ويلحق به الولد وقوم عليه الام و[illegible] ثم سقط حصة
وغرم سائر الحصص للباقين من الام والولد وحكمهم ان لا [illegible] بل
يرجع فيه الى القرعة ولو فرض ادعاء كل منهم لها اقرع والحق الولد بمن

ش ۴۶-انجام منهاج الهدایه، کرباسی

تعالی
شیخ [illegible] قدس

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله المقدس عن جميع سمة الامكان الممدوح بكل جارحة ولسان وصلى الله على محمد وآله صفوة من يكون وكان ذو الشرف العلي
التاسع
والمقام الجلي وبعد فيقول محمد بن عبد علي بن محمد بن عبد الجبار هذا اوان الشروع في المجلد الثالث عشر من شرح الاصول المسمى [illegible]
[illegible] الاصول قال [illegible] محمد بن يعقوب الكليني [illegible] قدس [illegible] على الظهر باب التاريخ مولد النبي
ووفاته [illegible] في بعض النسخ ابواب التاريخ [illegible] كما هو المحرر فيما مضى
متوسلين [illegible] المطلب الاول في بيان نسبه الشريف [illegible] حتى ينتهي الى آدم [illegible] من الطين الذي به شرفه وكرمه
وعظمه فنقول هو محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن كعب بن لوي بن غالب بن فهر
بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن الياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان الى هنا اتفقت عليه الكلمة بين الخاصة والعامة
[illegible] وهو عدنان [illegible] العشرين ولننقل بعض الكلام في هذا
فنقول اما عدنان فكنيته ابو [illegible] وقيل معد [illegible] على اما معد
فكنيته ابو قضاعة وقيل ابو نزار [illegible] وهو القوة وولد معد ثمانية منهم
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ش ۴۷-آغاز شرح اصول کافی، آل عبدالجبار قطیفی

وابو عبد الله جعفر الى ان قال واما ابو جعفر محمد فقال ابو الحسن العمري اذا انهض الى الحجاز رضا فراى حنبق اخيه الحسن العسكري

حتى بلغ بلدا وهي قرية فوق الموصل فاستبصر فرابع فمات بالسواد وقبره هناك ويعلو عليه مشهد واما ابو عبد الله جعفر

بدعى باذكران لانه ولد مائة وعشرين ذكورا واناثا ومات سنة احدى وسبعين ومائتين وله خمس واربعون سنة

وكان اسير وعتيد ذي الحضرة كان يحمل الشمع بين يديه بالنهار ونادم المتوكل ويلقبه عند انابا الكذاب لكذبه وطال روى

وقال الشمر فيه اعقب من جماعة من ولده انتشروا واستمروا ونقب طوائف واما سائرهم فخرج عن الطاق وستسمع

بعضا منها قوله عن حيوان السابا حتى الى ان قال نعيد بن علي باني الطاهر بن العلاة عن هذا الحديث اقول غير خفي

مضمون هذه الاحاديث عقلا ونقلا كما تواتر منها فهو الانسان الكامل ركن الايمان وترجمان القرآن وعين الانسان

وانسان العيان الوافر بفضل الانس والجان وانتشر بعطره الخافقان والواثق هرون بن المعتصم بن هرون

الرشيد استخلف بعد ابيه المعتصم والمعتصم بعد اخيه المأمون ومات الواثق سنة اثنتي وثلاثين وله ست وسبع و

ثلاثون سنة وجعفر بن المعتصم اخو الواثق وجعله الناس خليفة بعد الواثق ولقبوه بالمتوكل وتركوا ابن الواثق

الصغير سنة وابن الزيات محمد بن عبد الملك الزيات كان وزير الواثق ووزير ابيه المعتصم وصاحب ملكهما

الصفا البلجيح صعلوك بالفم الفقير والرهقة اللبنان اثبات معجبات والانق بالفتح الفرح والسرور مرحات

اسرات اي طربات وعطرات اي متعطرات متطيبات بالعطر الطيب والمكنون المستور فان كثرة استعمال اللؤلؤ عند ب

بهاؤه والحراسج بالغم الخرج بالمال من شورا وقد ما سل والكتب باعصارة الرحمن اوغيره باب مولد ابي محمد

الحسن بن علي العسكري ع وذكر اولاده والاخبار وكنيته ولقبه وقبره وشيء من احواله وبعض مناقبه وجميع با

منه ودانيه وعيرها ثمانية وعشرين قوله ولد ع في شهر ربيع الى قوله واتمام ولد بقي لها حيث اقول اتمام

في شهر من الشمس الحسن بن علي العسكري ونسبه ظاهر لا يخفى على الصامت والناطق واتمام ولد بقي لها حيث

كما هنا وفي التهذيب وفي بعض نسخ الكافي في حديث نعيم الكافي وفي مطلب السوط اسمها سوسن وعام الولادة عام الثاني

والثلاثين بعد المائتين كما عليه اصحابنا وكثير منهم وفي مطلب السؤل انه الحادي والثلاثون ومولده بالمدينة اما

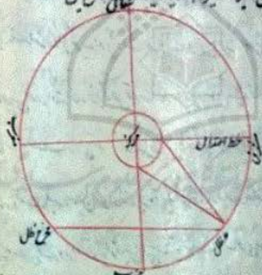
شهرها فقيل ربيع الآخر كما هنا وفي التهذيب وفي الدروس وفي بعض نسخ الكافي في شهر رمضان وذكر جمع انه يوم الاثنين

رابع ربيع الثاني وفي مسار الشيعة والمصباح انه العاشر منه وعليه اعتمد المجلسي في زاد المعاد وفي كتاب حقائق الايمان

لثمان خلون من شهر ربيع الاول وقيل ثامن ربيع الاول ونقش خاتمه كما في الاصول سبحان من له مقاليد السموات والارض

ش ۴۷-انجام شرح اصول کافی، آل عبدالجبار قطیفی

و طریق اسهل آنست که مقیاس را مخروط مستدیر قایم سازند و بر مرکز دایره مذکور
دایره رسم کنند مساوی قاعده و مقیاس را چنان نصب کنند که قاعده مقیاس
بر این دایره تمام منطبق شود و مخرج و مدخل ظل را از این دایره نشان کنند و قوسی را که
در میان هر دو نشانست منتصف کنند و از مرکز به منتصف خطی اخراج کنند این خط
خط نصف النهار باشد و چون خط دیگر بر وی عمود سازند خط اعتدال باشد و لازم
دایره مذکوره باین دو خط بچهار ربع شود و هر ربعی از این دایره را بنود قسم متساوی
کنند و این دایره را دایره هندیه گویند و صورت شکلش این است

و اما بجهت معرفت سمت قبله و آن نقطه تقاطع باشد میان افق بلد و دایره
که بسمت الراس مکه بگذرد و خطی که از مرکز افق باین نقطه کنند خط سمت قبله
بود و گوییم اگر بلد با مکه برابر باشد در طول سمت قبله نقطه جنوب باشد اگر عرض بلد

بیابد

ش ۴۸-آغاز هیئت، علاء الدین قوشچی

زیادت از عرض مکه باشد و الا نقطه شمال بود یعنی اگر عرض کمتر از عرض مکه باشد
و اگر در طول موافق باشد تفاوت مابین الطولین را بهر پانزده درجه ساعتی گیریم
و آنچه کمتر از پانزده درجه باشد بهر درجه را چهار دقیقه ساعت گیریم آنچه برآید از ساعات
و دقایق نگاه داریم آنگاه روزی را رصد کنیم که آفتاب در آن روز بر درجه هفتم جوزا
باشد تا بیست و سیم درجه سرطان تحویل کند پس در آن روز چون از نیم روز بمقدار
ساعات و دقایقی که نگاه داشته ایم بگذرد ظل مقیاس خط سمت قبله بود اگر طول
بلد بیش از طول مکه باشد و اگر بیش نباشد از نیم روز بمقدار ساعات و دقایق
مذکور ظل مقیاس سمت قبله بود و قبله در خلاف
جهت ظل باشد والسلام علی اهل السلام تمت
الرساله الهیئه من تصانیف ملک الحکما سلطان
العلما مولانا علی المعروف بقوشچی علیه
الرحمه [illegible] حسن الحسینی
م م م م
۶۴

ش ۴۸-انجام هیئت، علاء الدین قوشچی